

Frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge

Erfaringsopsamling

Theresa Dyrvig Henriksen, Josefine Frøslev-Thomsen,
Rikke Klarskov Hermansen og Anne Sofie Perregaard Schmidt

VIVÉ

*Frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge
– Erfaringsopsamling*

© VIVE og forfatterne, 2024

e-ISBN: 978-87-7582-338-3

Modelfoto: Cottonbro Studio via Pexels

Projekt: 302397

Finansiering: Ungdommens Røde Kors

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

I denne rapport præsenteres en erfaringsopsamling for projektet 'Frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge'. Projektet er et pilotprojekt, hvor frivillige fra Ungdommens Røde Kors (URK) har gennemført sociale aktiviteter målrettet unge, som bor på en sikret institution eller i en ungeafdeling i et fængsel. VIVE har fulgt projektet med henblik på at afdække, hvilke ønsker de unge har for sociale aktiviteter under deres frihedsberøvelse, og hvorvidt aktiviteter drevet af frivillige kan bidrage positivt til frihedsberøvede unges hverdag.

Erfaringsopsamlingen er gennemført af forsker Theresa Dyrvig Henriksen (projektleder), analytiker Josefine Frøslev-Thomsen, studentermedhjælper Rikke Klarskov Hermansen og praktikant/studentermedhjælper Anne Sofie Perregaard Schmidt.

Der skal også lyde en særlig stor tak til de unge, som har deltaget i interview, og som herigennem har givet os et unikt indblik i deres hverdagsliv og delt deres (til tider svære) erfaringer med at være ung og frihedsberøvet med os. Vi vil også gerne takke de medarbejdere og frivillige, som har deltaget i interview og delt deres erfaringer med at lave sociale aktiviteter målrettet de unge. Endelig skal der lyde en tak til de medarbejdere og ledere på de medvirkende institutioner, som har muliggjort, at interview og observationsstudier har kunnet gennemføres i praksis.

Rapporten har, som et led i VIVEs proces for kvalitetssikring, været genstand for ekstern review fra videnspersoner med særlig viden om frihedsberøvede unge eller sociale indsatser drevet af frivillige fra civilsamfundet. Projektgruppen takker de to reviewere for deres væsentlige bidrag samt gode og konstruktive kommentarer.

Erfaringsopsamlingen er bestilt og finansieret af URK, som har opnået støtte fra Ole Kirk's Fond til projektet.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	7
-----------------	---

Afrapportering	13
----------------	----

1	Indledning	14
1.1	Læsevejledning	15
1.2	Metode og data	16

2	Eksisterende viden om frihedsberøvelse af unge	20
2.1	Frihedsberøvelse af unge	20
2.2	Udvikling i tilgangen til ungdomskriminalitet	21
2.3	Om sikrede institutioner	23
2.4	Overgangen fra frihedsberøvet til "fri"	24

3	De unges livsfortællinger og -betingelser	26
3.1	Om at være "systembarn"	26
3.2	Om kriminalitetserfaringer	28
3.3	Om psykisk mistrivsel	30
3.4	Om at blive hevet ud af sit ungeliv	32

4	Ungdoms- og hverdagsliv for frihedsberøvede unge	35
4.1	Struktur, ensformige dage og kedsomhed	35
4.2	Ventetid, ensomhed og uvished	39
4.3	De unges oplevelse af voksenkontakt og ungefællesskaber	43
4.4	Drømme og håb for fremtiden	47
4.5	Forestillinger om frivillige sociale indsatser	49

5	Ungecafé	52
5.1	Ungecafé – introduktion og opmærksomhedspunkter	53

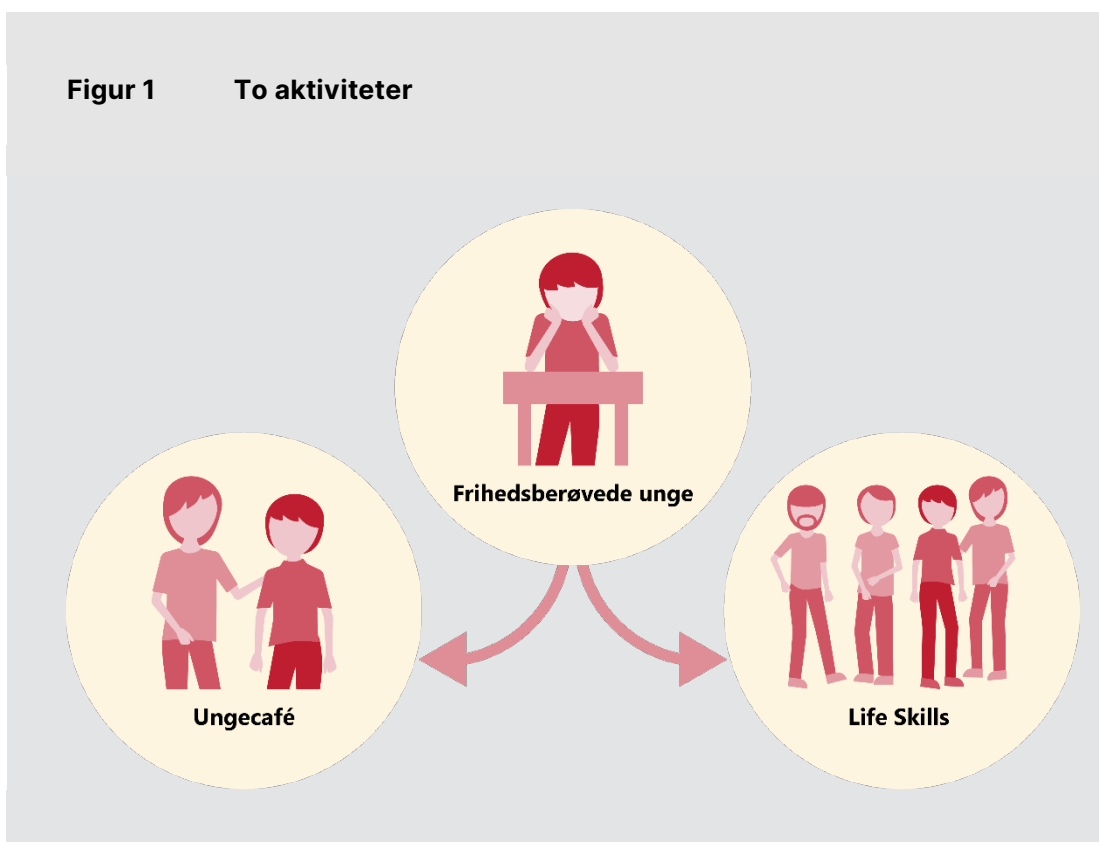
5.2	Udbytte af ungecafé	58
<hr/>		
6	Life Skills-workshop	65
6.1	Life Skills-workshops – introduktion og opmærksomhedspunkter	66
6.2	Udbytte af Life Skills-workshop	72
<hr/>		
7	Organisatoriske erfaringer og læringspunkter	80
7.1	Inddragelsen af frivillige på institutioner	81
7.2	Samarbejde mellem frivillige, URK og institutioner	86
<hr/>		
8	Opsamling og opmærksomhedspunkter ved frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge	90
8.1	Forventninger og udbytte vs. formål	90
8.2	Centrale opmærksomhedspunkter	92
<hr/>		
	Dokumentation	94
<hr/>		
9	Data og metode	95
9.1	Datagrundlag og kontakt til informanter	95
9.1	Dataindsamling	97
9.2	Databehandling og analysetilgang	105
<hr/>		
	Litteratur	107
<hr/>		
	Bilag 1 Interviewguide unge, 1. dataindsamling	112
<hr/>		
	Bilag 2 Interviewguide medarbejdere, 1. dataindsamling	115
<hr/>		
	Bilag 3 Interviewguide unge, 2. dataindsamling	117
<hr/>		
	Bilag 4 Interviewguide medarbejdere, 2. dataindsamling	120
<hr/>		
	Bilag 5 Interviewguide frivillige, 2. dataindsamling	123

Bilag 6 Observationsguide, 2. dataindsamling	125
Bilag 7 Oplæg workshop vedr. behovsanalyse	127
Bilag 8 Informationsbrev unge 2. dataindsamling	139
Bilag 9 Informationsbrev institutioner 2. dataindsamling	141
Bilag 10 Oplysningsbrev frivillige 2. dataindsamling	143

Hovedresultater

Frihedsberøvelse er et alvorligt indgreb i et ungt menneskes liv. En frihedsberøvelse betyder i sagens natur, at man mister en væsentlig del af autonomien over sit hverdagsliv, samt at man bliver helt eller delvist afskåret fra sociale fællesskaber, familiære relationer, uddannelse, fritidsinteresser mv. Et liv som frihedsberøvet ung adskiller sig derfor markant fra det liv, som størstedelen af andre unge lever.

Ungdommens Røde Kors (URK) har over en periode på to år arbejdet med at etablere en social indsats målrettet frihedsberøvede unge på sikrede institutioner og i fængsler (herefter betegnet som institutioner). Aktiviteterne har været drevet af unge frivillige og har haft til formål at fungere som et afbræk i en ofte meget struktureret og ensformig hverdag samt at skabe fællesskaber mellem frivillige og frihedsberøvede unge.

Konkret har URK afprøvet to typer af aktiviteter – ungecafé og Life Skills-workshop. Ungecafé består af ugentlige besøg fra frivillige, som laver aktiviteter med de unge på institutionerne og har til formål at skabe et frirum i hverdagen. Life Skills er workshops drevet af frivillige, som har fokus på bestemte

problematikker, fx venskaber og gruppepres. Life Skills har til formål at styrke de unges tro på sig selv og deres evne til at håndtere udfordringer relateret til de forskellige temaer. Begge aktiviteter er velafprøvede i URK-regi, eksempelvis er ungecafé afprøvet på både somatiske og psykiatriske afdelinger, mens Life Skills-workshop bl.a. er afprøvet blandt elever i udskolingen.

VIVE har fulgt URK's indsats og indsamlet erfaringer med aktiviteterne samt indsamlet viden om de unges hverdagsliv på institutionerne for at få indblik i, hvem de unge er, og hvordan deres hverdag på institutionerne kan forbedres gennem sociale aktiviteter. Denne rapport samler op på disse erfaringer og belyser, hvorvidt frivillige og aktiviteter drevet af frivillige kan bidrage positivt til frihedsberøvede unges hverdagsliv.

Frihedsberøvede unges dagligdag er ensformig, og deres fremtid er usikker

Frihedsberøvede unge oplever generelt en forudsigelig hverdag, der tilbyder struktur, men samtidig kan føre til kedsomhed og frustration på grund af manglende selvbestemmelse. Mange af de unge føler sig ensomme og savner meningsfulde relationer. Uvished om varigheden af deres frihedsberøvelse og fremtidsudsigter påvirker negativt deres dagligdag, relationer og fremtidsdrømme. Drømmen om et "normalt" ungdomsliv er ofte ledsaget af bekymringer, uvished og nogle gange frygt for uønsket systemkontakt, eksempelvis i form af fortsatte anbringelser, sagsforløb i kommunen eller forløb i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Frihedsberøvede unge oplever positivt udbytte af ungecaféer

De medvirkende unge er glade for at deltage i URK's ungecaféer, og de interviewede unge har udtalt sig positivt omkring caféernes indhold og de frivilliges tilstedeværelse. Ungecaféerne ses som en velkommen afveksling fra institutionens faste struktur og rutiner. Det skyldes i særdeleshed en meget positiv kontakt mellem de frivillige og de unge under ungecaféerne.

Samværet med URK's frivillige er det vigtigste – aktiviteterne er sekundære

De unge værdsætter samværet med URK's frivillige højt og oplever, at de frivillige er med til at skabe en positiv atmosfære under deres besøg. Aktiviteterne er sekundære, da det afgørende er, at de frivillige udstråler, at de har lyst til at være sammen med de unge. Nogle unge oplever at blive motiverede til alternativ livsførelse og fremtidsdrømme uden fx kriminalitet, når de taler med de frivillige under caféerne. Medarbejdere udtrykker et håb om, at ungecaféerne og de frivilliges tilstedeværelse i tillæg til et kortsigtet udbytte i form af samvær og positivt tidsforbrug kan bidrage med langsigtede gevinster for de unge i form af refleksioner om fremtiden. Samlet set fungerer ungecaféerne ikke kun som underholdning, men også som en platform for positiv interaktion, inspiration og potentielle refleksioner om fremtiden.

Frihedsberøvede unge oplever et blandet udbytte af Life Skills-workshops

De unge værdsætter samværet med de frivillige og støtter deres initiativer, men de har svært ved at se læringsværdien i Life Skills-workshops, der består af en række refleksions- og dialogbaserede øvelser over udvalgte temaer, fx venskaber og gruppepres. Selvom de unge finder øvelserne sjove, er de tilbageholdende med at deltage i dybere diskussioner om fx oplevelser med gruppepres i plenum. Det skyldes dels koncentrationsudfordringer, dels manglende fortrolighed med de andre unge og de frivillige. Kontinuitet i de frivillige kan delvist adressere dette, men udskiftning i ungegruppen gør det vanskeligt at opnå tilstrækkelig fortrolighed. Her er det væsentligt at huske på, at ungegrupperne på institutionerne består af tvungne midlertidige relationer, hvor de unge ikke nødvendigvis kender hinanden særligt godt og ikke kan forventes at være trygge i hinandens selskab.

Behov for justering af workshops

Selvom workshops – på linje med ungecaféerne – betragtes som en velkommen pause fra en ensformig hverdag, oplever de unge primært workshops som tidsforbrug. Temaerne om fx venskab og gruppepres anses umiddelbart som meningsfulde, men de unge oplever ikke, at workshoppenes strategier kan omsættes til deres hverdag som frihedsberøvede. De unge finder det vanskeligt at se det fulde potentiale i disse strategier på lang sigt på grund af den usikkerhed, de føler i forhold til deres fremtid. Det er derfor afgørende at integrere viden om de unges hverdagsliv i udviklingen af Life Skills-workshops. Det bør nøje overvejes, om temaerne i disse workshops i højere grad bør tage udgangspunkt i de udfordringer, som de unge står over for her og nu, idet der

ses et potentiale i workshops til at adressere disse udfordringer. Eksempelvis ved at have workshops, der adresserer den iboende usikkerhed og omskiftelighed, som er en del af hverdagen som frihedsberøvet, frem for at have fokus på udvikling af strategier, som kan bruges på længere sigt. Alternativt kan man overveje at lave workshops, hvor tematikkerne er mindre sårbare. URK har allerede haft fokus på dette og har efter en intern evaluering erstattet temaet stress med et tema om trivsel og selvomsorg, da det blev vurderet, at det ville skabe et mere positivt udgangspunkt for workshoppen og derved vil gøre det lettere for de unge at deltage. Dette vil formentlig også være en måde at imødekomme problematikken vedr. fortrolighed.

Frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge rummer både potentialer og udfordringer

At inddrage frivillige i sociale aktiviteter målrettet frihedsberøvede unge er positivt, hvis man spørger de unge, medarbejderne og de frivillige. De unge er positive over for, at andre unge voksne har valgt at besøge dem *frivilligt* og uden at få løn for det. Det giver de unge en oplevelse af at blive valgt til. Særligt under ungecaféerne får samværet gode vilkår, og de unge virker engagerede og glade ved de frivilliges tilstedeværelse. I rapporten fremhæves dog også forskellige opmærksomhedspunkter, som med fordel kan være pejlemærker i forbindelse med en eventuel udbredelse af aktiviteterne til andre institutioner med frihedsberøvede unge.

1. Hav fokus på at skabe frirum i frihedsberøvede unges ensformige hverdag

For frihedsberøvede unge er det værdiskabende i indsatsen samværet med de frivillige og oplevelsen af at få et pusterum fra hverdagen gennem aktiviteter sammen med de frivillige. Det er vigtigt, at URK fremadrettet fastholder at have fokus på at skabe frirum, hvilket på baggrund af de to afprøvede aktiviteter i særlig grad opnås gennem ungecaféerne.

2. Styrket opmærksomhed på målgruppens sårbarhed

Det er vigtigt, at der i forbindelse med etablering af frivillige sociale indsatser er et kontinuerligt fokus på, at målgruppen ofte er udsatte unge, samt at det at være frihedsberøvet generelt indebærer stor sårbarhed og usikkerhed. Især under Life Skills-workshops er det en udfordrende balancegang at facilitere fortrolige samtaler, der kan bidrage til opbygning af livsmestringsstrategier, uden samtidig at åbne for meget for sårbare em-

ner, som de frivillige ikke kan adressere eller håndtere. Denne balance udgør ikke kun en udfordring, men er også et centralt etisk fokusområde i forbindelse med implementeringen af Life Skills-workshops som en frivillig social indsats for denne målgruppe. De unge befinder sig i en uvis position, og det er ikke altid givet, at de frivillige besidder de nødvendige sociale og pædagogiske færdigheder til at håndtere situationer, hvor en ung åbner for sårbare emner. Dette rejser vigtige etiske spørgsmål om, hvordan man klæder frivillige på til at håndtere sådanne situationer, og hvordan man følger op, hvis en ung ønsker at diskutere et sårbart emne. Det kræver ikke kun, at frivillige er rustede til at støtte, men også en struktureret og faglig tilgang til at håndtere og gribe ind, uanset hvornår og hvor følsomt et emne der opstår.

3. Fokus på kontinuerligt samarbejde mellem institutioners personale og de frivillige

Ovenstående opmærksomhedspunkt understreger vigtigheden af at etablere og opretholde en tæt forbindelse mellem institutionens personale og de frivillige. Institutionernes faste strukturer og regler, kombineret med de komplekse sociale og psykiske problemstillinger, som de unge står over for, kan udgøre en udfordrende arena for frivillige. Derfor er det nødvendigt med en vedvarende dialog og samarbejde mellem personalet og de frivillige for at styrke de frivilliges kendskab til ungegruppen. Dette sikrer, at de frivillige kan håndtere kontakten til de unge på den mest hensigtsmæssige måde. Samarbejdet bør omfatte fastlagte procedurer for modtagelse og de-briefing af frivillige på institutionerne. Før opstarten af aktiviteter på institutionerne er det vigtigt, at personalet informerer de frivillige om eventuelle opmærksomhedspunkter, såsom dynamikken i ungegruppen, der kan påvirke gennemførelsen af aktiviteterne den pågældende dag. Tilsvarende er det væsentligt, at de frivillige efter afslutningen af aktiviteterne deler eventuelle observationer eller bekymringer med medarbejderne, især hvis de har bemærket, at en ung har det svært. Generelt er der en klar rollefordeling mellem URK's frivillige og institutionernes personale, og herudover arbejder URK med at sikre de frivilliges kendskab til de unge på institutionerne ved at sørge for, at de frivillige, som faciliterer Life Skills-workshops, først har været frivillige i ungecaféer. Dette opmærksomhedspunkt er derfor primært medtaget med tanke på eventuel fremtidig udbredelse af aktiviteterne til andre institutioner.

4. Kontinuitet i de frivillige er afgørende for at undgå oplevelser med svigtende voksne

Det er et generelt vilkår for frivilligt arbejde, at en del frivillige er i en organisation i en vis periode, og at der vil være løbende udskiftning. Kontinuitet og mødestabilitet bliver dog fremhævet som afgørende af såvel unge som

medarbejdere, når det kommer til sociale indsatser for frihedsberøvede unge. De unge befinder sig i en sårbar position som frihedsberøvede, og mange af de unge har erfaringer med svigt grundet flygtige voksenkontakter. Det er vigtigt, at frivillige sociale aktiviteter ikke bidrager yderligere til denne oplevelse af svigt. URK sikrer bl.a. kontinuitet ved at screene efter frivillige, som forventes at kunne være med i minimum et år.

Som det fremgår af ovenstående gennemgang er flere af opmærksomhedspunkterne noget, som URK allerede arbejder med og har fokus på, og der er således tale om opmærksomhedspunkter, som er særligt relevante i forhold til eventuel udbredelse.

Fakta om undersøgelsen

- Erfaringsopsamlingen bygger på kvalitative analyser af interviews og observationsstudier.
- Tre institutioner medvirker i erfaringsopsamlingen: To sikrede institutioner og et fængsel.
- Data er indsamlet over to dataindsamlingsrunder og består af:
 - **32 interviews** med 31 frihedsberøvede unge i alderen 14-17 år
 - Interviews med **20 medarbejdere** på institutionerne
 - Interviews med **9 frivillige** fra Ungdommens Røde Kors
 - **4 observationsdage** fordelt på to af institutionerne.

> Afrapportering

1 Indledning

Hver dag er ca. 120 danske unge frihedsberøvede på enten en sikret døgninstitution, i et fængsel eller i et arresthus (Danske Regioner, 2023; Kriminalforsorgen, 2024). At være frihedsberøvet kan have stor betydning for den unges liv i form af eksempelvis negativ socialisering, stigmatisering, manglende adgang til ungefællesskaber, manglende adgang til familie, afbrudte skoleforløb og vanskeligheder ved at få adgang til specialiseret behandling (Bengtsson, 2012; Henriksen, 2017, 2021; Folketingets Ombudsmand, 2017, 2022). Hverdagen er ofte præget af forudsigelighed, hvilket i nogle tilfælde kan være med til at danne en struktureret ramme for de unges hverdag, som kan være gavnlig for de unge. Omvendt viser flere studier dog også, at hverdagen bliver ensformig og præget af kedsomhed og i nogle tilfælde også ensomhed (Bengtsson, 2012).

Ungdommens Røde Kors (URK) har i forbindelse med dette projekt ønsket at etablere sociale aktiviteter målrettet unge, som bor på en sikret institution eller er indsatte i et fængsel. Formålet har været at etablere fællesskaber mellem frivillige og frihedsberøvede unge med udgangspunkt i sociale aktiviteter drevet af unge frivillige. De etablerede ungefællesskaber har dels skullet øge de unges selvværd, derudover har aktiviteterne haft til formål at fungere som et afbræk i de frihedsberøvedes hverdag. VIVE har haft til opgave at følge projektet med henblik på at få viden om de unge og deres hverdag som frihedsberøvede samt afdække, hvorvidt frivillige og aktiviteter drevet af frivillige kan bidrage positivt til frihedsberøvede unges hverdagsliv. VIVE har fulgt projektet med henblik på at indsamle erfaringer med de sociale aktiviteter fra de unge, de frivillige og medarbejderne på institutioner.

URK's projekt er et pilotprojekt med henblik på eventuel senere udbredelse til flere institutioner. Tre institutioner har deltaget i pilotprojektet – den sikrede institution Sønderbro i København, den sikrede institution Kompasset i Brønderslev samt fængslet Søbysøgård, som har to afdelinger for unge indsatte under 18 år. I den resterende del af rapporten henviser vi til de tre medvirkende lokationer som institutioner. Pilotprojektet er forløbet over tre faser fra afdækning af behov og indsamling af viden om de unges hverdag på institutionerne (fase 1), over afprøvning af aktiviteter (fase 2) til udbredelse og forankring (fase 3). VIVE har gennemført to dataindsamlingsrunder på de medvirkende institutioner i projektets fase 1 og 2.

Oprindeligt havde URK planlagt at lave tre typer af sociale aktiviteter på de medvirkende institutioner i form af 1:1-støtte, ungecaféer og Life Skills-workshop. 1:1 er et tilbud, hvor unge, som står overfor snarlig udskrivelse, bliver matchet med en ung frivillig, som kan støtte den unge i overgangen til en ny tilværelse efter at have været frihedsberøvet. Ungecafé består af ugentlige

Besøg fra frivillige, som laver aktiviteter med de unge på institutionerne, fx madlavning. Life Skills er workshops drevet af frivillige, som har fokus på bestemte problematikker, fx venskaber og gruppepres, med det formål at styrke de unges tro på sig selv og evne til at håndtere udfordringer relateret til det pågældende tema. Alle tre aktiviteter er tidligere afprøvet af URK i forbindelse med frivilligt socialt arbejde blandt andre ungegrupper – eksempelvis afholder URK's frivillige ungecaféer på både somatiske og psykiatriske afdelinger.

I projektets fase 2 blev der igangsat ungecaféer og Life Skills-workshop på hhv. Kompasset og Søbysøgård og 1:1- støtte på Sønderbro. Hvilke aktiviteter, der skulle igangsættes, blev besluttet af URK og institutionerne. Det viste sig dog, at det ikke var muligt at etablere 1:1 som en frivillig indsats i sin nuværende form. Det skyldes særligt, at aktiviteten er baseret på, at den frivillige og den unge skal have mulighed for at påbegynde etablering af en relation, før den unge forlader institutionen. Det var derfor tanken, at kontakten mellem den unge og den frivillige gerne skulle etableres en måned før, den unge forlod Sønderbro. I praksis viste dette sig dog ikke muligt, dels fordi nogle unge blev flyttet med væsentlig kortere varsel, dels fordi selve flytningen ofte var en stor omvæltning for den unge, hvilket betød, at flere unge ikke havde overskud til at indgå i en relation til en person, som de ikke kendte (se afsnit 2.4). Dette har konkret betydet, at URK ikke har haft mulighed for at gennemføre den planlagte aktivitet, hvorfor der alene er indsamlet data på Sønderbro i forbindelse med den første dataindsamlingsrunde i projektets fase 1. Det er muligt at læse mere om de anvendte datakilder i afsnit 1.2 samt i rapportens afsnit Dokumentation.

1.1 Læsevejledning

Rapporten består af to dele. Den første del (kapitel 1-8) rapporterer viden om målgruppen – frihedsberøvede unge – samt erfaringer med at gennemføre URK's frivillige sociale aktiviteter på de medvirkende institutioner. Rapportens første del er baseret på deltagerobservation og interviews, som vi har lavet med unge, frivillige og medarbejdere på de involverede institutioner. Erfaringerne med URK's aktiviteter er ikke opdelt på institutionsniveau, men afrapporteres samlet. Det betyder konkret, at vi bruger betegnelsen "institution", uanset om der er tale om erfaringer indsamlet på en af de medvirkende ungeafdelinger på Søbysøgård eller på en af de sikrede institutioner. Rapportens anden del (kapitel 9) går i dybden med de anvendte metoder samt de data, som ligger til grund for rapportens analyser.

Dette første kapitel indleder rapporten med en indledning, læsevejledning samt en introduktion til rapportens data og metode. I rapportens kapitel 2 introducerer vi nogle af de samfundsmæssige diskussioner, som URK's projekt

skriver sig ind i. Hensigten med kapitlet er at belyse den overordnede kontekst og ramme, som URK's frivillige sociale aktiviteter er en del af og skal fungere indenfor. URK's aktiviteter har bl.a. til formål at skabe et afbræk i de unges hverdag som frihedsberøvede. De unges hverdagsliv må dog ses i konteksten af et levet liv, hvor de har forskellige ting med i bagagen, som påvirker dem og påvirker, hvordan de oplever hverdagen. Vi vil derfor i rapportens kapitel 3 give et indblik i nogle af de sociale baggrundsforhold, som de unge har med i bagagen, ved hjælp af casebeskrivelser. Dernæst sætter vi i kapitel 4 fokus på ungdoms- og hverdagslivet som frihedsberøvet. Det gør vi dels ved at skitsere hverdagens struktur og rammer, herunder de sociale relationer på institutionerne, dels ved at skitsere de unges tanker og ønsker om fremtiden. Kapitlet afsluttes med en beskrivelse af de indledende forventninger til URK's aktiviteter.

I kapitel 5 og 6 går vi i dybden med de konkrete erfaringer med at gennemføre og deltage i URK's sociale aktiviteter med fokus på dels opmærksomhedspunkter i forhold til aktiviteternes gennemførelse, dels de unges udbytte af at deltage.

De frivillige er kernen i de sociale aktiviteter, og i kapitel 7 ser vi nærmere på organisatoriske erfaringer fra projektet, som vi har identificeret på baggrund af det indsamlede data. Kapitlet vil særligt fokusere på brugen af frivillige i sociale indsatser til frihedsberøvede unge samt samarbejdet mellem de to institutioner, som har medvirket i afprøvningsfasen, og de frivillige. Rapportens første del afsluttes med kapitel 8, der samler op på erfaringsopsamlingens overordnede fund set i forhold til projektets formål, og derudover identificerer vi fire centrale opmærksomhedspunkter ved gennemførelse af frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge.

Rapporten afsluttes med kapitel 9, som giver en detaljeret gennemgang af de data, der er indsamlet i de to dataindsamlingsrunder, samt de metodiske valg, som vi har truffet i forbindelse med dataindsamlingen.

1.2 Metode og data

Erfaringsopsamlingen bygger på kvalitative metoder bestående af interviews og observationsstudier. Designet er bygget op om to dataindsamlingsrunder gennemført i hhv. projektets første fase med fokus på at få viden om de unges hverdagsliv som frihedsberøvede og afdække ønsker til og behov for aktiviteter på de medvirkende institutioner; hhv. i projektets anden fase med fokus på aktiviteternes gennemførelse og de unges udbytte af deltagelse.

Der er i alt gennemført 32 individuelle interviews med 31 forskellige unge på de tre institutioner (én ung har deltaget i interview i begge runder). De unge er

i alderen 14-17 år på interviewtidspunktet, 19 er frihedsberøvede som led i en afsoning eller en varetægtsfængsling, mens 12 er frihedsberøvede grundet en social anbringelse evt. som led i et forbedringsforløb igangsat af UKN. Størstedelen (24) af de medvirkende unge er drenge.

Herudover er der lavet interviews med 20 medarbejdere i løbet af de to dataindsamlingsrunder. Endelig er der i forbindelse med afprøvningsfasen gennemført observationsstudier på de to institutioner, som har igangsat URK's indsats. I den forbindelse er der ligeledes lavet interviews med 9 frivillige fra URK. Tabel 1.1 giver et overblik over de indsamlede data i de to indsamlingsrunder.

Tabel 1.1 Indsamlede data

	Interview unge	Interview medarbejdere	Interview frivillige	Observationsdage
Dataindsamlingsrunde 1	24	15	-	-
Dataindsamlingsrunde 2	8	5	9	4
I alt	32	20	9	4

Anm.: Dataindsamlingsrunde 1 er gennemført på alle tre institutioner, mens runde 2 er gennemført på de to institutioner, hvor URK har lavet sociale aktiviteter i afprøvningsfasen.

Som det fremgår af Tabel 1.1, er der i alt gennemført 39 interviews med informanter i første dataindsamlingsrunde fordelt over tre institutioner og med 22 informanter i anden runde fordelt over to institutioner. I anden runde er der ligeledes gennemført 4 observationsdage på de to medvirkende institutioner.

Den første dataindsamlingsrunde fandt sted i efteråret 2022, og erfaringerne herfra blev præsenteret af VIVE på et seminar afholdt af URK (se præsentation i Bilag 7). Den første dataindsamlingsrunde afdækkede en række opmærksomhedspunkter i forhold til de unges situation og hverdagsliv, som URK kunne inddrage i arbejdet med at etablere aktiviteterne på institutionerne. Den anden runde blev gennemført i perioden oktober 2023 til januar 2024 og havde til formål at indsamle erfaringer med de igangsatte aktiviteter.

I de følgende afsnit beskriver vi metodiske overvejelser i forbindelse med gennemførelsen af interviews og observationer.

1.2.1 Interview

Det er en velkendt problematik, at det kan være vanskeligt at rekruttere udsatte unge til at deltage i interview (Bengtsson & Mølholt, 2016). Vi kunne derfor ikke på forhånd vide, hvor mange unge der ønskede at lade sig interviewe i de to dataindsamlingsrunder. På baggrund heraf anlagde vi i begge runder et fleksibelt design, som var tilpasset de unges hverdag på institutionerne, og hvor det var muligt at tilpasse dataindsamlingen efter den enkelte unges situation og ønsker. Fra tidligere projekter med frihedsberøvede unge vidste vi, at det kunne være givtigt at interviewe de unge i løbet af en hverdag – fx som en del af deres skoledag – hvilket vi også gjorde i dette projekt.

Jævnfør URK's projektbeskrivelse skal URK's aktiviteter "*skabe et frirum for børn og unge på sikrede institutioner og øge deres selvværd og tro på sig selv [...]*" (Ungdommens Røde Kors, 2021: s. 5). I interviewene med de unge i første dataindsamlingsrunde var det således særligt vigtigt at få afdækket, hvilke behov de unge havde i forhold til sociale aktiviteter på institutionerne. Det var endvidere væsentligt at få indblik i de unges oplevelse af hverdagen på institutionerne og deres forventninger til fremtiden, da det var med til at kontekstualisere de unges oplevelse af behov. Interviews med medarbejderne i første dataindsamlingsrunde havde i forlængelse heraf fokus på dels at få medarbejdernes vurderinger af, hvilke aktiviteter der kunne være positive for de unge, dels at få afdækket, hvordan URK's aktiviteter kunne passe ind i den praktiske organisering af hverdagen, samt hvilke forhold man skulle være opmærksom på i forhold til at få frivillige ind på institutionerne.

I anden dataindsamlingsrunde var der i ungeinterviewene fokus på deres subjektive oplevelser af URK's aktiviteter og aktiviteterens betydning for de unges hverdag. Interviewene havde herudover særligt fokus på de unges motivation for deltagelse og deres oplevelse af relationen til URK's frivillige. I medarbejderinterviewene var der i anden dataindsamlingsrunde bl.a. fokus på medarbejdernes oplevelse af de unges engagement i forhold til deltagelse i URK's aktiviteter, medarbejdernes oplevelse af betydningen af aktiviteterne og de frivilliges tilstedeværelse i forhold til de unges hverdag. Endelig var der fokus på den praktiske gennemførelse af aktiviteterne og samarbejdet mellem de frivillige og institutionens medarbejder. Samarbejde og den praktiske gennemførelse var ligeledes et tema i interviewene, vi lavede med de frivillige i anden dataindsamlingsrunde. Herudover havde disse interviews bl.a. fokus på relationen mellem de frivillige og de unge samt de frivilliges samarbejde med medarbejderne på institutionerne.

1.2.2 Observationsstudier

Som et led i anden dataindsamlingsrunde er der gennemført observationsstudier på de to institutioner, som har afprøvet URK's aktiviteter. Observationsstudierne har været struktureret således, at to medarbejdere fra VIVE har besøgt de medvirkende institutioner over 2 dage og har deltaget i hhv. en ungecafé og en Life Skills-workshop på hver institution.

Formålet med deltagerobservationerne var at få viden om samt indblik i den praktiske gennemførelse af URK's aktiviteter på institutionerne, herunder interaktionerne mellem de unge og de frivillige samt de unges engagement i aktiviteterne. Vi har under observationerne gjort brug af en observationsteknik, der kaldes "shadowing" (Czarniawska, 2007), som betyder, at vi som observatører ikke bare "registrerer", hvad der sker i forbindelse med URK's aktiviteter, men i stedet deltager aktivt i dem. Denne tilgang giver både mulighed for at komme helt tæt på praksis og tager samtidig hensyn til de unge, der medvirker i aktiviteterne. Vi har således medvirket i aktiviteterne på linje med de unge, og som hovedregel har vi ikke skrevet noter undervejs, men har ventet til, at vi har forladt institutionerne igen. Vi har herved søgt at undgå at give de unge en følelse af at blive observeret.

Ud over at bidrage med vigtig viden om den praktiske gennemførelse af URK's aktiviteter og interaktionen mellem de unge og de frivillige har observationsstudierne været et værdifuldt grundlag for de efterfølgende interviews med unge, frivillige og medarbejdere. Det skyldes, at vi på baggrund af vores observationer dels har kunnet spørge ind til specifikke situationer fra aktiviteterne under interviewene, dels har kunnet konkretisere nogle af de temaer, som vi ønskede at afdække ved at bruge eksempler fra observationerne.

En mere detaljeret gennemgang af de anvendte metoder og data kan ses i kapitel 9.

2 Eksisterende viden om frihedsberøvelse af unge

At blive frihedsberøvet er et alvorligt indgreb i et ungt menneskes liv. I dette kapitel gennemgår vi udvalgte perspektiver vedr. frihedsberøvelse af unge, som fungerer som et "bagtæppe" for URK's projekt, og som er relevante at kende til, hvis man som civilsamfundsinstitution ønsker at etablere aktiviteter målrettet frihedsberøvede unge. Vi starter med en generel introduktion til grundlaget for frihedsberøvelse.

2.1 Frihedsberøvelse af unge

Der kan være forskellige grunde til, at unge frihedsberøves, da vi i Danmark både frihedsberøver på et retligt og et socialt grundlag. Et ophold på en sikret institution kan således enten skyldes en social anbringelse, eksempelvis med henblik på at gennemføre pædagogisk observation, *eller* skyldes, at den unge er varetægtsfængslet eller afsoner en dom (Barnets lov § 62). Et ophold i et fængsel sker med henblik på afsoning af en fængselsdom eller som led i en varetægtsfængsling. Fælles for de unge på tværs af disse institutioner er dog, at de er frihedsberøvede, og at deres hverdag derfor er væsentlig anderledes, end den er for andre jævnaldrende eller anbragte unge. Den eksisterende litteratur om frihedsberøvelse af unge peger bl.a. på, at frihedsberøvelsen påvirker de unges hverdag og sociale relationer, da frihedsberøvelsen i sig selv betyder, at man bliver afskåret fra fællesskaber uden for den institution, man er på. Man kan ikke deltage i fritidsaktiviteter, have fritidsjob eller gå i den lokale skole. Som pointeret af Henriksen (2021) betyder det, at man som ungt menneske afskæres fra at få trænet de kompetencer, der er nødvendige for at indgå i almindelige ungefællesskaber. De unge afskæres ligeledes fra deres familiære netværk (hovedsageligt i hverdagen), hvilket gør relationen til både de andre unge på institutionerne og ikke mindst personalet essentiel. En tidligere undersøgelse fra Børnerådet (2015) peger på, at unges oplevelse af at være frihedsberøvede i høj grad påvirkes af relationen til personalet, det pædagogiske miljø samt sammensætningen af ungegruppen.

Frihedsberøvelse er som udgangspunkt et indgreb i den unges grundlæggende ret til personlig frihed – en ret, som er beskyttet i en lang række menneskeretlige konventioner, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 5, FN's Handicapkonventions artikel 14 og FN's Børnekonventions artikel 37 (Institut for Menneskerettigheder, 2020). Et centralt tema i flere undersøgelser omhandler netop de unges rettigheder og deres (ofte manglende)

kendskab hertil. Det påpeges således i flere undersøgelser, at de unge er dårligt informerede om deres rettigheder og handlemuligheder, samt at unge ofte efterlyser et bedre overblik over deres sagsforløb (Børnerådet, 2015).

Selvom de unge, som indgår i URK's projekt, har dét til fælles, at de er frihedsberøvede, er der dog forskelle i grundlaget for deres frihedsberøvelse. Nogle af de unge, som har været en del af URK's aktiviteter, har kriminalitetserfaringer, og for en del af dem er det også grundlaget for deres igangværende frihedsberøvelse. Den generelle tilgang til ungdomskriminalitet er derved en væsentlig del af konteksten for dette projekt, da det har betydning for de unges hverdag og til dels også påvirker, hvordan deres frihedsberøvelse konkret forløber. Vi vil derfor i det næste afsnit kort skitsere udviklingen i ungdomskriminalitet samt de seneste ændringer i tilgangen til unge, der begår kriminalitet.

2.2 Udvikling i tilgangen til ungdomskriminalitet

Kriminalitet blandt unge er genstand for stor politisk opmærksomhed, og over en længere årrække har der været tilbagevendende diskussioner omkring forebyggelse, og hvordan man får unge, som allerede har kriminalitetserfaringer, til at afholde sig fra at begå ny kriminalitet. Nogle af de unge, som har været en del af URK's aktiviteter, har kriminalitetserfaringer, og for en del af dem er det også grundlaget for deres igangværende frihedsberøvelse. Deres erfaringer er derfor formet af, hvordan vi som samfund forholder os til unge, der begår kriminalitet.

Siden 2006 har der været et markant fald i straffelovsovertrædelser blandt de 10-17-årige. Ifølge tal fra Justitsministeriet var der i 2020 2 % af en årgang, der blev mistænkt eller sigtet for en straffelovsovertrædelse, inden de fyldte 15 år, og 5,5 %, der blev det, inden de fyldte 18 år (Henriksen & Larsen, 2022). Det markante fald betyder, at involvering i kriminalitet er gået fra at være en flertalsadfærd i ungdomsårene til en mindretalsadfærd (Balvig, 2017; Henriksen & Larsen, 2022). En væsentlig pointe er derfor, at størstedelen af børn og unge med kriminalitetserfaringer kun har været involveret i enkeltepisoder i løbet af deres opvækst, og at det er dermed kun en mindre gruppe, som ender med en lang kriminel løbebane (Balvig, 2017).

Fra politisk side har der dog i længere tid været et ønske om at sætte "mere håndfast ind" over for unge, som man vurderer er eller risikerer at havne i den "hårde kerne" af kriminelle unge (Justitsministeriet, 2017: s. 5). Det har helt konkret resulteret i, at der i 2019 trådte en ny lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i kraft, hvor der blev etableret et nyt system til behandling af sager med 10-17-årige, der begår personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. Reformen fik navnet 'Alle handlinger har konsekvenser' og beskrives i flere

sammenhænge som en foreløbig kulmination på senere års lovstramninger og afskaffelse af bestemmelser for mildere straffe til unge lovovertrædere (Jørgensen et al., 2023a; Storgaard, 2022). I udmøntningen af loven blev der bl.a. etableret såkaldte ungdomskriminalitetsnævn (UKN) på tværs af landet. Børn og unge kan blive indstillet til at komme i nævnet enten på grund af en dom for personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet, hvis der er tale om en ung over den kriminelle lavalder på 15 år. Børn under den kriminelle lavalder bliver henvist af politiet på baggrund af en mistanke for alvorlig eller personfarlig kriminalitet, og hvis politiet finder det sandsynligt, at bevisbyrden er tilstrækkelig til, at der ville finde domsfældelse sted, såfremt barnet var over den kriminelle lavalder (Henriksen & Larsen, 2022).

Nævnene består konkret af tre medlemmer – en dommer, en repræsentant fra politiet og en repræsentant fra kommunen – som på baggrund af en indstilling fra kommunen skal beslutte, hvilke sociale indsatser der skal igangsættes over for kriminalitetstruede børn og unge. I møder, der omhandler 10-14-årige, eller når der er indstillet til anbringelse, deltager ligeledes en børnesagkyndig. De sociale indsatser udmøntes oftest i forbedringsforløb indeholdende foranstaltninger fra Barnets lov, og i den forbindelse kan en anbringelse på en åben, delvis lukket eller sikret institution komme på tale. En del af de unge, som har været en del af URK's aktiviteter, og som er interviewet til dataindsamlingen, er således i gang med et forbedringsforløb igangsat af UKN.

Med reformen 'Alle handlinger har konsekvenser' fra 2019 har Danmark indført en markant ændring i tilgangen til kriminalitetstruede børn og unge. De indsatser, der fastlægges i et forbedringsforløb, svarer stort set til de indsatser, som tilbydes jf. Barnets lov. Der er imidlertid ikke længere tale om frivillige tilbud, men om et pålæg, hvorfor det er obligatorisk at deltage i de aktiviteter, som bliver en del af et forbedringsforløb. Reformen er det seneste politiske tiltag, som har til formål at få kriminalitetstruede børn og unge på "rette spor" ved at lave tiltag, som befinder sig i et grænsefelt mellem straf og social indsats (Jørgensen et al., 2023a). I flere sammenhænge bliver udviklingen kritiseret for, at grænsen mellem præventive indsatser og straf bliver uklar, idet socialpolitikken får større vægt på kontrol, skærpede sanktioner, straf og sanktionering, frem for forebyggelse og rehabilitering (Feldtmann, 2020; Henriksen & Prieur, 2019; Jensen & Prieur, 2015). Herudover påpeges det, at udviklingen er et brud med FN's børnekonvention, der opfordrer til at tage ikke-strafferetlige midler i brug, når der er tale om børn, der begår kriminalitet (Jørgensen et al., 2023a). En særlig væsentlig pointe er her, at eksisterende forskning støtter op om, at tidlige indgreb over for kriminalitetstruede børn og unge kan have en positiv betydning for den unges mulighed for at afstå fra at begå ny kriminalitet (Heckman, 2008). Tidlig indgriben kan dermed potentielt udgøre et positivt vendepunkt i den unges liv. Forskningen peger dog også på, at det kan være problematisk, hvis den pågældende indgriben sker i regi af et strafferetligt eller

strafferetslignende system. Konkret viser flere studier, at straffende og intensive former for intervention sandsynligvis er hæmmende for, at unge "vokser ud af" deres kriminelle adfærd fra midten af teenageårene og fremefter (McAra & McVie, 2007). Tilmed peger eksisterende forskning på, at den intensiverede systemkontakt til et strafferetslignende system kan medføre et højere tilbagefald til kriminalitet (se fx McAra & McVie, 2007; Petrosino et al., 2010).

Som nævnt i ovenstående foregår frihedsberøvelse af unge oftest på en sikret institution. Det gælder både, hvis der er tale om unge, der er i varetægtssurrogat, eller som afsoner en dom, og for unge, som er frihedsberøvede som led i en social anbringelse. De sikrede institutioner spiller derfor en central rolle, når det kommer til frihedsberøvelse af unge, hvorfor vi i det følgende afsnit giver en kort introduktion til sikrede institutioner, herunder udvikling i brugen heraf.

2.3 Om sikrede institutioner

Hvert år anbringes ca. 500 unge mellem 12 og 17 år på en af landets 8 sikrede døgninstitutioner (Henriksen, 2021). Sikrede institutioner er oprindeligt tænkt som et alternativ til varetægtsfængsling for personer i alderen 15-17 år, men vejen til de sikrede institutioner kan, som nævnt, både følge et retligt spor og et socialt spor, hvor en såkaldt social anbringelse enten kan ske med henblik på pædagogisk observation med det formål at tilvejebringe et grundlag for den videre socialpædagogiske behandling, grundet behov for længerevarende behandling, eller fordi den unge vurderes at være til skade for sig selv eller andre (Barnets lov § 62; Henriksen, 2022). Det betyder, at de sikrede institutioner potentielt både huser unge i alderen 15-17 år, som er varetægtsfængslede, og børn helt ned til 12 år (ved dispensation kan barnet være helt ned til 10 år), som er socialt anbragte. I de seneste år er der sket to væsentlige ændringer i brugen af sikret anbringelse. For det første er den gennemsnitlige varighed på anbringelserne på få år steget fra ca. 60 til ca. 90 dage, og for det andet anbringes der i dag færre unge i varetægtssurrogat og markant flere i sociale anbringelser. Såfremt der er tale om sikret anbringelse for farlighed og/eller med henblik på pædagogisk observation, så vil anbringelsen som udgangspunkt have en varighed på op til 3 måneder med mulighed for administrativ forlængelse på yderligere 3 måneder. Dernæst kan børne- og ungeudvalget træffe afgørelse om yderligere 3 plus 3 måneders anbringelse (Henriksen, 2022). I 2022 var ca. 45 % af de unge på de sikrede institutioner anbragt som led i en social anbringelse mod 8 % i 2012 (Danske Regioner, 2023). Udviklingen relaterer sig dels til et markant fald i ungdomskriminalitet inden for de seneste 15 år og en tendens til hyppigere brug af sikret anbringelse i sociale sager frem for brug af anbringelser på andre typer af døgninstitutioner (Henriksen, 2023).

En sikret institution adskiller sig fra andre døgninstitutioner ved, at institutionen er omgivet af hegn (evt. med pigtråd), har låste vinduer og døre, og at alle fællesarealer er overvågede. Derudover er værelsesdøre låst om natten, således at de unge ikke kan forlade deres værelse i løbet af natten. Anbringelse på en sikret institution indebærer således, at den unge lukkes inde på institutionens område, og herudover indebærer anbringelsen – uanset anbringelsesgrundlag – en indskrænkning af en række andre frihedsrettigheder. Institutionerne kan eksempelvis foretage krops- og værelsesundersøgelser, stoftest samt begrænse de unges adgang til kommunikation med personer uden for institutionerne (Enell & Wilinska, 2022; Henriksen et al., 2023; Henriksen & Refsgaard, 2020). Herudover er det jf. Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge tilladt undtagelsesvist at gøre brug af magtanvendelser over for de unge, herunder gøre brug af fastholdelse eller anbringelse af den unge i isolation i en tidsbegrænset periode (Voksenansvarsloven, kapitel 3, 2019). Eksisterende undersøgelser peger på, at selvom frihedsberøvelse kan være nødvendig for at sikre den unge mod at gøre skade på sig selv eller andre, så kan det også have en skadelig virkning på den anbragtes trivsel og livsmestring (se fx Bengtsson, 2012; Henriksen 2017, 2021; Folketingets Ombudsmand, 2017, 2022). Risici forværres af, at anbringelsen på en sikret institution ofte er én i en række anbringelser (Ankestyrelsen, 2016), som betyder, at den unge over en længere periode afskæres fra væsentlige elementer af ungdomslivet (Henriksen, 2022). Forskning viser desuden, at størstedelen af socialt anbragte har psykiatriske diagnoser, som stiller store krav til de sikrede institutioner og kræver specialiserede behandlingstiltag (Henriksen, 2022). De sikrede institutioner varetager med andre ord en kompleks opgave, da en del af de unge har langvarige støtte- og behandlingsbehov (Henriksen & Prieur, 2021). Her er det dog vigtigt at huske, at de sikrede institutioner ikke er behandlingsinstitutioner, men egentlig er tiltænkt til at varetage kortvarige anbringelser, hvor den unge er der enten grundet pædagogisk observation eller i varetægtssurrogat. De sikrede institutioner bliver derved også en slags hybridinstitutioner, hvor samspillet mellem straf, behandling og beskyttelse kan medvirke til at skabe praksisser, som for unge kan opleves som uretfærdige (Henriksen & Prieur, 2019).

2.4 Overgangen fra frihedsberøvet til "fri"

Eksisterende forskning peger på, at overgangen fra en sikret institution eller et fængsel kan være vanskelig for unge. I dette afsnit giver vi et kort oprids af nogle af de opmærksomhedspunkter, som den eksisterende litteratur på området peger på, i forhold til overgangen fra at være frihedsberøvet til at være uden for hegnet.

Fælles for frihedsberøvede unge er, at de befinder sig i en afgørende fase i livet – et mellemstadium, der indtræffer mellem ungdoms- og voksenlivet. Til

denne fase har Jeffrey Arnett (2000) udviklet begrebet 'emerging adulthood', som på dansk kan oversættes til 'spirende voksenliv' (Arnett, 2000, i Jørgensen et al., 2023b). Ifølge Arnett indtræder de fleste i dette mellemstadium i slutningen af deres teenageår, og hvordan de unge udvikler sig i denne periode, afhænger af de sociale- og personlige ressourcer, de indtræder i denne fase med, samt den interaktion, de har med det omkringliggende samfund undervejs i denne udvikling. Ifølge Arnett er denne periode stærkt forbundet med, at de unge søger et frirum til at eksperimentere med deres identitet og påbegynde overgangen til et selvstændigt voksenliv. Ofte er denne periode også kendetegnet ved øget risikoadfærd (Arnett, 1998; 2000, i Jørgensen et al., 2023b). Ungdomslivet er for de fleste unge ligeledes forbundet med gradvis øget selvbestemmelse og ansvar. For frihedsberøvede unge gælder dog en anden virkelighed, idet de oplever, at de underlægges stram styring og fritages ansvaret for egen livsmestring. Det kan særligt være udfordrende for de unge, der har gentagne eller langvarige anbringelser på sikrede institutioner med sig i bagagen (Henriksen, 2022; Jørgensen et al., 2023b).

Unge, der afsøner en dom i et fængsel, er bekendte med længden af deres dom og ved derfor, hvornår de senest kan forvente, at frihedsberøvelsen ophører. Det gør sig kun sjældent gældende for de unge, som opholder sig på sikrede institutioner, uanset om de sidder i varetægtsurrogat eller som led i en social anbringelse. Mange unge kender således ikke deres udskrivningsdato, og nogle sammenligner derfor anbringelsen med forvaring (Henriksen, 2022). Forskning peger i forlængelse heraf på, at unge i slutningen af en anbringelse føler, at tiden går langsomt, og at processen er uoverskuelig. Det kan for nogle unge føre til konflikter, som kan resultere i, at de unge anmeldes for vold eller trusler. I nogle tilfælde kan det betyde, at de unge får forlænget deres anbringelse eller på længere sigt skal i gang med at afsone en (ny) dom.

Når børn forlader sikret anbringelse, skifter de ofte til andre former for døgnpleje eller vender hjem med støtte (Henriksen & Refsgaard, 2020). Overgangen fra lukket til åbent regi betyder, at den unge skal håndtere nye muligheder, fristelser og forventninger fra deres netværk. Samtidig vil der med skiftet ofte medfølge nye vilkår, som den unge skal overholde (Henriksen & Refsgaard, 2020; Henriksen, 2022). Velkendte risici i forbindelse med overgangen er manglende tværsektorielt samarbejde og koordination samt betydelige problematikker relateret til tilknytning til skole samt igangsættelse af behandling og støtteforanstaltninger (Vogel, 2012; Walker et al., 2005). Disse forhold udgør en væsentlig risiko for tilbagefald til kriminalitet, misbrug af stoffer samt brud med hjem/døgnpleje og iværksat støtte. Potentielt kan det resultere i, at de unge ender med en ny frihedsberøvelse (Henriksen & Refsgaard, 2020). For frihedsberøvede unge er det derfor helt centralt, at kommunen følger den unge tæt under frihedsberøvelsen og – i samarbejde med den unge – lægger en plan for, at de udviklingsprocesser, der sættes i gang under frihedsberøvelsen, fortsættes, når den unge løslades (Børnerådet, 2015).

3 De unges livsfortællinger og -betingelser

I det følgende kapitel giver vi et indblik i nogle af de livsbetingelser, som kan gøre sig gældende for frihedsberøvede unge, og som dermed kan påvirke den hverdag, som URK's aktiviteter skal være en del af. Selvom de unge har dét til fælles, at de er frihedsberøvede, har de unge forskellige sociale baggrunde, opvækstbetingelser og grader af social udsathed. Mens enkelte af de unge kommer fra hjem, hvor de har boet med forældre, haft fritidsjob, passet deres skole og i udpræget grad levet et ungeliv, der minder om deres jævnaldrenes, kommer størstedelen fra mere udsatte positioner. De kan eksempelvis have oplevet mange skoleskift, anbringelser, svigtende kontakt til betydningsfulde voksne samt have erfaring med risikoadfærd såsom stofmisbrug og kriminalitet eller haft udfordringer med psykiske lidelser.

I kapitlet fremhæver vi de unges egne fortællinger om deres baggrund ved at lade uddrag af deres interview stå frem. De enkelte uddrag omhandler temaer, som står tydeligt frem i interviewene som særligt væsentlige for de unges hverdag og selvopfattelser. Uddragene har til formål at give en forståelse for de unge, som URK's aktiviteter retter sig mod. Vi har valgt at fremhæve temaer frem for at give længere beskrivelser af de unge af hensyn til de unges anonymitet. Nedenstående beskrivelser af de unges livsfortællinger og -betingelser skal dermed ikke forstås som en udtømmende liste eller som en analyse af de sociale faktorer og livserfaringer, som frihedsberøvede unge har med i bagagen. I stedet skal de forstås som illustrative cases, der beskriver udvalgte problemstillinger eller livserfaringer, som frihedsberøvede unge *kan* have med sig, og som påvirker dem, og hvordan de oplever hverdagen. Vi har udvalgt fire temaer, som handler om; oplevelser med systemet, erfaringer med kriminalitet, erfaringer med psykisk mistro og endelig beskrivelser af dét chok, som det kan være at blive frihedsberøvet.

3.1 Om at være "systembarn"

Når de unge forklarer om deres opvækst og baggrunden for deres aktuelle frihedsberøvelse, går én beskrivelse igen blandt flere; de italesætter sig selv som "systembarn". Et systembarn er, ifølge de unge, et barn, der har været i kontakt med kommunen gennem størstedelen af sit liv. Ofte fordi barnet er vokset op i et socialt udsat hjem, der fx har været præget af problemer som fysisk eller psykisk vold, misbrug, kriminalitet og generelt omsorgssvigt fra primære relationer.

Et systembarn er derfor, ifølge de unge selv, også et barn, der har oplevet mange sociale foranstaltninger, interventioner og anbringelser på skiftende opholdssteder og institutioner. Dertil kommer, at de unge, som beskriver sig selv som systembørn, ofte oplever, at de selv skal navigere i forskellige instanser og have kontakt med mange fagpersoner, fx sagsbehandlere, kontaktpersoner, pædagoger, behandlere osv. For størstedelen opleves dette som en uoverskuelig og vanskelig opgave. Et helt centralt vilkår for oplevelsen af at være systembarn er desuden, at de unge oplever meget lidt selvbestemmelse og begrænset indflydelse på, hvad der skal ske i deres liv. Mange beskriver desuden utallige flygtige relationer til de voksne i systemet, og at de voksne generelt ikke lytter på deres ønsker og behov eller hjælper dem. De unge føler sig derfor generelt svigtet af et system, som de oplever aldrig har hjulpet dem – tværtimod mener flere, at systemet kun har forværret deres trivsel og udvikling. Flere af de unge peger således på, at dét at være systembarn har været en medvirkende årsag til, at de nu befinder sig i en situation, hvor de er frihedsberøvede.

I nedenstående uddrag giver Laura en beskrivelse af, hvad det vil sige at være "systembarn", og hvilke konsekvenser hun oplever, at det har haft for hende. Laura har været anbragt, siden hun var 5 år gammel, og på interviewtidspunktet bor hun på sit syvende anbringelsessted.

Laura (15 år) om at være "systembarn"

Altså, hvad skal jeg sige, jeg har levet i kommunen hele mit liv, jeg har ikke prøvet at bo hjemme, jeg har ikke kunnet sige, "det her er min mor, og hun er bare irriterende, fordi hun gør det", jeg ville ønske, jeg kunne sige i skolen, mens de andre snakker om deres mor, jeg ville ønske, jeg kunne sige, "ej, jeg hader min mor, fordi hun siger, jeg skal gå ud med skraldet", jeg ville elske det. Men det har jeg aldrig haft, jeg har ikke haft et liv, som alle andre børn har haft.

[...]

Jeg selvmedicinerer med alkohol for at få tankerne væk, fordi jeg jo har været kommunebarn hele mit liv. Jeg har jo været i systemet hele mit liv; kommunen har opdraget mig, så jeg har det meget svært med det der ... Altså, hvad fanden, jeg er jo ikke vant til det med, at min mor skælder mig ud, fordi jeg ikke har taget skraldet eller alt det der. Det er jeg jo ikke vant til, så jeg tror bare, at det er for at komme væk fra det hele [at jeg drikker alkohol], fordi jeg skal i 3 år mere ... Jeg skal jo indordne mig efter en

kommune, jeg skal gøre, som kommunen siger, indtil jeg bliver voksen, og det vil jeg ikke mere. Jeg er færdig, og jeg kan ikke mere.

[...]

Når jeg stiller rigtig mange krav [til kommunen] og siger, "det er tid til, at jeg skal have en skole", og når det er mig, der vender det mod dem og giver dem krav, i stedet for det er dem, der giver mig krav, så føler jeg, de smutter. Og så nu har jeg en [sagsbehandler], og hun siger til mig, "prøv at høre, jeg kommer ind, og jeg hjælper dig", og jeg har også sagt til hende, "jeg vil ikke stole på dig, jeg tror ikke på dig, for det har alle sagt til mig". Alle har sagt, "vi er der for dig", men de smutter altid i sidste ende.

[...]

De sætter os herind [på institutionen], når de [kommunen] ikke ved, hvad de skal gøre med os. Når de ikke ved, hvad de skal gøre, så sætter de os herind og siger, "hende der kan lige få noget straf herinde, fordi vi skal ikke have sådan et problembarn i vores kommune". Det føler jeg er blevet sagt til mig. [...] Os, der er i systemet, vi vil have en så normal hverdag som muligt. Det her [institutionen] det er så langt væk fra en normal hverdag, så langt. Jeg synes, at kommunen skulle tænke sig om næste gang, de putter os sådan et sted hen som her, fordi det er omsorgssvigt for os. Det er så meget omsorgssvigt. Vi vil bare gerne være normale, vi vil bare gerne gøre det bedste, vi kan.

3.2 Om kriminalitetserfaringer

Kriminalitet udgør for nogle frihedsberøvede unge en del af deres sociale baggrund, og for nogle har færden i prokriminelle miljøer i større eller mindre omfang været en del af deres liv.

Når vi interviewede unge, som var frihedsberøvede på grund af kriminalitet, bad vi dem forklare, hvorfor de havde begået kriminaliteten. I den forbindelse pegede flere på en rodløs opvækst med utallige skift i opholdssteder og en oplevelse af svigt fra systemet. Herudover nævnte flere af dem ugunstige sociale omgangskredse, misbrugsproblemer og psykisk mistrivsel som bagvedliggende årsager til deres begåede kriminalitet. Nedenfor fortæller Clara og Marc om deres veje ind i kriminalitet. For Clara er det særligt hendes dårlige psykiske trivsel samt manglende hjælp til at håndtere denne, der træder frem i hendes fortælling om, hvordan hun endte i kriminalitet og dermed som frihedsberøvet. På interviewtidspunktet har Clara ikke tidligere været anbragt, men hun fremhæver i sin fortælling manglende hjælp i forbindelse med psykisk mistrivsel og en oplevelse af at blive ekskluderet fra fællesskaber bl.a. i skolen.

For andre unge har kriminalitet været en del af det sociale miljø, som de i størstedelen af deres liv har begået sig i. Det gælder bl.a. for Marc, som er vokset op i et belastet boligområde, hvor dét *"at være en del af gaden"* har været vejen til venner, adspredelse og hurtige penge. Som lille kom Marc og hans familie til Danmark, og hans opvækst har været præget af mange skift i opholdssteder og institutioner, siden han var 12 år gammel. Marc oplever desværre ikke, at anbringelserne har bidraget positivt til hans trivsel eller har hjulpet ham til at bryde med den kriminelle løbebane, som han var på vej ned ad i en tidlig alder. Han oplever tværtimod, at de mange skift i opholdssteder har medvirket til, at han har haft en rodløs opvækst med ustabile voksenkontakter.

Clara (16 år) om vejen ind i kriminalitet

Jeg tror, det hele bunder lidt i, at jeg har rigtig svær ADHD, så jeg kan ikke rigtig koncentrere mig så meget, og jeg snakker rigtig meget. Lidt for meget for normale folk nogle gange. Så tit i skolen var det meget noget med, at jeg ikke kunne koncentrere mig, og jeg havde rigtig svært ved at forstå, når folk forklarede mig noget. Så jeg blev placeret bagerst i klassen, og så fik jeg at vide, at jeg bare kunne se film eller YouTube. Fordi så var jeg ligesom ... så var jeg ikke irriterende, og så var der ligesom ro på fra min side af. Og så tror jeg, at det hele bunder lidt i, at når du får at vide hele tiden, at du ikke kan finde ud af noget ... og kommunen ikke griber ind og hjælper dig, og du kan ikke få et arbejde, og der er ikke nogen, der har tid eller kan magte at hjælpe, så begynder man at lave nogle andre ting.

Og så fandt jeg jo sammen med folk, der havde det ligesom mig selv, som også fik at vide hele tiden, at de ikke kunne finde ud af noget [...] og så er det jo, at man begynder at lave alt muligt andet. Og så begyndte jeg at tage stoffer ... og stoppede så igen. Og så begyndte jeg at sælge stoffer, og så udviklede det sig til indbrud og kriminalitet og våbentyveri, biltyveri og alt muligt. Fordi det var den måde, jeg fik respekt. Fordi i skolen var det meget noget med, at hvis du var god til matematik, så fik du respekt, eller hvis du er den bedste til at spille bold, så respekterer folk dig, men der var ingen, der kunne respektere mig, for jeg kunne ikke finde ud af noget [...] Og jeg fandt jo hurtigt ud af, at hvis man ikke kan få anerkendelse ved de gode ting, så kan man jo få det ved nogle andre ting. Og det var sådan, det startede, at jeg kom ud i noget lort.

Marc (17 år) om vejen ind i kriminalitet

Siden jeg var måske 10, 11, 12 år gammel, så har jeg bare rendt rundt med nogen, der måske også har haft det hårdt, du ved. Og måske har haft nogle problemer og sådan noget. Så røg jeg rigtig meget hash, også. Jeg begyndte at ryge smøger og lidt forskelligt. Så lige pludselig mangler man en måde at lave penge på, og så gør man alt muligt lort, og ja ... Så kom jeg på min første sikrede institution, da jeg var 12 år gammel. [...] lige siden har det bare været opholdssted, opholdssted, sikret, opholdssted, opholdssted, opholdssted, sikret og alle mulige steder. Jeg har været hele Danmark rundt.

[...]

Lige siden jeg var 12 år gammel, har jeg ikke været over 3 måneder derhjemme at bo. [...] Jeg kunne bare ikke finde ud af at opføre mig ordentligt, tror jeg. Jeg lavede bare alt for meget lort i den. Jeg er sådan typen, hvor når jeg kommer hjem, så kan jeg ikke finde ud af at sidde stille, være derhjemme og være sammen med min familie og sådan noget. Jeg er altid bare taget ud og har været sammen med vennerne og lavet alt muligt, jeg ikke skulle. Det er også grunden til, at jeg ender i så mange problemer hele tiden.

3.3 Om psykisk mistrivsel

Som beskrevet i afsnit 2.3, er andelen af sociale anbringelser på sikrede institutioner steget markant fra 2012-2022, og flere af de medarbejdere, som vi har interviewet til denne erfaringsopsamling, fortæller, at de ser flere psykisk sårbare og behandlingskrævende unge på institutionerne. Uagtet om man er frihedsberøvet på et retligt eller socialt grundlag, gælder det for mange af de frihedsberøvede unge, at de i større eller mindre omfang beretter om psykisk sårbarhed og mistrivsel, ligesom det var tilfældet for Clara, hvis fortælling, vi udlagde i afsnit 3.2.

I nedenstående interviewuddrag forklarer Lea sin erfaring med psykisk mistrivsel – og med at udvikle et stofmisbrug som en måde at flygte fra en diagnose på. Lea oplever generelt et system og en psykiatri, der ikke hjælper hende, men hovedsageligt tilbyder hende medicinering og anbringelser på opholdssteder, som Lea ikke oplever har de fornødne faglige ressourcer til at hjælpe

hende. Det er vigtigt at pointere, at selvom nogle unge oplever, at deres udredning og efterfølgende behandling har hjulpet dem, beskriver langt størstedelen af disse unge et psykiatrisk system, hvor de venter i lang tid – og nogle gange forgæves – på både udredning, medicinering og psykologhjælp. Den oplevelse bakkes op af en nylig undersøgelse foretaget af Rigsrevisionen, som viser, at flertallet af børn og unge ikke bliver udredt for psykisk sygdom inden for de lovpligtige 30 dage, og at størstedelen ikke får information om deres rettigheder, når fristen overskrides. Af undersøgelsen fremgår det endvidere, at ventetiden til udredning er steget fra gennemsnitligt 76 dage til 115 dage i perioden 2019 til 2022 (Statsrevisorerne, 2024).

Lea anser sine psykiske udfordringer og den manglende psykiatriske og sociale hjælp som medvirkende årsag til, at hun i dag *”er havnet så langt ude”*. Som 14-årig flyttede Lea på åbent opholdssted, da hun ikke trivedes derhjemme og kæmpede med diagnoser, misbrug og skolevægring. Hun fortæller, at hun var meget ensom på opholdsstedet og derfor rømmede fra stedet flere gange for at søge ophold hos venner. De mange rømninger er også grunden til, at Lea er blevet anbragt på den medvirkende institution, da det er blevet vurderet, at hun er til fare for sig selv. Hun fortæller, at hun efter anbringelsen på institutionen er startet på misbrugsbehandling, men at hun fortsat oplever at have det meget svært psykisk. I boksen nedenfor fortæller Lea om sin psykiske mistrivsel og sit ønske om (ny) udredning i psykiatrien.

Lea (17 år) om psykisk mistrivsel

Jeg har OCD. Det går sådan meget op og ned i forhold til, hvor slemt det er. Og det hænger sådan lidt sammen med mit misbrug. Det var i hvert fald sådan derfor, at det gik over til ... Det startede måske med at være et lille forbrug-agtigt og over til at være et misbrug. Det var ligesom på grund af min OCD, fordi jeg ligesom flygtede fra den, og denne der angst, som jeg slet ikke kunne holde ud [...] det har jeg haft lige siden, jeg var 14 år, hvor hele mit liv bare gik galt, eller hvad man skal sige.

[...]

En anden ting, som jeg også har spurgt efter mange gange, er at komme ind i psykiatrien, fordi jeg godt kunne tænke mig at blive udredt igen, fordi jeg godt kan blive i tvivl om, om der er noget andet. Også i forhold til, om jeg skal have noget andet medicin for min OCD, eller om jeg skal have noget mere medicin. Og så er det stadig ikke fastlagt, om jeg har ADD eller ADHD. [...] Og så var det sådan, at de gav mig noget medicin, som sådan virkede på begge dele. Der er mange ting, hvor jeg har været sådan ... at

jeg godt kunne tænke mig noget hjælp til det, eller et eller andet – eller at det ikke er godt nok. Der er jo også en grund til, at jeg er havnet så langt ude, som jeg er. Jeg synes bare, at det er trættende.

[...]

Altså, hvis man kigger på overfladen, sådan, hvis jeg skal forklare det sådan; jeg sover godt om natten, jeg spiser godt, jeg er ude at lave ting sammen med de andre. Jeg ser ud som om, jeg har det godt, men indeni så har jeg det hele tiden som om, at jeg er ved at springe i luften. [...] Jeg er bare sådan virkelig presset. Jeg kan ikke holde ud at være i min egen krop. Jeg kan ikke holde tankerne ud omkring fremtiden eller fortiden. Jeg føler mig bare sådan hele tiden fanget, og det er ikke bare, fordi der er hegn [rundt om institutionen], men fanget i mig selv, og jeg kan ikke bruge de normale måder [stoffer] til at flygte, og det er heller ikke dét, jeg vil. Men altså, jeg ved, at hvis jeg havde mulighed for det, så havde jeg nok gjort det, sådan som jeg har det lige nu.

3.4 Om at blive hevet ud af sit ungeliv

Selvom mange frihedsberøvede unge i et vist omfang har erfaring med social udsathed og har oplevelser, der minder om dem, vi har præsenteret i boksene ovenfor, oplever en del unge også at have været i generel trivsel og indgået i en velfungerende hverdag før deres frihedsberøvelse. For disse unge gælder det, at de har haft begrænset forudgående kontakt til systemet – måske har de haft tildelt en kontaktperson eller en familiebehandler gennem kommunen eller haft et enkelt møde med politiet, men ellers har deres hverdag været præget af skole, familieliv, fritidsinteresser og -jobs. Når disse unge således bliver frihedsberøvede, opleves det som en stor omvæltning, og de beskriver, at det er meget vanskeligt at affinde sig med den nye hverdag. For nogle af dem medfører frihedsberøvelsen desuden, at de bliver smidt ud af skolen eller mister jobs og lærepladser grundet manglende fremmøde, hvorfor de planer, som de har lagt for fremtiden, må udskydes.

Storm og Nima er begge eksempler herpå. De er begge blevet frihedsberøvede – og sidder i varetægt på de medvirkende institutioner – da de er sigtede for alvorlig kriminalitet. De har begge tidligere været underlagt forbedringsforløb i regi af Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN), men forud for deres frihedsberøvelse har de begge boet hjemme, været under uddannelse og har haft jobs eller fritidsinteresser i deres lokalområde. I interviewene beskriver de sig selv som "familiemennesker", der var i generel trivsel, og at frihedsberøvelsen derfor kom som et stort chok for både dem og deres familier. Både Storm og

Nima er egentlig glade for de voksne på institutionerne, som de føler er gode at snakke med og gode til at komme med perspektiver på deres situation. For både Storm og Nima gælder det dog, at de har svært ved at affinde sig med at være frihedsberøvet, da de føler, at den fremtid, de har planlagt, er gået i vasken. Derudover oplever begge unge et meget stort savn til deres familier.

Nima (16 år) om blive hevet ud af sin hverdag

Jeg har altid været i gang med noget. Jeg har altid været "godt i forvejen" i livet. Men én dum fejl ødelægger det hele, ik'.

[...]

Jeg blev så taget, og så endte jeg her [på institutionen]. Og så så jeg tilbage, og så sagde jeg til mig selv "shit mand". Prøv at se, hvordan mit liv vendte på en uge. På en uge har jeg vendt hele mit liv – som 16-årig. Jeg var lige fyldt 16 år, og jeg var allerede godt i gang. Men så endte jeg her. Og det kom som et rigtigt [chok]. Vi så det ikke komme, ingen fra min familie. Og ja ... Jeg har ikke så mange ord at sætte på det. Det er hårdt for at være helt ærlig.

Storm (17 år) om at blive hevet ud af sin hverdag

Interviewer: Du har jo taget din 9. klasse, så hvad får du tiden til at gå med? Skal du stadig i skole og sådan noget [på institutionen]?

Storm: Altså som udgangspunkt – på baggrund af, at jeg kom herhen – så mente skolen, at jeg havde for meget fravær, så de har valgt at smide mig ud. Så jeg kan først starte igen til august næste år.

[...]

Interviewer: Hvordan har du det så med, at du er tvunget til at sidde her [på institutionen]?

Storm: Jeg føler mig malplaceret. I høj grad. Jeg føler, at det er sindssygt, at man [...] skal stå til ansvar for andres løgne. Det synes jeg er lidt langt ude at skide, og nu er det som sagt gået ud over min uddannelse. Jeg har fået det udskudt et år. Og ikke nok med dét, så er der familiefødselsdage – vi er en stor familie – hvor jeg allerede er gået glip af to fødselsdage. Jeg har en niece, og hun vokser relativt meget bare på en måned. Jeg har set hende to gange, og hun kan næsten ikke kende mig.

Ovenstående uddrag er de unges egne beskrivelser af, hvordan det påvirker dem at være frihedsberøvede og blive revet ud af det hverdagsliv, de havde forud for, at de kom på institutionerne. I det følgende kapitel sætter vi fokus på deres aktuelle situation og hverdag som frihedsberøvede.

4 Ungdoms- og hverdagsliv for frihedsberøvede unge

I dette kapitel beskriver vi, hvordan frihedsberøvede unge oplever deres ungdoms- og hverdagsliv på institutionerne i henhold til projektets formål om at skabe et afbræk fra hverdagens rutiner og etablere ungefællesskaber med udgangspunkt i sociale aktiviteter ledet af unge frivillige. Kapitlet tager hovedsageligt afsæt i interviews med de unge suppleret af interviews med medarbejdere. Vi beskriver dels de praktiske rammer og rutiner, som de unges hverdage er struktureret omkring, dels deres generelle erfaringer med at være ung og frihedsberøvet på en institution, herunder deres oplevelse af relationerne til de andre unge og medarbejderne. Desuden gennemgår vi, hvordan de unge i konteksten af deres frihedsberøvelse italesætter drømme og håb for fremtiden.

Generelt oplever de unge en forudsigelig hverdag på institutionerne, som på den ene side kan give en givtig struktur for hverdagen, men som samtidig kan betyde kedsomhed og frustration over manglende selvbestemmelse. Flere beretter desuden om ensomhed og om at savne betydningsfulde relationer, da midlertidighed er et grundvilkår for de voksenrelationer, som de får på institutionerne. Det skyldes bl.a. også, at de ungerelationer, de får og har på institutionerne, ofte bærer præg af, at der er tale om unge, som befinder sig i svære og udsatte positioner. Uvisheden om længden på de unges frihedsberøvelse, samt hvad der skal ske bagefter, fylder ligeledes meget i deres hverdag. Det påvirker ofte både hverdagen, relationerne og de unges fremtidsdrømme negativt. De unges fremtidsdrømme handler om dét, de selv kalder for "normale" ungdomsliv, men ofte er deres drømme om "normalitet" fulgt af bekymringer, uvished og for nogle ligeledes en frygt for uønsket systemkontakt.

4.1 Struktur, ensformige dage og kedsomhed

Hverdagen på institutionerne er bygget op omkring en fast struktur, der typisk er rammesat omkring undervisningstilbud, praktiske pligter og fritid. De unge kan modtage skoleundervisning samt indgå i værkstedsaktiviteter i fx træ- og metalarbejde. Samtidig forventes det, at de unge tager del i praktiske gøremål på institutionerne, herunder madlavning og rengøring. Eftermiddage og aftener er typisk forbeholdt fritidsaktiviteter, hvor de unge selv bestemmer, hvad de vil lave. Ofte bruger de tiden på at træne eller bruge idrætsfaciliteter, spille PlayStation og VR, se fjernsyn, være på egne værelser eller gå i kreaværksted. Fritidsaktiviteterne er dog betingede af, at de unge altid skal være ledsaget af

personale. Det kan forårsage, at de unge ikke oplever at kunne udnytte faciliteterne, enten fordi der mangler personale til at gå med de unge, eller, som nogle af de unge beskriver, fordi personalet ikke gider. De unge har desuden mulighed for at købe "kioskvarer", fx cigaretter og sodavand, som de får udleveret af personalet. Endelig har de fleste frihedsberøvede unge telefontid eller kan få besøg fra familie i besøgsrum på institutionerne. Hvordan kontakten med familie finder sted i praksis, kan dog være forskellig alt efter opholdsgrundlag og interne regler. Unge i varetægtssurrogat kan således være underlagt besøgs- og brevkontrol, hvilket betyder, at besøg vil være overvågede og eventuelle breve vil blive gennemlæst af politiet forud for levering.

En typisk hverdag på institutionerne kan for de unge se således ud:

Boks 4.1 Skema for en typisk hverdag

- 7:45 Vækning
- 8:30 Morgenmad
- 9:00 Rengøring
- 9:30 Undervisningstilbud
- 12:00 Frokost
- 13:00 Værkstedsaktiviteter
- 15:00 Udlevering af kioskvarer og egen tid på værelset
- 16:00 Fritidsaktiviteter, fx træning eller madtjans
- 18:00 Aftensmad
- 19:00 Fritidsaktiviteter, fx PlayStation eller film
- 22:30 De unge skal være på værelserne.

Både medarbejdere og de unge beskriver, at de faste og strukturerede rammer på institutionerne er positive for størstedelen af de unge. Som vi så i kapitel 2, har flere af de unge vanskelige opvækstvilkår med i bagagen og har som følge deraf levet kaotiske børne- og ungdomsliv. Nogle har adskillige anbringelser bag sig og har ligeledes erfaringer med mange skoleskift eller længere perioder uden skolegang. Derudover kæmper nogle med alvorlige sociale og sundhedsmæssige problematikker. En medarbejder fortæller således, at de faste rammer skaber en forudsigelighed i hverdagen, som giver de unge ro. Tilsvarende fortæller Anders, som er ung på en af institutionerne, følgende:

Jeg har behov for en struktureret hverdag, ellers kokser mit hoved sammen. Og det har de virkelig herinde. Det er meget struktureret.

Det her med, at man vågner om morgenen, og så er der morgenmad, så skal man i skole, så skal man dit, og så skal man dat, og så er der tid til det her, og så skal man det. Jeg synes, at det er rart.
(Ung, 1. dataindsamlingsrunde)

De unge oplever overordnet, at et fastlagt skema på institutionerne hjælper dem til at overskue dagligdagen samt skaber ro og forudsigelighed. Strukturen kan dog både være god og skidt, mener de unge, da rammerne kan medvirke til ensformige hverdage, hvor der sjældent tages hensyn til individuelle behov og ønsker. Med den fastlagte struktur følger der ligeledes regler, som for nogle af de unge kan være udfordrende at overholde, og som kan opfattes som rigide. De unge beretter fx, at hvis de ikke er stået op inden klokken 8:00, skal de blive på værelset indtil om eftermiddagen.

Det er hertil en helt central og generel oplevelse blandt de unge, at de keder sig. De unge oplever, at dagene flyder sammen, og at tiden står stille. Samtidig giver de unge udtryk for, at kedsomheden forstærkes af, at rutinen er den samme hver dag, og at de eneste voksenrelationer, de unge har, er til pædagoger. Gabriel forklarer i nedenstående citat konsekvensen af hverdagens ensformighed.

Du skal lige tænke på, at de første 2 uger, så tænker man, at det er et fedt sted i forhold til, at det er en sikret institution. Men når man så har siddet her lidt over en måned, og tiden bare går, så ved du ikke, hvad dag det er, og du ved ikke, hvad dato det er, du ved ikke, hvad klokken er. Det føles som om, at man slet ikke eksisterer.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

De unge efterspørger derfor aktiviteter, der kan bryde med ensformigheden i hverdagen. Medarbejderne oplever ligeledes unge, der keder sig, og de pointerer, at kedsomheden kan blive problematisk. En medarbejder forklarer fx at: *"Når de [unge] keder sig, laver de ballade."* Som beskrevet i kapitel 2, peger eksisterende forskning netop på, at kedsomhed er en gennemgående erfaring hos frihedsberøvede unge (Bengtsson, 2012; Børnerådet, 2015). Både unge og medarbejdere påpeger, at kedsomheden blandt de unge særligt er udbredt i weekender og ferier, hvor der ikke er skemalagte aktiviteter at følge. At unge mennesker keder sig, er som sådan ikke ualmindeligt, men frihedsberøvede unge oplever, at de institutionelle rammer afskærer dem fra aktiviteter og

handlemuligheder – fx at være sammen med venner eller bruge deres telefoner – som de ellers normalt ville bruge som adspredelse. De unge oplever således, at weekender er tomme for indhold, hvilket betyder, at størstedelen af de unge foretrækker hverdagene og den tilhørende struktur. En ung, Nohr, siger fx:

Weekenderne; de er meget lange herinde og klamme, mand. Der er ikke noget at lave. Man kommer til at kede sig i weekenderne herinde. [...] Så det er hverdagen, jeg mest elsker herinde. Du ved, fra man står op, man har noget at lave, man ved, hvad man skal. [...]. Så du ved, tiden den flyver, men weekenderne; man ved ikke, hvad man skal lave. Så du ved, jeg vil mest sige hverdagene herinde; de er de bedste.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Den gennemgående oplevelse af at kede sig medfører for flere af de unge en modløshed. For nogle unge opstår der afmagt og frustration over manglende selvbestemmelse over egen hverdag og livssituation, hvilket udmønter sig i en modstand mod institutionerne og medarbejderne. Casper fortæller fx følgende:

Interviewer: *Kan du lide at bo her?*

Casper: *Nej.*

Interviewer: *Hvorfor ikke?*

Casper: *Nu skal jeg se, alting er planlagt og tilrettelagt, og jeg kan ikke engang få lov til at tage min gymnasiale uddannelse. Jeg kan ikke få lov til at komme videre i livet herinde. Jeg kan ikke arbejde, jeg kan ikke tjene penge, jeg kan ikke gøre noget som helst, der faktisk har et formål med livet, som gør, at jeg faktisk kan komme videre i livet på en, hvad kan man kalde det, en konstruktiv måde og ikke den dumme måde. (Ung, 1. dataindsamlingsrunde)*

Ud over at være frustreret over den manglende selvbestemmelse berører Casper også en anden pointe i sit interview; nemlig de unges – nogle gange manglende – adgang til uddannelse i løbet af deres frihedsberøvelse. Som det

fremgik af Boks 4.1, udgør undervisningstilbud på alle institutionerne en central del af hverdagen, og undervisningen består både af boglig undervisning i dansk, engelsk og matematik samt praktisk arbejde i værksted. Tilslutningen til undervisningstilbuddet er imidlertid vekslende blandt de unge, hvilket flere medarbejdere pointerer skyldes udbredt skolevægning i målgruppen. Nogle unge giver udtryk for, at de får større fagligt udbytte af undervisningen på institutionerne sammenlignet med tidligere skolegang, fordi der er færre elever i klasserne og mindre vekslen mellem forskellige fag. Det er også betydningsfuldt for nogle unge, at de kan bruge undervisningen på institutionerne til at forberede 9. eller 10. klasse-eksamen, når de kommer ud. Der er dog mange af de unge, der ligesom Casper har svært ved at finde motivation til at deltage i især den boglige undervisning. Nogle af de unge fortæller, at de altid har haft svært ved at koncentrere sig i skolen og ikke fagligt kan følge med. Andre finder undervisningen på institutionerne overflødig og på for lavt niveau. En tredje gruppe fortæller, at de ikke anser undervisningen som meningsfuld, fordi de allerede har bestået deres 9. klasse-eksamen.

Som beskrevet i kapitel 1, ved vi fra eksisterende forskning på området, at frihedsberøvelse kan få meget negative konsekvenser for unges uddannelsesforløb. Nogle af de unge, som er i gang med en ungdomsuddannelse eller har en læreplads forud for, at de bliver frihedsberøvede, har således oplevet, at de bliver smidt ud af skolen på grund af fravær eller mister deres lærepladser. Dermed mister de deres tilknytning til de ordinære uddannelsesstilbud og de prosociale fællesskaber, som de var en del af. De interviewede unge oplever, at de ikke alene hægtes af uddannelsessystemet, når de frihedsberøves, men også generelt falder bagud i forhold til deres jævnaldrende kammerater. Eksisterende undersøgelser påpeger i henhold hertil, at det generelt kan være vanskeligt for interne skoler på institutioner at udbyde fuld fagrække, hvilket er medvirkende til, at de unge falder bagud uddannelsesmæssigt (Folketingets ombudsmand, 2017, 2022).

4.2 Ventetid, ensomhed og uvished

Det er et grundlæggende vilkår for de frihedsberøvede unge, at deres hverdag på institutionerne er midlertidig. Generelt oplever de unge derfor, at de er i en venteposition. De unge venter på at blive løsladt, på domsafsigelser, på udrædninger, på nye opholdssteder – og på at vende tilbage til familie, venner og livet uden for institutionerne. Laura, som bor på en af institutionerne, siger følgende om sin oplevelse af ventetid:

Jeg føler, jeg sidder og venter, og at jeg bare bliver kastet rundt, fordi de ikke har tid til at finde hjælpen. Jeg har prøvet at fortælle dem så mange gange, hvad jeg har brug for af hjælp, men de finder ikke ud af noget, og det er dét, der er problemet. Jeg sidder og venter og prøver at få taletid, men uanset hvad jeg siger, og uanset hvad jeg har brug for af hjælp, siger de: "Jamen, Laura, nej." [...]

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Når Laura henviser til "de" i citatet, handler det både om medarbejderne på institutionen, men også om andre systemkontakter, herunder hendes sagsbehandler. Laura er frustreret over, at tingene går langsomt eller i nogle tilfælde helt i stå til trods for, at hun selv er motiveret for, at der skal ske noget og har et ønske om positiv forandring i sit liv. Som det fremstår af Lauras citat, forstærker ventetiden oplevelsen af manglende selvbestemmelse. Ventetiden bliver tillige ledsaget af en generel uvished om, hvad der skal ske i fremtiden.

Flere unge oplever ligesom Laura, at ventetiden og uvisheden fører til rastløshed. Flere medarbejdere fortæller hertil, at de oplever, at de unge hurtigt bliver trætte af at være på institutionerne, og at det derfor er særdeles svært at motivere dem til at deltage i både undervisningstilbud og de fritidsaktiviteter, som institutionerne tilbyder. En medarbejder fortæller fx, at han oplever unge, der sover dagene væk, og som hurtigt lukker ned for idéer. Det bliver, beskriver medarbejderen, en ond spiral, fordi det forstærker en følelse af rastløshed og frustration hos de unge. Særligt unge i sociale anbringelser eller i varetægtssurrogat kan opleve deres frihedsberøvelse og den tilhørende ventetid som hård og frustrerende, fordi de ikke har en endegyldig slutdato på, hvornår de skal videre fra institutionerne. En ung, som er i varetægtssurrogat, fortæller eksempelvis, at han "holder ud", men at han er "begyndt at knække" (Ung, 1. dataindsamlingsrunde).

For flere af de unge går uvisheden omkring deres situation, og hvor længe de skal være på institutionerne, hånd i hånd med ensomhed. Adspurgt om, hvordan det er at være frihedsberøvet, svarer Lea:

Det er ensomt [...] På en eller anden måde, så er man jo alene herinde, selvom man er sammen med nogen, så er man jo alene, fordi man er ikke sammen med sin familie, man er ikke sammen med de venner, man har kendt lang tid, man er ikke hjemme, man er sådan [...] meget væk fra alt, man kender.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

For mange frihedsberøvede unge bliver netop ensomhed et altoverskyggende vilkår i deres hverdag på institutionerne. Generelt oplever de unge at være afskåret fra verdenen uden for institutionernes hegn og fra et normalt ungdomsliv. Marc, ung, beskriver ligeledes, at han er bekymret for, hvorvidt han bliver glemt af sin gamle omgangskreds, når han sidder inde:

Når man ryger ind, så snakker folk om dig i måske en uge til to uger: "Åh, vi savner ham, befri ham" og alt muligt lort. [...] Efter noget tid så bliver de ligeglade. [...] I sidste ende har man kun sig selv. (Ung, 1. dataindsamlingsrunde)

De unge beskriver generelt et stort afsavn til den hverdag, de havde, før de kom på institutionerne. Mange føler, at de går glip af vigtige ungdomsår, hvor socialt samvær med venner og et normalt ungdomsliv med fester og kærester er helt centrale omdrejningspunkter.

Langt de fleste unge giver udtryk for, at de savner at kunne komme i kontakt med venner, men for enkelte unge opleves en afskærmning fra fx mobiltelefon eller sociale miljøer, som den unge selv anser som uhensigtsmæssige, også som en lettelse. Medarbejderne oplever ligeledes, at de unge efterspørger frihed til at vende tilbage til deres ungdomsliv, og at det kan være svært for de unge, at de fx ikke har sociale medier at holde kontakten til deres venner med. Medarbejderne påpeger dog også, at netop de unges gamle venner kan være kilde til store udfordringer, fordi mange af de unge eksempelvis tidligere har haft omgangskredse af personer med kriminalitetserfaringer. Medarbejderne anser derfor gamle vennekredse som en særlig stor udfordring for de unge, når de kommer ud af institutionerne. En medarbejder fortæller om en tidligere ung, der røg ind og ud af institutionen:

Han endte med at vende tilbage hele tiden, og al hans kriminalitet var sket i [by]. Og han fortalte, meget ærligt, at det simpelthen var hans venner. Altså, han vidste ikke, hvordan han skulle komme ud af det. Han havde ikke andre venner. Og hvordan starter man venne-dating? Hvordan gør man det? Det er stadigvæk noget, jeg ser vil være den største modstander, når man kommer ud. Det er, at man går tilbage til det samme. Og det er fandeme svært at sætte noget i gang herindefra. Vi forsøger at give dem nogle redskaber i forhold til at interagere socialt, men vi ved også godt, at lige så snart de forlader matriklen, jamen, så er de lynhurtigt tilbage i de gamle mønstre.

Medarbejder, 1. dataindsamlingsrunde

Selvom medarbejderne oplever, at de unge er bevidste om, at bestemte venner kan være negative for deres fremtidige trivsel, så søger de unge alligevel tilbage til gamle venner, når de kommer ud fra institutionerne. Særligt fordi det er uoverskueligt, svært og ensomt at skulle ud og finde nye venner.

Savnet til forældre og søskende er dog for mange af de unge én af de største udfordringer ved deres frihedsberøvelse, som endvidere forårsager ensomhed. Flere italesætter, at de går glip af vigtige begivenheder i deres familier, fx fødselsdage, konfirmationer og juleaftener. Dét bliver også en kilde til skyld og dårlig samvittighed, fordi de unge oplever, at de svigter deres familier ved at være frihedsberøvede. Nima fortæller, at familien fylder meget i hans tanker og bevidsthed i hverdagen. Han forklarer, at det påvirker hans trivsel negativt på institutionen, og at han sover dårligt om natten på grund af tankemylder:

Man tænker meget [når man er her]. I starten tænkte jeg kun på familien. Jeg havde det rigtig dårligt med, at de var derude, og at de manglede mig. Og jeg er træt af at se min mor komme på besøg og græde hver gang, jeg skal gå. Det samme med min far.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Beskrivelsen af savn, som Nima giver udtryk for ovenfor, er et gennemgående vilkår for størstedelen af de unges oplevelser af at være frihedsberøvede. De fleste unge har mulighed for at få besøg af deres familie, men besøgene er skemalagte og skal aftales på forhånd. De unge har ligeledes kun telefontid i begrænsede tidsrum i løbet af dagen og kan kun ringe til personer, der er på en godkendt telefonliste. Det betyder, at hvis en ung spontant får lyst til at ringe til sin mor eller far – fx hvis vedkommende er ked af det – er mulighederne herfor meget begrænsede. Flere unge fortæller, at de derfor kan ligge alene på deres værelser og græde. Samtidig kan de unge, hvis de er vare-tægtsfængslede, være underlagt brev- og besøgskontrol, hvilket betyder, at besøgene er overvågede af hensyn til efterforskningen. Det har den konsekvens, at de unge i nogle tilfælde ikke kan tale med deres forældre om deres bekymringer i forhold til deres sigtelser, fordi de ikke må drøfte sagen med dem. I andre tilfælde fortæller unge, at bestemte familiemedlemmer ikke må besøge dem, og nogle unge oplever derfor, at de ikke har set dele af deres familie i flere måneder. Nogle unge ønsker dog slet ikke, at deres familier skal besøge dem på institutionerne, fordi de ikke ønsker, at familierne skal være vidne til institutionernes fysiske rammer med hegn, metaldetektorer og aflåste døre. De unge forklarer, at det er skamfuldt at være frihedsberøvet, og enkelte unge frabeder sig derfor besøg. Enkelte fortæller endvidere, at de fx har sørgel for, at mindre søskende ikke ved, at de er på sikret institution eller i fængsel. En ung fortæller:

Min lillesøster tror, at det her [institutionen], det er en efterskole. Hun er ikke så gammel. Så hun tror, det er efterskole [...] Jeg vil ikke have, at hun også skal gå igennem, at hendes storebror har været væk snart et halvt år, uden hun har vidst, hvor han har været [...] Jeg er på en måde også et forbillede jo. Så jo, det er pinligt.
(Ung, 1. dataindsamlingsrunde)

For andre unge er der også nogle praktiske grunde til, at de kun har meget begrænset kontakt med familien under deres frihedsberøvelse. Det kan bl.a. handle om, at de er placeret geografisk langt fra deres familier, og at det derfor kan være for omkostningstungt for familierne at transportere sig frem og tilbage fra institutionerne.

4.3 De unges oplevelse af voksenkontakt og ungefællesskaber

Den primære kontakt, som frihedsberøvede unge har i hverdagen, er til de andre unge på institutionerne og til de voksne medarbejdere. Det er kendetegnende for denne kontakt, at den ikke er selvvalgt af de unge, men er en, som

de er tvunget ind i. Dét påvirker mange af de unges opfattelser af og kontakt til de andre unge samt personalet. Herudover er der tale om en midlertidig kontakt, som for nogle af de unge blot er endnu en midlertidig professionel voksenrelation i en lang række, hvorfor det kan være vanskeligt for de unge at se formålet med relationen samt have tillid til de voksne. Endelig påpeger flere unge, at de institutionelle rammer gør det vanskeligt for medarbejderne at tage individuelle hensyn. Hertil kommer, at der er en del strukturelle rammer omkring dét at være frihedsberøvet, som det ikke er muligt for medarbejderne at afhjælpe, men som helt tydeligt presser relationen mellem de unge og medarbejderne. Det kan eksempelvis være den lange ventetid i retsvæsenet eller i psykiatrien, som jf. ovenstående afsnit er til stor frustration for de unge. Relationen mellem de unge og medarbejderne kan således blive påvirket negativt af en række faktorer, som det ikke altid er muligt at ændre på inden for de institutionelle og lovgivningsmæssige rammer.

Når de unge taler om relationen til medarbejderne, beretter nogle af dem om positive og fortrolige relationer, og nogle unge fortæller, at de kan tale med medarbejderne om fx bekymringer, tanker og overvejelser i forhold til fremtiden. Disse unge forklarer, at de voksne kan være flinke, søde og sjove, og at de også kan hjælpe dem med svære tanker om fx ensomhed og savn til verden udenfor. Rashid og Stefan siger:

De [medarbejderne] forstår os. De er sjove ligesom os. [...] Jeg snakker med dem og sådan noget. [...] De er rigtig gode til at høre efter og give gode ... svar.

Hvis der er noget, der går dig på, så skal du ikke være bange for at sige et eller andet. Du skal ikke være bange for at sige: "Jeg har brug for at snakke lidt". For de [medarbejderne] er der til at snakke. Og det skal man ikke glemme.

Unge, 1. dataindsamlingsrunde

Oplevelsen af kontakten til medarbejderne opleves dog for mange frihedsberøvede unge mere distanceret, og nogle italesætter en konfliktfyldt relation. For de fleste frihedsberøvede unge fylder bevidstheden om, at der er en magtrelation mellem medarbejderne og dem selv meget. Mange unge beskriver, at man ikke kan tale med de voksne på institutionerne, fordi de er bekymrede for, at det, de fortæller, skrives ned i dagbøger og journaler. Flere unge har ligeledes oplevelsen af, at medarbejderne ikke kan hjælpe dem, fordi de

ikke kan sætte sig ind i, hvordan det er at være frihedsberøvet og ung, og det forhindrer de unge i at gå til medarbejderne. Ahmed fremhæver hertil det faktum, at medarbejderne ved afslutningen af deres vagt går hjem igen:

Interviewer: *Kunne du snakke med nogen om, at du var frustreret?*

Ahmad: *Jeg kunne snakke med pædagogerne. Men de forstår dig jo ikke. De smutter jo hjem kl. 00.00 og kommer først på arbejde 2 dage efter. De tager hjem og slapper af. De kan aldrig nogensinde forstå, hvordan det er at være her. For de er her ikke. (Ung, 1. dataindsamlingsrunde)*

Der er flere unge, der ligesom Ahmad er meget opmærksomme på, at de voksne er der, fordi det er deres arbejde. Nogle oplever, at medarbejderne kun er der for at tjene penge, og at medarbejderne derfor ikke tager initiativ til at være sammen med de unge. Flere unge efterspørger således, at medarbejderne udviser større interesse for dem, og at der generelt er nogen, der stiller sig til rådighed for dem i hverdagen.

Jeg tror bare, at jeg nogle gange mangler den, som spørger, hvordan du har det i løbet af en dag [...] Og jeg kunne godt tænke mig, at der var noget opfordring til, at man laver noget. Det er meget det her med, at man selv skal komme og høre. Der er ikke noget: "Hey. Vil du med ud at gå en tur?". Eller det her med at stille sig til rådighed. Det er der bare ikke. Og det er sådan noget med, at hvis du ligger på værelset en hel dag og ligger og græder, så er det bare sådan: "Hun ligger på værelset, fordi hun er træt". Der kommer ingen på værelset og er sådan: "Hvorfor har du ligget på værelset i 4 timer?". Det får man ikke. "Nu skal du tage din medicin", og så lukker de døren igen og går. Det bliver meget koldt tit. [...] Når jeg er her, græder jeg meget, fordi jeg synes, at der er meget at græde over. Og du ved, så får man det sådan, hvor de lige kigger på dig og siger, at du skal tage din medicin, og så er de sådan: "Vi ses", og så lukker de bare døren. Så er jeg bare sådan: "Nej okay. Ikke tænke over det. Jeg klarer bare mig selv."

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

4.3.1 Ungefællesskaber

Størstedelen af de unge påpeger, at kontakten til de øvrige unge på institutionerne kan være udfordrende. Mens enkelte fortæller, at de har fået venner på institutionerne, er oplevelsen for hovedparten, at de ikke rigtig kender eller kan stole på de andre unge, samt at kontakten de unge imellem er tvunget frem for ønsket. Samtidig bor de unge tæt sammen og skal i fællesskab have en hverdag til at fungere. Mange af de unge oplever derfor, at der hurtigt kan opstå konflikter i hverdagen. En af de unge fortæller:

Men det er også svært, sådan med de andre unge, fordi vi ikke selv har valgt at skulle være sammen. Så det er jo ikke alle, man snakker lige godt med. Og når der sådan tit er drama, det er også bare virkelig sådan hårdt. Og det dér med at være låst inde, det gør det heller ikke meget bedre.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Medarbejderne på institutionerne påpeger ligeledes, at selvom konflikter ikke nødvendigvis er hverdagskost, kan dynamikkerne internt i ungegrupperne variere meget, og der kan opstå magtkampe mellem de unge. Det gælder især ved udskiftning blandt de unge, som både unge og medarbejdere oplever kan give uro og være stressende for de unge at befinde sig i. Det gælder derfor også for en stor del af de unge, at de kan føle sig utrygge, nervøse og i nogle tilfælde bange for de andre unge. En ung fortæller:

[Der er] måske én, man kan snakke med, og resten er bare helt væk. Det er meget sådan nogle typer, som man ikke har lyst til at snakke med, fordi de bliver sure så hurtigt [...] Altså, så har man ikke lyst til at snakke med sådan nogle personer, fordi man bliver jo nervøs.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Flere af de unge fortæller derfor, at de ikke har lyst til at dele personlige og private tanker med de andre unge på institutionerne. Det forårsager dog, at de unge oplever at mangle nogen, de kan snakke med i deres hverdag, og for

nogle resulterer det i, at de trækker sig fra kontakten til både personale og andre unge under deres frihedsberøvelse.

Desuden oplever flere af de unge og medarbejderne, at der er risiko for kriminalisering internt mellem de unge på institutionerne. Bekymringen går hovedsageligt på, at sårbare unge får udvidet eller adgang til nye, kriminelle netværk gennem hinanden. Flere unge beskriver således, at de selv begyndte at lave kriminalitet i forbindelse med ophold på andre institutioner, hvor mange udsatte børn og unge boede sammen.

4.4 Drømme og håb for fremtiden

Frihedsberøvede unge har – som alle andre unge – planer og drømme for deres fremtid. Enkelte unge udtaler, at de skal tilbage til et liv med kriminalitet og risikoadfærd, som fx stoffer, når de kommer ud af institutionerne, men for langt størstedelen indebærer forestillinger om fremtiden helt almindelige ungdomsdrømme. De unge ønsker at uddanne sig, og deres karriereplaner rækker vidt med drømme om at blive pædagog, musiker, læge, forsvarsadvokat, sikkerhedsvagt eller mentor. Samtidig drømmer de alle om at skabe betydningsfulde relationer – både til venner, som man kan hygge sig med, tale med og rejse med, og til familie. Flere håber, at de kan genetablere et familieliv med forældre og søskende, når de kommer ud, mens andre drømmer om selv at skabe en kernefamilie med kæreste og børn, som de ikke har oplevet i deres egen opvækst.

Jeg vil gerne tæt på min mor, jeg vil bare gerne have et sted, hvor jeg kan have min hest, og hvor jeg kan have dyr [...] Og jeg vil gerne have venner [...] ligesom alle andre unge. Jeg vil gerne være normal ligesom alle andre.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

Det, der i høj grad karakteriserer de unges fremtidsdrømme, er således et håb om normalitet. For mange er netop uddannelse og familieliv en vigtig faktor heri, fordi det bliver opfattet som et brud med de socialt udsatte miljøer eller risikoadfærd, som mange af de unge har været vant til at indgå i. Samtidig er de unge optagede af at indhente det ungdomsliv, som de ved, at deres jævnaldrende er i gang med uden for institutionernes hegn. Derfor er et håb om snarlig frihed også en central del af de unges fremtidsdrømme – både frihed fra regler, hegn og voksne, men også frihed til selv at kunne bestemme.

Den uvished, som de unge oplever fylder meget i deres hverdag, præger dog også deres syn på fremtiden. For størstedelen af de unge fortsætter systemkontakten, når deres frihedsberøvelse slutter. Nogle skal videre på døgninstitutioner, nogle skal afsone en dom, nogle har forbedringsforløb fra Ungdomskriminalitetsnævnet, som de skal overholde, og andre har fået tildelt efterværn. Mange af de unge ved ikke præcist, hvad der skal ske, når de ikke længere skal være på institutionerne, og de oplever heller ikke nødvendigvis, at kommunen inddrager dem i beslutningsprocessen. Peter forklarer, hvordan tankerne om fremtiden kører rundt i hovedet på ham:

Ja, så spekulerer jeg på ... For det meste hvad jeg skal lave, når jeg kommer ud, fordi nu har jeg siddet her i så lang tid, at jeg ikke engang har været ude at gå på den anden side af hegnet i næsten et år. Og hvor skal jeg hen? Hvad jeg skal lave på det nye sted, jeg kommer hen? Og hvad er de nye regler? [...] Hvad med min sagsbehandler? Hvad jeg skal lave med min sagsbehandler? Altså, skole og alle de der ting der, ik'. Det kan godt blive for meget nogle gange.
(Ung, 1. dataindsamlingsrunde)

Det er en helt generel opfattelse blandt mange af de unge, at de ikke føler, at de har noget hjem eller en base, de kan vende tilbage til. Nogle unge italesætter derfor, at deres fremtidige trivsel forudsætter, at de får hjælp fra systemet og fra professionelle voksenkontakter, når de kommer ud. Medarbejderne beskriver det ligeledes som et svært vilkår ved deres job, at de som oftest forventes at slippe de unge fuldstændig, når de forlader institutionerne. Ideelt ser flere medarbejdere derfor gerne, at en sagsbehandler, en kontaktperson eller lignende besøger den unge, mens de er på institutionen med henblik på at påbegynde relationsopbyggelse og dermed lette overgangsfasen for de unge. Flere medarbejdere påpeger, at det stiller krav til, at kommunen står klar til at hjælpe de unge og tage over, når institutionerne giver slip. Både medarbejdere og de unge oplever dog, at det ikke altid er tilfældet, og det kan skabe stor frustration, hvis man oplever, at de unge "bliver tabt på gulvet", når deres frihedsberøvelse afsluttes. Det skaber samtidig stor nervøsitet og utryghed blandt de unge, at de ikke ved, hvorvidt de kan få den hjælp, som de oplever at have brug for. Det gælder i særlig grad for de unge, som tidligere har oplevet at kæmpe med lange ventetider og manglende koordinering efter endt frihedsberøvelse. De frygter en gentagelse heraf, når deres nuværende frihedsberøvelse ophører, særligt fordi mange af dem er afhængige af hjælp fra den kommune og det system, som de tidligere har oplevet har svigtet dem. Nogle er derfor meget eksplicite omkring, at de ønsker enten at bryde helt med det sociale system eller som minimum have mere selvbestemmelse. Fælles for disse unge er, at de har givet op på at få hjælp fra systemet – enten fordi de har erfaringer med at vente på en hjælp, der aldrig kom, eller fordi de unge synes, at de har fået det værre af kommunens interventioner. Stefan, der selv har været anbragt af flere omgange, siden han var 6 år, har sådanne oplevelser:

Når jeg kommer ud herfra, så skal jeg ikke have noget at gøre med kommunen igen. Så tager jeg tingene i min egen hånd. Og det der med at vente på kommunen, at de skal finde et sted, hvor du skal hen. Glem det.

Ung, 1. dataindsamlingsrunde

4.5 Forestillinger om frivillige sociale indsatser

I kapitlets sidste afsnit vil vi kort skitsere nogle af de overordnede forestillinger om frivillige indsatser, som de unge og medarbejdere interviewet til første dataindsamlingsrunde italesætter forud for igangsættelsen af URK's aktiviteter (se i øvrigt Bilag 7).

De unge er generelt positivt indstillede over for frivillige sociale aktiviteter, når de præsenteres for idéen. Forventningen er generelt, at frivillige indsatser kan give et tiltrængt afbræk fra de fastlagte strukturer på institutionerne, fordi de unge vil møde nogle nye mennesker, og fordi de frivillige kan bibringe ny energi, så "*man ikke altid skal være sammen med de samme pædagoger hver dag*", som en ung påpeger. Nogle af de unge er samtidig positive over for, at det er yngre frivillige, der skal komme, fordi det kan være nemmere at snakke med dem og relatere sig til dem. Flere bemærker dog også, at det mest handler om at se nogle nye ansigter og mindre om, hvor gamle de er.

At indsatserne er baseret på frivillighed har også stor betydning for de unges opbakning til idéen. For mange af de unge er deres relationer til andre gennemgående flygtige eller professionelle, og – som det fremgår af ovenstående afsnit – de unge er i høj grad opmærksomme på, at der dels er en magtrelation mellem dem selv og personalet, dels at personalet udfører et lønnet arbejde, når de er sammen med dem. De frivillige repræsenterer derimod ikke nogen, der kan bestemme over de unge, eller som kommer af pligt. Flere af de unge stiller sig imidlertid også uforstående over for, at der er andre unge, som reelt har lyst til frivilligt at komme ind på institutionerne, og de fleste har også svært ved at italesætte konkrete forventninger eller ønsker til aktiviteter. For de unge vil det ikke nødvendigvis være så vigtigt, *hvad* aktiviteterne indeholder – det er snarere det, at der sker noget andet, end der plejer, som de unge hæfter sig ved. De pointerer herudover, at det, man reelt efterspørger som frihedsberøvet ung, er ens frihed og muligheden for at se familie og venner – og det kan en frivillig indsats ikke hjælpe på. I rapportens kapitel 8 ser vi nærmere

på de unges forventninger til indsatsen, deres erfaringer med den og de overordnede formål, som URK har med indsatsen. Med andre ord, hvilke behov indsatsen synes at kunne indfri.

I citaterne nedenfor fortæller to unge om deres motivation for potentielt at deltage i URK's aktiviteter:

Jamen, jeg ville faktisk helt klart deltage, det ville jeg. Fordi man sidder jo herinde og har ikke noget at give sig til, det hele er jo bare surt, og man får ikke noget ud af tingene, og de første par måneder, så er man bare sur, og man vil ikke det her, og man vil være på tværs og så-dan noget. Men så finder man hurtigt ud af, at du bare skal have det bedste ud af det. Så jeg ville helt klart sætte stor pris på, at der kom nogen, og så ville jeg jo deltage for at få tiden til at gå og hygge mig.

Jeg sætter stor pris på at vide, at vi ikke er deres [de frivilliges] arbejde. At de kommer frivilligt for at være sammen med os og ikke for pengenes skyld. Altså, jeg har været vant til hele mit liv at være et stykke arbejde, der skal arbejdes på. Fordi alle dem, der har været omkring mig, det er dem, der får penge for at være sammen med mig. Så det gør mig meget glad at vide, at der er folk, der kommer frivilligt.

Unge, 1. dataindsamlingsrunde

Flere medarbejdere italesætter ligeledes en forhåbning om, at de frivillige kan medvirke til, at de unge føler sig valgt til af andre, og at det vil være "godt for deres [de unges] selvforståelse, for hele deres måde at se sig selv på" (medarbejder, 1. dataindsamlingsrunde). Herudover italesætter alle medarbejdere en forventning om, at aktiviteterne vil være et pusterum fra hverdagens strukturer, og at det vil motivere de unge til at deltage.

[Jeg] tror, de unge køber ind på det. Også fordi det bliver lige præcis noget, som ikke har noget med deres sag eller anbringelse at gøre. Det er nogen, der kommer for at være sammen med dem.

Det kan måske give de unge en følelse af, at de for en kort stund kan have en mere normal hverdag.

Medarbejdere, 1. dataindsamlingsrunde

Selvom flere medarbejdere indledningsvist italesætter, at de frivillige og det, at der kommer nogle udefra, i sig selv kan være et positivt afbræk i de unges hverdag, så understreger medarbejderne også indledningsvist vigtigheden af, at de frivillige er velforberejdede og har en plan for deres tid på institutionerne. Vigtigst er dog de frivilliges motivation for at være på institutionerne, og flere medarbejdere påpeger, at det er afgørende, at man som frivillig husker på, at institutionerne er de unges midlertidige hjem, og at man som frivillig ikke er der, fordi man synes, at det er *"sensationelt og spændende at kigge inden for murene"* (medarbejder, 1. dataindsamlingsrunde). Vi vil vende tilbage til dette og andre organisatoriske forhold og læringspunkter, herunder samarbejdet mellem de frivillige og de medvirkende institutioner i kapitel 7.

5 Ungecafé

Dette kapitel belyser konkrete erfaringer med at gennemføre og deltage i ungecaféer faciliteret af frivillige fra Ungdommens Røde Kors (URK). Aktiviteten er udviklet af URK og udvalgt i et samarbejde mellem URK og institutionerne, mens VIVE har haft til opgave at følge gennemførelsen af aktiviteten efter etablering på institutionerne. Kapitlet baserer sig på deltagerobservationer samt interviews med unge, medarbejdere og frivillige indsamlet i anden dataindsamlingsrunde (dvs. efter at aktiviteterne er etableret og afprøvet på institutionerne).

Kapitlet er struktureret i to overordnede afsnit, hvor det første dels giver en kort introduktion til ungecafé som aktivitet, dels gennemgår centrale faktorer, som vi på baggrund af det indsamlede data finder har betydning for afviklingen af caféen. Det andet afsnit sætter fokus på udbyttet af caféen set fra de unges, medarbejdernes og de frivilliges perspektiv. De unges udbytte adresseres ligeledes i kapitel 8, hvor vi diskuterer erfaringsopsamlingens overordnede fund vedrørende de unges deltagelse i ungecaféer i henhold til projektets overordnede formål samt adresserer, hvilke centrale opmærksomhedspunkter vi kan udlede på baggrund af erfaringsopsamlingen i forhold til gennemførelsen af ungecaféer målrettet frihedsberøvede unge.

Generelt viser erfaringsopsamlingen, at de unge oplever caféerne som positive og som et kærkomment afbræk i institutionernes rutiner. De sætter pris på det friske pust, som de frivillige og ungecaféerne udgør, og oplever, at det skaber en positiv atmosfære. Aktiviteterne under ungecafé er ikke afgørende; det vigtigste er, at de frivillige udstråler lysten til at være sammen med de unge. For nogle unge kan samtaler med frivillige om deres liv og erfaringer motivere de unge til at reflektere over deres egne liv og fremtidsdrømme. Alle de interviewede unge har udtalt sig positivt omkring caféernes indhold og de frivilliges tilstedeværelse. Medarbejdere påpeger ligeledes, at unge opnår positive kontakter, og at der er et kortsigtet udbytte af ungecaféerne, som handler om samvær og positivt tidsforbrug med andre unge. Flere italesætter dog også en forhåbning om et langsigtet udbytte i form af refleksioner om fremtiden på baggrund af samtalerne mellem de unge og de frivillige. Samlet set fungerer ungecaféerne ikke kun som underholdning, men også som en platform for positiv interaktion, inspiration og refleksion.

5.1 Ungecafé – introduktion og opmærksomhedspunkter

En ungecafé er en aktivitet, der finder sted på institutionerne, hvor minimum to frivillige fra URK kommer ind på institutionen og laver aktiviteter med de unge i et fast aftalt tidsrum. Aktiviteterne varierer fra gang til gang og kan fx være at spille bordtennis, lave mad, lave kreative ting etc., alt afhængig af, hvad de unge og de frivillige har lyst til, og hvad institutionernes rammer giver mulighed for. Centralt for caféen er, at aktiviteterne skal tage udgangspunkt i de unges og de frivilliges interesser.

Ungdommens Røde Kors skriver på deres hjemmeside, at ungecaféerne er *”et frirum, hvor de frihedsberøvede unge kan sætte bekymringer på pause og blive mindet om, at de er andet end deres baggrund eller dom. Her tilbyder de unge frivillige et vigtigt afbræk fra en hård hverdag og kan samtidig spejle virkeligheden uden for murene”* (Ungdommens Røde Kors, u.å.). Som led i erfaringsopsamlingen har VIVE deltaget i ungecaféer på begge institutioner samt lavet interview med unge, medarbejdere og frivillige. I den forbindelse er det blevet tydeligt, at særligt to forhold er afgørende for, om ungecaféerne fungerer optimalt. For det første er det vigtigt, at aktiviteterne tager udgangspunkt i de unges behov for herved at understøtte positivt samvær. For det andet er det væsentligt, at aktiviteterne er tilpasset hverdagen på institutionerne. Begge faktorer er i høj grad knyttet til de frivillige og deres ageren i mødet med de unge og institutionernes rammer.

5.1.1 De unge i centrum

En central faktor for afviklingen af ungecaféer er at sætte de unge i centrum. Det kan dels gøres ved, at caféerne tager afsæt i de unges ønsker og behov til aktiviteterne; dels

Om ungecaféer

Hvad er formålet med ungecafé? Formålet med ungecaféen er at give de unge et afbræk fra hverdagen på institutionerne. Det er et ungerum, hvor man kan lave og tale om det, der fylder i et ungdomsliv.

Hvor foregår det? Caféen afholdes som oftest i fælleslokaler såsom fx køkkener, gårdhaver, krealokaler etc., hvor der er rum til at samle de unge og de frivillige om den givne aktivitet.

Hvornår foregår det? Der afholdes typisk café i weekenden eller i ydertimerne i hverdagen, hvor de unge potentielt kan føle sig ensomme eller kede sig, idet der eksempelvis ikke er undervisning eller (lige så mange) faste gøremål/pligter, medarbejdere osv. at fylde tiden ud med.

Kilde: Ungdommens Røde Kors, 2023;
VIVEs dataindsamling.

ved, at de unge får plads til at udvikle et ungefællesskab med de frivillige under caféerne uden unødigt indblanding fra det faste personale. I henhold til førstnævnte fremgår det af interviews med medarbejdere og unge samt observationsnoter, at caféerne dels møder opbakning fra de unge, dels afvikles gnidningsfrit, når caféerne har de unge og deres ønsker i centrum. Caféerne og de frivillige synes overordnet at kunne motivere de unge til deltagelse, hvilket ellers står i kontrast til det faste personales erfaringer med at have svært ved at motivere de unge til deltagelse i undervisningstilbud og fritidsaktiviteter (jf. kapitel 4).

Medarbejderne pointerer i den forbindelse, at det er vigtigt, at de frivillige har et kendskab til ungegruppen – og eventuelt også udskiftningen heraf – samt de unges interesser. De interviewede medarbejdere er i den henseende villige til at informere de frivillige om, hvad der optager ungegruppen forud for et besøg, så de frivillige kan tilrettelægge deres aktiviteter bedst muligt.

Tilsvarende fortæller de unge, at de meget gerne vil indgå i en dialog om, hvad de kunne have lyst til at lave under en ungecafé. Lea siger:

Hvis de frivillige kommer og har et eller andet planlagt – det behøver ikke at være noget mega vildt – så kan de jo altid spørge én, om man har lyst til dét, eller om man havde noget andet i tankerne.

(Ung, 2. dataindsamlingsrunde)

Centralt er det dog, at de frivillige møder forberedte op og har planlagt nogle aktiviteter, som eventuelt kan ændres på dagen, såfremt der opstår et behov for det. Et godt eksempel på en ungecafé, der ændrede fokus og aktivitet på selve dagen, kommer fra medarbejderen Kim. Han fortæller, at de frivillige fornemmede, at de havde planlagt og igangsat en aktivitet, der ikke motiverede de unge, og at de frivillige var gode til at ændre i det planlagte.

Sidste gang de [frivillige] var her, [...] skulle de bage nogle pebernødder, og det var der ikke nogen af de unge, der gad, og så gik de [frivillige] med over og spillede noget badminton i stedet for. [...] Og så blev det faktisk til noget positivt. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Som citatet afspejler, blev den konkrete ungecafé succesfuld, fordi de frivillige lod de unges interesser og behov – i dette tilfælde lysten til at spille badminton – være styrende for caféen. I forlængelse heraf pointerer flere medarbejdere, at det dog fortsat skal være de frivillige, der faciliterer aktiviteterne under caféen. Med andre ord må dét at lade de unge være i centrum for ungecaféerne ikke betyde, at det er de unge, der skal afvikle og planlægge caféerne. Det hverken magter eller kan de unge, mener medarbejderne.

Herudover viser datamaterialet, at ungecaféerne med fordel og i videst muligt omfang skal afvikles uden indblanding fra medarbejderne. Det skal med andre ord være de unge, der er i centrum for caféerne og de frivilliges opmærksomhed. Ifølge de unge selv, medarbejderne og de frivillige giver fraværet af medarbejderne under caféerne de unge en oplevelse af at "hænge ud" med andre unge, ligesom de ville gøre det, hvis de ikke var frihedsberøvede. Dette perspektiv uddybes af to medarbejdere i nedenstående citater.

De [unge] får den der lidt mere unge-kontakt med de frivillige, som ved, hvad der rører sig. [...] og hvad der sker ude i verdenen. [Nogen som ved] at dét der er sejt, og dét der musik [er fedt], hvor vi [som personale] lidt mere går ind og bliver den der "mor og far"-rolle. [...]

Vi er også dem, der siger: "Nu skal du få ryddet op!" og "nu prøver vi altså lige det her", så selvom vi godt kan hygge os med dem og have det sjovt, så skal vi jo stadig være dem, der er, ligesom mor og far er derhjemme. Hvor de frivillige kommer og bare er de sjove. Kun er sjove. Ligesom hyggeonklen, der kommer hver uge, ikke.

Medarbejdere, 2. dataindsamlingsrunde

Medarbejderne oplever således, at der åbnes for nogle andre ungdomsrelaterede snakke, når ungecaféerne i videst muligt omfang afvikles uden deres indblanding. Det betyder dog ikke, at medarbejderne skal være helt fysisk fraværende, da det er dem, der fortsat har det pædagogiske ansvar og kompetencerne til at deeskalere en potentielt udfordrende situation, hvis dette skulle opstå under caféerne.

5.1.2 Tilpasning til de unges og institutionernes hverdag

En anden central faktor for ungecaféernes afvikling er, at deres indhold og afviklingstidspunkt passes ind i de unges og institutionernes øvrige hverdag. Det fremgår af interviewene med de unge, medarbejderne samt VIVEs egne observationsnoter. Som beskrevet indledningsvist i kapitlet, afholdes ungecafé typisk i weekender eller i ydertimer på hverdagsaftener. Datamaterialet viser i den forbindelse, at både medarbejderne og de unge sætter pris på, at de frivillige og ungecaféerne bliver en naturlig del af institutionernes øvrige hverdag

og eksempelvis understøtter de faste rutiner såsom madlavning. En medarbejder fortæller:

Jeg synes, at de [frivillige] har været gode til at byde ind, [for eksempel] så plejer de at være gode til at hjælpe med at lave lidt mad – og så hygger de i køkkenet, ligesom vi andre gør med dem [de unge]. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Både medarbejdere og de unge pointerer flere gange i interviewene, at udfaldet – og succesen – af en ungecafé i høj grad handler om, hvorvidt de frivillige forvalter den begrænsede tid, de har på institutionerne på en meningsfuld måde. Konkret kan det være at spille kort, PlayStation, lave mad eller gå i fitness- eller krealokaler. Hvorvidt caféerne er bedst placeret i weekenderne eller på hverdagsaftener er der intern uenighed om i datamaterialet. Nogle medarbejdere oplever, at de unge har mest lyst til og får størst udbytte af at få besøg i weekenden, hvor der er færre skemalagte aktiviteter, mens andre mener, at hverdagene er bedst egnede. En medarbejder påpeger eksempelvis, at de unge *”ikke gider deltage [i caféer] [...] på en søndag. Det er [de unges] fritid”*. Medarbejderen påpeger endvidere, at det for nogle unge kan virke overvældende at have skemalagte aktiviteter i deres weekender. Hovedparten af de interviewede medarbejdere (og unge) finder det dog positivt, hvis caféerne foregår i weekenden, hvor daglige gøremål og undervisning er begrænsede, og hvor de unge kan have tendens til at kede sig. Uenigheden i datamaterialet i forhold til, hvornår caféerne er bedst placeret, skal angiveligt ses i forhold til, at medarbejderne kommer fra forskellige institutioner med forskellige ungegrupper samt institutionelle rammer og praksisser. Hvad der fungerer godt på én institution og/eller hos én ungegruppe, er ikke nødvendigvis gældende på den anden.

I forlængelse heraf har vi talt med medarbejderne om, hvad de synes om hyppigheden af besøg fra URK, herunder at der i gennemsnit afholdes én ungecafé om ugen på institutionernes respektive afdelinger. Her er der generel enighed blandt medarbejderne om, at én gang om ugen er godt og tilstrækkeligt. Flere besøg vil ifølge medarbejderne udfordre institutionernes øvrige gøremål, og færre besøg vil vanskeliggøre relationsopbygningen mellem de unge og de frivillige.

På baggrund af observationerne på begge institutioner er det tydeligt, at URK's frivillige lykkedes med både at være en del af hverdagen og at sætte de unge i centrum i forbindelse med ungecaféerne. De frivillige fra URK formår at skabe en positiv og tryk stemning blandt de unge, og de unge virker engagerede og glade ved de frivilliges tilstedeværelse. Særligt dét aspekt, at de frivillige kommer af egen fri lyst samt stiller sig til rådighed for de unges ønsker og behov, er centralt for de unge, idet flere af dem oplever, at det faste personale ikke altid har mulighed for at indfri disse behov hos de unge i hverdagen

(jf. kapitel 4). Det opleves desuden som om, at der er en gensidig interesse mellem de unge og de frivillige i forhold til hinandens liv og synspunkter. Enkelte gange agerer de frivillige i en mentoragtig rolle, hvor de deler inputs fra deres eget liv, dog uden at belære de unge. Samlet set opretholdes en positiv og afslappet dynamik mellem de frivillige og de unge. I Boks 5.1 ses et uddrag fra observationsnoter taget i forbindelse med observationer af ungecafé.

Boks 5.1 Uddrag af observationsnoter om ungecafé

Til dagens UC [ungecafé] skal der ikke ske så meget andet end "at hænge ud" – og tilbringe en helt almindelig hverdagsaften sammen. Centralt i dagens café er dagens aftensmad, som Emil [ung] er gået i gang med sammen med en medarbejder. Det er meget almindeligt, at de frivillige tager del i madlavningen, når de ankommer. Det gør de også denne dag; og næsten uden at jeg lægger mærke til det, er medarbejderen forsvundet ud af køkkenet, kort efter at de frivillige, Bastian og Sigrid, er ankommet.

De frivillige taler med Emil [ung] om dagens menu, og hurtigt får Bastian [frivillig] til opgave at passe de bløde løg på komfuret. Emil kender de to frivillige i forvejen, og kontakten synes let, venskabelig og naturlig. Helt som gode venner eller bekendte taler de om cup-noodles, nye spisesteder, de har prøvet, og en prank, som de unge udsatte Sigrid og Bastian for sidste gang, de var på besøg. Nick [ung] kommer ind i køkkenet og kigger til madlavningen, og Emil [ung] spørger, om han vil hjælpe med at stege bacon om nogle minutter. Det vil Nick gerne. Emil fortæller, at Nick er en god kok, der laver nogle "onde røræg" med masser af smør. Drengene griner, og Nick forsvarer brugen af smør.

Nick [ung] indtager herefter en plads ved spisebordet ved siden af mig. Sigrid [frivillig] kommer ned og sætter sig ved spisebordet sammen med os. Sigrid og Nick har ikke mødt hinanden før, og de begynder at tale sammen. Jeg beundrer Sigrids måde at møde Nick på; nysgerrigt og "ungt", dvs. på en ikke-arbejds-mæssig og intervieweragtig måde. Hun taler til ham i øjenhøjde, og de taler med hinanden på en almindelig "unge-måde". [...] Kort tid efter er madlavningen færdig; og alle sætter sig til bords [...]. I alt er vi 8 til bords; 3 unge, 2 medarbejdere, 2 frivillige og mig. Stemningen er god, og jeg får fornemmelsen af hjemlig rutine og samvær, mens vi sidder om bordet. [...] Under middagen falder snakken på cigaretter, og en af de unge siger, at han har læst på Google, at nikotin er godt for hjernen – idet den skærper koncentrationen. De unge griner, men Bastian [frivillig] går i dialog med dén påstand. "Man skal ikke tro på alt, hvad man læser på nettet", ind-

leder han og forklarer herefter, at rygning generelt set ikke er godt for kroppen. "Bare fordi det er godt isoleret set for koncentrationen, betyder det ikke, at det er godt for kroppen samlet set". Han får overraskende meget taleid og opmærksomhed, og jeg beundrer hans ikke-dømmende måde at tale om det på. På en måde "slipper han afsted" med samtalen, (måske fordi han er i øjenhøjde med de unge (aldersmæssigt) [...] Bastian skifter samtalemne og begynder at tale om rapmusik. "Hvornår vil I mene, at man er for gammel til at lave rap?", "Hvornår skal man bare opgive dén drøm?", spørger han. Som løver springer de unge ind i samtalen, og stemningen omkring bordet er let og venskabelig. Smil udveksles, og den ene efter den anden kommer med eksempler på gamle, (mere eller mindre) afdankede rapmusikere.

5.2 Udbytte af ungecafé

Afsnittet belyser de unges udbytte af at deltage i ungecafé og er baseret på interviews med unge, medarbejdere og frivillige interviewet til anden dataindsamlingsrunde. Afsnittet er struktureret i tre dele. Første del er de unges egne perspektiver på deres udbytte af caféerne, anden del er medarbejdernes perspektiver, og tredje del er de frivilliges syn på de unges udbytte.

5.2.1 Det siger de unge om ungecafé

Der er en udbredt enighed blandt de unge om, at ungecaféen er et positivt afbræk fra den ensformige og rutineprægede hverdag på institutionerne. Særligt positivt er det for de unge, at de ser nogle nye ansigter og bliver mødt med en anden – ung og frisk – energi, når der afholdes ungecaféer. En ung fortæller eksempelvis:

Man ser nogle andre mennesker end dem, der hele tiden er her – fordi, vi er her alle timer på dagen, og vi ser de samme mennesker alle timer på dagen. Det bliver meget monotont, og det bliver meget de samme samtaler. Det er i hvert fald ... Hvad kan man sige ... Et skifte, på en måde.

Ung, 2. dataindsamlingsrunde

For de unge er det ikke den specifikke aktivitet, som de frivillige laver med de unge, såsom madlavning, PlayStation, krea, badminton mv., der har afgørende betydning for, om de unge ønsker at deltage i caféen. Det vigtigste er, at de frivillige har lyst til at være sammen med de unge og generelt møder op med positiv energi, hvilket er i tråd med de forventninger, der blev påpeget i afsnit 4.5.

Flere af de unge påpeger desuden, at caféerne bidrager med hygge og sjov, og at de frivillige tager initiativ til ekstraordinær hygge i form af filmaftener, fordybelse i kreative aktiviteter, madlavning, samtaler eller sportsdrevne konkurrencer. I tillæg hertil fortæller de unge, at samværet med de frivillige kan være mere afslappet, end det er med medarbejderne, fordi de frivillige ikke skal skrive logbøger mv. på de unge. Emil siger:

Altså, de frivillige går jo ikke ind og skriver ned. De går ikke ind og skriver på computeren, hvad vi fx har snakket om. Alting bliver jo ellers skrevet ned herinde. Så hvis jeg snakker med vagterne eller pædagogerne, så tænker man lidt ekstra over, hvad man får sagt. Og det er ikke fordi, at man fortæller de frivillige alt muligt, sådan: Så gjorde vi det og det. Men du ved, man snakker lidt mere frit måske.

Ung, 2. dataindsamlingsrunde

I forlængelse heraf nævner enkelte af de unge, at de under caféerne har gode og inspirerende samtaler med de frivillige. De giver udtryk for at blive motiveret af at høre om de frivilliges liv og hverdag. Eksempelvis når de frivillige fortæller om deres jobs og uddannelser. For enkelte af de unge kan caféerne og mødet med de frivillige således give anledning til refleksion over deres eget liv og drømme for fremtiden. I Boks 5.2 ses et uddrag fra et interview, hvor en ung beskriver mødet og samtaler med de frivillige og de tanker, som det har sat i gang hos ham vedrørende hans egen fremtid.

Interviewene med de unge peger entydigt på, at de unge oplever caféerne som positive og som noget, der kan bibringe god energi, hyggelige stunder og mere frie og motiverende samtaler. Der er ingen af de interviewede unge, som har udtalt sig negativt omkring caféerne. Blot har enkelte af de unge udtalt, at de har fundet en konkret aktivitet kedelig. Der er dog ikke enslydende ytringer om, hvilke aktiviteter det eksempelvis kan være. Det understreger dog vigtigheden af, at de frivillige dels veksler i aktiviteterne, dels afstemmer aktiviteterne med de unge og medarbejderne på institutionerne.

Boks 5.2 Om samtaler med frivillige

Interviewer: *Hvad synes du om det her med, at de kommer og hænger ud med jer?*

Nick: *Det er fedt, at de gider at gøre det, for de får jo ikke penge for det. Det er et fedt initiativ, de tager. Ja, at de bare kommer og holder os beskæftigede og ligesom lærer os at kende. Ja, det er fedt.*

Interviewer: *Er det positivt, at de er frivillige og altså ikke får løn for at komme?*

Nick: *Ja. Ja. Meget.*

Interviewer: *Prøv at sætte nogle flere ord på det?*

Nick: *For eksempel pædagogerne; mange af dem kan godt være overfladske, synes jeg. Altså nogle af dem, jeg har mødt i mit liv, fordi man ved, at de kun er der for pengene. Mange af dem der, men der er også mange af dem, der ligesom også er der for at ændre vores liv, men ja, det er fedt, at de [de frivillige] gider at komme og prøve at ændre vores syn på, hvad der skal ske i fremtiden og sådan.*

Interviewer: *Ja. Gør de det?*

Nick: *Ja altså, de prøver at lede os den rette vej, ikke?*

Interviewer: *Okay, hvordan gør de det?*

Nick: *Altså, de sidder jo bare og snakker om alle mulige ting – ikke kriminelle ting. Det ville være noget andet, hvis der kom en eller anden kriminel og begyndte at snakke om det ene eller det andet, og hvad man skal gøre og hvordan. Men vi sidder jo og snakker om normale ting. Og de spørger, hvad man vil være og alle mulige ting.*

Interviewer: *Okay, og fungerer det godt for dig?*

Nick: *Ja.*

Interviewer: *Er det så sådan, at du kommer til at tænke på nogle andre ting, end du ellers ville have tænkt over?*

Nick: *Ja, de distraherer mig måske på en god måde. Det er jo ikke altid, at man tænker positivt, men så får de en til at tænke på: Okay, jeg vil faktisk gerne være tømmer, når jeg kommer ud. Jeg gider ikke at være kriminel, når jeg kommer ud. Så snakker man jo om, hvordan og hvorledes, fx hvordan man vil komme i gang. Og så kommer man jo til at tænke på, hvad man skal gøre.*

Interviewer: *Ja okay, det lyder da mega fedt.*

Nick: *Ja.*

Interviewer: *Taler I også om, at nogle af de frivillige selv er ved at tage en uddannelse?*

Nick: *Mm [samtykker] ja ja, vi snakker jo også om deres liv, og hvad de gerne vil.*

Interviewer: *Ja? Så det er måske meget fedt at høre, at de frivillige måske selv er i gang med nogle af de ting, som man selv kunne forestille sig at gøre?*

Nick: *Ja, og nogle af dem har måske også siddet i en situation, der ligner vores lidt, og så kan man jo se, at de ligesom har klaret den, ikke?*

5.2.2 Det siger medarbejderne om ungecafé

De interviewede medarbejdere udtrykker overordnet set stor tilfredshed med ungecaféerne og påpeger på linje med de unge, at caféerne giver et tiltrængt afbræk fra de faste rutiner og velkendte ansigter, der ellers præger de unges hverdag. En væsentlig pointe i forhold til medarbejdernes vurdering af de unges udbytte af caféerne er således relateret til, at besøgene fra de frivillige aflaster de – sommetider – udtrættede relationer, som der kan opstå i hverdagen. Tilmed kan besøgene give de unge en følelse af at blive valgt til.

De [unge] kan gå hinanden på nerverne og blive irriterede, og der er flere af dem, der ikke får besøg – familien bor eksempelvis langt væk, [eller] de har ikke nok ressourcer til at komme på besøg [...] – så det der med, at der kommer nogen [...] for de unges skyld, det kan noget. [...] De er godt nok lidt ældre [de frivillige], end de [unge] er, men bare det der med, at der er et andet ungt menneske, som de har som en positiv kontakt med; og at det ikke er en "voksen-voksen", der kommer og siger, hvordan man skal tale til andre, og hvordan man skal være sammen med andre.

Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde

I tillæg hertil peger flere af medarbejderne på, at de unge opnår positive kontakter og spejlinger i mødet med de frivillige til ungecaféerne. Medarbejderne pointerer, at udbyttet af caféerne i den henseende er mere langsigtet, da de unge potentielt kan få nye idéer eller inputs til, hvordan de kan leve et andet ungdomsliv efter endt frihedsberøvelse. En medarbejder forklarer i den forbindelse følgende:

Jeg tror måske ikke, at det er lige her-og-nu, at der sker et outcome, men jeg tror generelt bare det der med at møde nogle jævnaldrende, som ikke er i det kriminelle miljø, og få et indblik i, hvordan man også kan være ung, når man ikke skal ud og lave ballade eller ryge en fed på hjørnet [...]. Dét vil jeg tænke, at [caféen] på længere sigt ville kunne. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Der er ifølge medarbejderne også kortsigtede gevinster at hente ved ungecaféerne. De nævner, at de unge her-og-nu træner sociale kompetencer, når de får besøg af de frivillige, fx når de unge afkræves at tage imod de frivillige, byde dem velkomne samt indgå i "smalltalk" med de frivillige.

Et andet kortsigtet udbytte, som medarbejderne mener, at caféerne bidrager med, er succesoplevelser. Flere af medarbejderne bemærker, at de unge udviser øget koncentration og fordybelse i eksempelvis kreative aktiviteter, som de frivillige igangsætter under caféerne. At de unge er i stand til at fordybe sig og færdiggøre en aktivitet – eksempelvis et ballondyr – er ifølge medarbejderne et særsyn, som medarbejderne ofte ikke ser i medarbejderstyrede aktiviteter, og som kan være med til at styrke de unges selvopfattelser.

Det [URK's aktiviteter] er jo også en form for læring. Så på den måde, tænker jeg, at det er noget, de tager med sig; altså de får en følelse af: "Det her kan jeg faktisk godt". Hvem vil ikke gerne have den følelse? Det vil vi jo alle, så bare dét, synes jeg er rigtigt godt.

Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde

Medarbejderne er langt overvejende positive over ungecaféernes form og indhold samt de unges udbytte. Der er dog enkelte af de interviewede medarbejdere, der ikke finder, at de unge får et væsentligt udbytte af at deltage i caféerne, da de vurderer, at caféerne mangler indhold, og at medarbejderne selv kunne varetage de aktiviteter, som de frivillige laver med de unge under caféerne.

5.2.3 Det siger de frivillige om caféen

De frivillige, som har afholdt ungecaféer på institutionerne, er grundlæggende glade for at facilitere caféerne for de unge. Ligesom medarbejderne og de unge har de frivillige en oplevelse af, at caféerne bidrager med hygge og positiv energi i de unges liv. De håber, at de unge får et frirum under caféerne til at udtale sig frit, opføre sig som "almindelige" unge, får tankerne væk fra deres frihedsberøvelse samt oplever, at de bliver lyttet til og taget seriøst.

To frivillige udtaler følgende, da de bliver spurgt, hvad de håber, de unge får ud af at deltage i ungecafé:

Et frit rum, hvor de har kunnet være dem selv og ikke er blevet stemplet som kriminelle [...] Mit mål er bare at komme herind og se dem som mennesker og hænge ud med dem. Jeg ved godt, at vi ikke må være venner med dem, men så er mit mål bare at hænge ud med dem som mine venner, fordi så kan de tænke om aftenen, inden de går i seng: Det har været en god dag, og vi har hygget os. [...]

Jeg håber altid bare, at det, de tager med fra caféen, er dét der smil på læben, eller at de tænker: Ej, det var altså også sjovt, det der [vi lavede under caféen].

Frivillige, 2. dataindsamlingsrunde

Flere af de frivillige håber i tillæg hertil, at de unge får nedbrudt nogle fordomme fx om køn, etnicitet eller klasse eller opnår nye indsigter om dem selv eller andre i mødet med de frivillige. For en kvindelig frivillig handler det bl.a. om at give de unge nye perspektiver på, hvad det vil sige at være kvinde, og hvordan man kan indgå i relationer på tværs af køn. En anden frivillig, som er til stede under samme interview, supplerer:

Men det er også godt for dem at møde en som dig, fordi så ved de, at piger ikke bare er nogen, man skal være sammen med, men nogen, man kan være venner med, hænge ud med og have samtaler med, uden at det skal eskalere til alt muligt. Det tror jeg, at de har brug for. (Frivillig, 2. dataindsamlingsrunde)

Den kvindelige frivillige siger i forlængelse heraf, at hun håber, at de unge har en følelse af, at de tager dem seriøst, og at de får en følelse af, at de frivillige oprigtigt regner dem for noget. Denne betragtning går igen i alle interview med frivillige, som enstemmigt håber, og i høj grad tilstræber, at de unge på institutionerne oplever positivt samvær ved at deltage i caféerne, og at de håber, at de unge oplever at få et frirum *"til at være unge ved at møde nogen udefra, som også er unge, og som kan tale med dem om de ting, som rører sig i ungelivet"*. Såfremt de unge i mødet med frivillige og gennem deltagelse i ungecaféerne tilmed får nedbrudt nogle fordomme eller får nye indsigter, er det ifølge de frivillige endnu en bonus.

6 Life Skills-workshop

Ud over at gennemføre ungecaféer har Ungdommens Røde Kors (URK) ligeledes faciliteret Life Skills-workshops på institutionerne. Ligesom med ungecafé er Life Skills-workshops udviklet af URK og udvalgt i et samarbejde mellem URK og institutionerne, mens VIVE har haft til opgave at belyse de konkrete erfaringer med gennemførelsen af workshops på de medvirkende institutioner. Erfaringerne med workshops gennemgås i dette kapitel med udgangspunkt i dels deltagerobservationer, dels interviews med unge, medarbejdere og frivillige fra anden dataindsamlingsrunde.

Kapitlet følger samme struktur som kapitel 5 om ungecaféerne og er således struktureret i to overordnede afsnit, hvor det første dels giver en kort introduktion til Life Skills-workshops, dels gennemgår centrale faktorer, som vi på baggrund af det indsamlede data finder har betydning for afviklingen heraf. Det andet afsnit sætter fokus på udbyttet af Life Skills-workshops set fra henholdsvis de unges, medarbejdernes og de frivilliges perspektiv. De unges udbytte adresseres ligeledes i kapitel 8, hvor vi diskuterer erfaringsopsamlingens fund vedrørende Life Skills-workshops i lyset af projektets formål samt adresserer centrale opmærksomhedspunkter ved gennemførelsen af Life Skills-workshops til projektets målgruppe.

Life Skills-workshops er som nævnt indledningsvist workshops drevet af frivillige, som har fokus på bestemte ungdomsrelaterede problematikker med det formål at styrke de unges tro på sig selv og deres evne til at håndtere udfordringer relateret til det pågældende tema (aktiviteten uddybes i afsnit 6.1). Generelt viser erfaringsopsamlingen i forhold til Life Skills-workshops, at de unge tilkendegiver, at de nyder samværet med de frivillige, og at de gerne vil bakke op om, når de frivillige laver noget. Det er dog vanskeligt for dem at se, hvad de kan lære ved at deltage i de enkelte workshops, og selvom de synes, at flere af øvelserne er sjove, så har de ikke lyst til at indgå i dybere snakke i plenum. Det skyldes ifølge dem selv både, at det kan være svært at holde koncentrationen, og at de ikke oplever at være fortrolige nok med hverken de andre unge eller de frivillige. Dette kan til dels imødekommes gennem kontinuitet i, hvilke frivillige der kommer, men da der kan være udskiftning i ungegruppen fra gang til gang, så kan det være vanskeligt at opnå den tilstrækkelige fortrolighed. Særligt når man tager med i betragtning, at mange af de frihedsberøvede unge selv beskriver, at deres liv generelt har været påvirket af mange skift, hvorfor de også har erfaringer med mange ofte flygtige relationer, hvilket kan påvirke deres tillid til nye mennesker.

Hvor de unge i særlig grad lægger vægt på samværet med de frivillige og næsten ikke oplever en mulighed for læring ved at deltage i workshops, forholder

det sig næsten omvendt, når man spørger medarbejderne. De mener entydigt, at de emner, de frivillige har med, er relevante for målgruppen, og nogle medarbejdere oplever, at de snakke og strategier, som de unge bliver præsenteret for under Life Skills, har et potentiale på længere sigt. De frivillige påpeger, at det gør en stor forskel for afviklingen af workshops, hvor godt de kender de unge, og herudover er særligt dynamikken i ungegruppen afgørende for, om en workshop fungerer efter hensigten.

6.1 Life Skills-workshops – introduktion og opmærksomhedspunkter

Life Skills-workshops er et forløb i "livsmestring" bestående af tre workshops med hvert sit tema og dertilhørende øvelser. De tre temaer for workshops på de medvirkende institutioner var på tidspunktet for dataindsamlingen:

1. Identitet og selvtillid
2. Stress og hvordan man håndterer det
3. Venskab og gruppepres (Ungdommens Røde Kors, 2023).

Efter en intern evaluering med institutionerne undervejs i afprøvningsperioden har URK dog fjernet temaet om stress og i stedet lavet en workshop med temaet 'Trivsel og selvomsorg'. Workshoppen har bl.a. til hensigt at give mulighed for en samtale om, hvad man kan gøre for at være god ved sig selv, og hvad man er god til.

Om Life Skills-workshop

Hvad er formålet med et LS-forløb? Formålet med Life Skills-forløb er at styrke unges evne til at mestre livets udfordringer og muligheder. Det har til hensigt at styrke unges tro på dem selv samt deres potentiale som vigtige forandrings-agenter i samfundet. Oprindeligt er der tale om et forløb over flere uger, men forløbet er blevet tilpasset til dette projekt og består her af tre selvstændige kortere workshops.

Hvad laver man til en workshop: En workshop tager ca. 1,5-2,5 time, hvor man arbejder med et bestemt tema. I hver workshop indgår forskellige øvelser, fx rollespil.

Hvor foregår det? En workshop afholdes som oftest i fælleslokaler såsom fx køkkener, gårdhaver, krealokaler etc., hvor der er plads til, at de unge kan bevæge sig og udføre forskellige øvelser.

Hvornår foregår det? En workshop vil typisk blive afholdt i weekenden eller i ydertimerne i hverdagen, hvor de unge potentielt kan føle sig ensomme eller kede sig, idet der eksempelvis ikke er undervisning eller (lige så mange) faste gøremål/pligter at fylde tiden ud med.

Kilde: Ungdommens Røde Kors, 2023.

Life Skills-konceptet er afprøvet i andre sammenhænge bl.a. i regi af udskolingen og er oprindeligt et forløb over flere uger, hvor det er tanken, at de medvirkende unge deltager i alle workshops. Til dette projekt er Life Skills dog blevet tilpasset således, at der er tale om en komprimeret version med tre kortere workshops, som de unge kan deltage i og gå til og fra alt efter deres overskud på dagen. Dette er gjort med tanke på målgruppens sårbarhed, og tilpasningerne har bl.a. rod i de erfaringer, som blev indsamlet i første dataindsamlingsrunde. Såvel temaer som øvelser er udvalgt af URK i samarbejde med institutionerne – ligeledes med tanke på, at temaerne skal være tilpasset målgruppens behov.

Formålet med at gennemføre Life Skills-workshop på de medvirkende institutioner er at *"udvikle og styrke deres [de unges] mestring af livet for bedre at kunne håndtere forandringer, udfordringer og potentialer i hverdagen og i samfundet"* (Ungdommens Røde Kors, 2023). Til at understøtte faciliteringen af Life

Skills-workshops på institutionerne har URK udarbejdet en håndbog specifikt til dette projekt. Håndbogen giver dels en introduktion til Life Skills-konceptet, dels en indføring i, hvordan Life Skills-workshops kan gennemføres blandt frihedsberøvede unge. Håndbogen fungerer desuden som et opslagsværk over konkrete øvelser, der kan støtte den frivillige i faciliteringen af den enkelte workshop. Af håndbogen fremgår det, at det er et dynamisk dokument, som løbende udvikles på baggrund af tilbagemeldinger fra frivillige. Hvilke øvelser, der konkret bruges på den enkelte workshop, kan således tilpasses den enkelte institution og de muligheder, der er. I tillæg til håndbogen er der til hver enkelt workshop udviklet en drejebog, som beskriver workshopens forløb. Ifølge håndbogen består hver workshop af tre hovedelementer, som alle indeholder praktiske øvelser – de tre hovedelementer kan ses i figur 6.1, der er hentet fra URK's håndbog.

Det er minimum to frivillige fra URK, der igangsætter og afholder workshops på institutionerne. De frivillige kan variere fra gang til gang, men URK tilstræber at have en kontinuitet i de frivillige, så de frivillige og unge kender hinanden forud for en workshop. De frivillige kan gå på tværs af de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshops, hvilket kan være med til at styrke kendskabet mellem de unge og frivillige. I udgangspunktet afholdes der workshop 2 dage om ugen på institutionerne. Workshoppen er dog afdelingsbestemt, hvilket betyder, at de unge *ikke* blandes på tværs af bohuse/afdelinger, og da begge institutioner er opdelt i to afdelinger/bohuse, betyder det, at de unge i praksis kan medvirke i én workshop om ugen i de 3 uger, som et forløb varer.

Figur 6.1 Hovedelementer i Life Skills-workshop

ÅBNING CHECK-IN	Gruppen bydes velkommen og dagens tema introduceres. Man samler deltageres fokus ved fx at lave en check-in, hvor deltagerne siger en forventning de checker-in med. Husk at det også er i åbningen, at der skal skabes et trygt rum, hvor deltagerne føler sig trygge nok til at deltage fuldt ud i workshoppen.	Elementer: <ul style="list-style-type: none"> • Hej & Velkommen • Introduktion til program • Forventninger til workshoppen • Vi lover hinanden at...
HOVEDDEL TEMA	Dagens tema(er) præsenteres gennem forskellige deltagende metoder. Målet er, at deltagerne skal være så aktive og deltagende som muligt i processen. For variation i hoveddelen og for at holde energiniveauet oppe, er det også her du kan bruge energizers.	Elementer: <ul style="list-style-type: none"> • Tema-øvelser • Energizers
AFSLUTNING CHECK-UD	Opsummering af temaerne som er blevet gennemgået. Deltagerne får mulighed for at evaluere dagens workshop.	Elementer: <ul style="list-style-type: none"> • Evalueringsøvelse • Tak for i dag og til de unges deltagelse

Kilde: Ungdommens Røde Kors, 2023.

Som led i erfaringsopsamlingen har VIVE deltaget i Life Skills-workshops på begge institutioner samt lavet interviews med unge (8), medarbejdere (5) og frivillige (9), som alle er blevet spurgt til erfaringer med Life Skills-workshops. I den forbindelse har vi identificeret to overordnede opmærksomhedspunkter, som er særligt vigtige at holde for øje, når der afholdes Life Skills-workshops. For det første skal workshops generelt søge at skabe et rum, der opleves som troværdigt og relevant af de unge – bl.a. ved at tilpasse temaerne til de unges institutionelle hverdag og gennem kontinuitet i de frivillige, som de unge møder. Desuden skal workshoppen faciliteres på en sådan måde, så de ikke anses for at være skoleagtige af de unge, hvilket også har været et opmærksomhedspunkt for URK i tilpasningen af Life Skills-workshops til projektets

målgruppe. For det andet kræver Life Skills-formatet en tydelig forventningsafstemning mellem URK og medarbejderne på institutionerne, således at medarbejderne som udgangspunkt holder sig på sidelinjen under den enkelte workshop, men at de samtidig er klar til at hjælpe med at håndtere sårbare ytringer, der potentielt kan blive delt af de unge, og som de frivillige ikke har de faglige forudsætninger for at håndtere.

6.1.1 At skabe et troværdigt rum

Datamaterialet viser helt overordnet, at det er særligt vigtigt for faciliteringen af Life Skills-workshops, at de frivillige formår at skabe et rum, som understøtter de unges lyst til at indgå i samtaler og bidrage med refleksioner om de pågældende temaer. Både medarbejderne og de unge peger på flere faktorer, som er centrale.

Først og fremmest er det vigtigt for de unges deltagelse og engagement, at de finder temaerne relevante og brugbare for deres dagligdag på institutionerne. Det er hertil centralt at holde for øje, at selvom de unge er optagede af de samme ting som andre på deres alder – ungdomsliv, venner, fremtidsdrømme, kærester, seksualitet m.m. – så er de underlagt nogle institutionelle rammer, der adskiller sig fra det, deres jævnaldrende oplever. Eksempelvis påpeger de unge selv, at stress – der er tema for en af workshopperne – som frihedsberøvet ung oftest forårsages af en generel uvished over egen fremtid, herunder eksempelvis risikoen for at blive dømt i en retssag. Selvom der generelt er enighed hos interviewpersonerne om, at de oplever temaerne som relevante for målgruppen, så er der særlige vilkår, der i høj grad gør sig gældende, når man er ung *og* frihedsberøvet. Det understreger således nødvendigheden af, at temaerne for workshops aktivt tager udgangspunkt i både generelle ungdomslivstematikker, men ligeledes inddrager konteksten af frihedsberøvelse og de dertilhørende institutionelle rammer.

Dernæst peger både medarbejdere, frivillige og de unge på, at succesfulde workshops afhænger af, at de unge oplever en vis kontinuitet i de frivillige, som underviser. Oplevelsen er generelt, at hvis de unge kender den frivillige i forvejen, er de mere tilbøjelige til at ville deltage og bidrage i samtalerne under en workshop. Dog kan udskiftning i ungegruppen gøre det vanskeligt at opbygge kontinuitet og et fortroligt rum mellem de unge og de frivillige, da nogle unge eksempelvis kun når at medvirke i en enkelt workshop (frem for alle tre), før de eventuelt er ude af institutionen igen. Dog søger URK at styrke kendskabet mellem de unge og de frivillige forud for en workshop ved at sørge for, at de frivillige skal have deltaget i ungecaféer, inden de kan facilitere workshops. Tanken er, at de unge kan lære de frivillige at kende forud for workshoppen i regi af ungecaféerne, hvor formatet er mere løst og med fokus på

hygge og samvær. En medarbejder fortæller i nedenstående citat, hvorfor en forudgående relation er afgørende for de unges engagement:

Det har været en kæmpe fordel for os [at det ikke har været nye frivillige hver gang]. De to piger [frivillige], jeg har set deroppe mest, de har virkelig været gode. [...] Men de unge er gode til at forholde sig til nye mennesker, men de passer også på sig selv. På et tidspunkt mærker de måske, at det er ikke farligt at gå ind i den kontakt her, og så kan de godt give lidt.

Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde

De unge og medarbejderne påpeger endvidere, at det er afgørende, at en workshop ikke kommer til at minde om skoleundervisning. Det betyder konkret, at den enkelte workshop ikke må blive for stillesiddende, samt at der skal være indlagte pauser undervejs. Medarbejderne påpeger ligeledes, at de unge kan opponere mod at deltage i workshops, hvis de oplever at blive belært. En sådan oplevelse vil således være direkte hindrende for, at de unge oplever at være en del af et troværdigt rum, hvor de trygt kan ytre sig om workshoppens tema. De unge fortæller selv, at de kan have svært ved at sidde stille i længere tid, og at de nemt mister koncentrationen. Af den årsag fortæller de unge, at de indlagte lege og øvelser fungerer godt som et afbræk fra workshoppens mere undervisningslignende elementer. Christian fortæller: *"Hvis det [workshoppens] bliver for meget skoleagtigt, så tror jeg, det vil tage det sjove ud af det"* (Ung, 2. dataindsamlingsrunde). En tilsvarende pointe blev ytret af både unge og medarbejdere i første dataindsamlingsrunde, og URK har derfor som nævnt indledningsvist i kapitlet været opmærksom på dette i tilpasningen af Life Skills-workshops til dette projekt og har bl.a. forkortet workshoppens varighed.

6.1.2 Medarbejdere på sidelinjen

Ligesom med ungecaféerne påpeger både de unge, medarbejderne og de frivillige, at det er bedst for faciliteringen og kontakten mellem de unge og frivillige, hvis workshops som udgangspunkt afvikles uden indblanding fra medarbejderne. Datamaterialet viser således, at det er særligt vigtigt for de unges deltagelse i workshops, at de ikke skal være nervøse for, at det, de fortæller under en workshop, bliver noteret i journaler eller lignende. De unge påpeger, at medarbejdernes journalskrivning kan være årsag til, at man ikke deler ud af personlige tanker i hverdagen på institutionerne. Det er en opfattelse, som

flere medarbejdere kan genkende. Enkelte frivillige beskriver desuden at have oplevet medarbejderen tilstedeværelse som en hindring for de unges deltagelse og engagement.

Medarbejderne påpeger dog samtidig, at det er en forudsætning for aktiviteterne, at de befinder sig i umiddelbar nærhed af workshops. Det skyldes både et hensyn til sikkerhed, men også ud fra en betragtning af, at medarbejderne skal kunne gribe ind, såfremt de unge begynder at dele ud af oplevelser eller tanker, som medarbejderne anser for at være *for* private. For både de frivillige og medarbejderne er balancen mellem at skabe et rum, hvor de unge kan indgå i samtaler, de ikke normalvis har, og samtidig ikke åbne op for meget sårbare emner, svær at navigere i. Et opmærksomhedspunkt, som påpeges af både medarbejdere og frivillige er derfor, at en workshop potentielt kan betyde, at en ung åbner et svært emne, som de frivillige ikke har faglige forudsætninger for at kunne håndtere – og deraf, at de unge oplever, at de frivillige ikke følger op på det, de fortæller, eller griber det. En medarbejder påpeger i den forbindelse, at det er medarbejdernes ansvar, at samtalerne under en workshop ikke bliver *"grænseløse"*:

Jeg sad inde i tv-stuen med åben dør og kunne høre, hvad der foregik [under workshoppen]. Og så kunne jeg så gå ud, når jeg kunne høre, at nu er der noget, hvor jeg lige skulle ud og vise mig, at nu er jeg her faktisk, og at den del, den skal vi ikke ind i her. Fordi hvis man så siger, at der er nogen, der begynder at snakke om, at de faktisk er blevet seksuelt krænket og alt muligt andet, så åbner man faktisk op for noget, som der i min verden skal en psykolog til.

Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde

Medarbejderne har generelt en forventning om, at de frivillige kommer til dem, hvis de ikke oplever at kunne håndtere det, der bliver sagt under en workshop, eller hvis de mener, at personalet skal være opmærksomme på noget, som en ung har fortalt. De unge kan dog også, bemærker flere frivillige, anse det som et tillidsbrud, hvis de frivillige deler, hvad de fortæller, med medarbejderne. Det understreger vigtigheden af et kontinuerligt fokus på samarbejde og forventningsafstemning mellem URK's frivillige og medarbejderne, og data peger i forbindelse hermed på, at både de medvirkende institutioner og URK/de frivillige har været opmærksomme på at forventningsafstemme hhv. medarbejdernes og de frivilliges rolle i forbindelse med workshops i projektets begyndelse.

Herudover tyder interviewene med nogle af de frivillige samt observationerne på, at både medarbejdere og frivillige er opmærksomme på, at det efter afslutningen af en workshop bliver givet videre, hvis der eksempelvis er en ung, som har virket til at blive følelsesmæssigt påvirket, og som medarbejderne derfor bør være særligt opmærksomme på efterfølgende. Observationerne peger dog også på, at de unge under workshops har ytret sig om svære emner, fx bekymringer om fremtiden, som der ikke er blevet fulgt op på af de frivillige under workshoppen. Som det fremgår af næste afsnit om de unges udbytte af deltagelse i Life Skills-workshops, er der ingen tvivl om, at der kan være mange grunde til, at det er vanskeligt at skabe et rum, hvor de unge føler sig trygge ved at dele ud af deres følelser omkring sårbare emner som fx oplevelser med gruppepres. Den ændring, som URK har lavet undervejs i afprøvningsperioden, hvor de har introduceret temaet omkring trivsel og selvomsorg, kan muligvis være en måde at imødekomme dette på, da temaet i højere grad handler om at italesætte, hvad den unge er god til, og derfor er mindre sårbart for den unge at gå ind i.

6.2 Udbytte af Life Skills-workshop

I følgende afsnit belyser vi de unges udbytte af at deltage i Life Skills-workshops. Afsnittet er struktureret i tre dele, hvor første del belyser de unges egne perspektiver på deres udbytte af Life Skills-workshops, anden del er medarbejdernes perspektiver, og tredje del er de frivilliges syn på de unges udbytte. Det bør bemærkes, at de interviewede unge på interviewtidspunktet har deltaget i en eller to workshops, og at de unges udtalelser om udbytte skal ses i relation til dette. Her er det dog samtidig værd at bemærke, at tilpasningerne af Life Skills-workshops til dette projekt netop har betydet, at hver enkelt workshop skal kunne stå alene.

6.2.1 Det siger de unge om workshoppen

Mens der blandt de unge er udbredt enighed om, at de oplever ungecaféerne som positive, så er holdningen til Life Skills-workshops mere blandet. Workshops bliver generelt – på samme måde som ungecaféerne – anset som et afbræk fra en ensformig og kedelig hverdag, men hvor udbyttet af at deltage i ungecaféer i højere grad er hygge, så giver de unge udtryk for, at deltagelse i workshops oftere handler om tidsfordriv. De unge fremhæver dét at have noget at lave, at man får slik, at der kommer nye ansigter ind og samværet med de frivillige som centralt udbytte af Life Skills-workshops. Theodor forklarer i følgende citat sin oplevelse af at deltage i workshops:

Interviewer: *Når du sådan tænker på de dér workshops, hvad synes du så om dem?*

Ung: *Det er fint nok. Der kommer mennesker herind, som der er normalt ikke er her. Og så er der også noget at lave.*

Theodor og flere af de unge giver dertil udtryk for, at det indlejrede læringselement i de enkelte workshops virker demotiverende i forhold til de unges lyst til at medvirke. Flere unge betegner workshops som "kedelige" og "langtrukne" og påpeger, at det bliver lidt for skoleagtigt. Mange af de unge fortæller i henhold hertil, at de har svært ved at sidde stille, og at de synes, det er svært at koncentrere sig om temaerne. Derfor fremhæver mange af de unge også de lege, der er indlagt i aktiviteterne, som det mest positive ved Life Skills-workshop og som dér, hvor det kan være sjovt og hyggeligt at være med.

Af interviewene med de unge er det meget tydeligt, at det er samværet med de frivillige, som er grunden til, at de unge deltager i workshops. De unge vil generelt gerne bakke op om, at der sker noget, og om det, de frivillige sætter i gang. De unge fortæller dog entydigt, at det er svært at sige, hvad de lærer af at deltage i workshops. Adspurgte til hvorfor, peger de unge på flere ting: For det første påpeger en del af dem, at selvom de synes, at temaerne – identitet og selvtillid, stress samt venskab og gruppepres – er meningsfulde og relevante for unge som dem, så synes de ikke altid, at indholdet kan omsættes til de unges hverdag på institutionerne. Det skyldes, at deres hverdag er så markant anderledes end andres unges. Nogle unge giver dog udtryk for, at det er fint med strategier og viden om fx gruppepres eller stress, men at de problemer og udfordringer, de oplever, ikke kan adresseres fyldestgørende i kontekst af en workshop. For flere af de unge kan det ligeledes være vanskeligt og abstrakt for dem at se potentialet i, hvad de kan bruge strategier fra Life Skills-workshops til i fremtiden, fordi deres fremtid generelt er så uvis. Nedenstående uddrag fra en deltagerobservation eksemplificerer dette:

Emnet [hverdagsstres] synes at være for komplekst og abstrakt for de unge. [...] Det understøttes af, at én af de unge rækker hånden op under URK's præsentation af de forskellige stressformer og siger, at han ikke kan kende de former for stress eller kilder til stress, som URK præsenterer, idet det for ham handler om, at han er frihedsberøvet. URK reagerer positivt på den unges tilbagemelding [...] og forsøger herefter at tale så godt som muligt ind i de unges virkelighed.

[...]

I anden del af workshoppen bliver det tydeligt, at de unge har svært ved at omsætte og bruge de stresshåndteringsstrategier, som de unge præsenteres for. De frivillige giver som eksempler, at man kan gå en lang tur, tale med en ven, lytte til musik, skrive sine følelser ned eller skrive en liste over ting, som man er taknemmelig for, hvis man oplever hverdagsstress. Selvom de frivillige gør sig umage med at sige, at strategierne er individuelle, og at de ikke virker for alle, samt at det handler om at finde ud af, hvad der virker for én selv, studser jeg [observatøren] og de unge over flere af strategierne. De unge kan ikke frit gå en lang tur, så hvorfor nævne gåturen som strategi? Det samme med opkaldet til en ven. [...] At de unge har svært ved at omsætte og bruge strategierne i deres hverdag bliver tydeligt, idet én af de unge bryder ind og siger til de frivillige, at det på ingen måde giver mening at lytte til musik, hvis han befinder sig i et skænderi med en anden ung. "Skal jeg seriøst midt i skænderiet gå ind og sætte musik på?", spørger den unge med et glimt i øjet. Den frivillige svarer, at det nok snarere er efter et eventuelt skænderi eller for at undgå ophobet energi og vrede, at den unge kunne gøre brug af musik. Samtalen mellem den frivillige og den unge lander fint – og den unge synes at lytte til den frivillige.

De unge peger endvidere på, at læringspotentialet påvirkes af gruppedynamikken blandt de frihedsberøvede unge. Samtlige unge understreger i interviewene, at de generelt ikke har lyst til at dele ud af personlige tanker foran de andre unge, sådan som de oplever, at der bliver lagt op til under Life Skills-workshops. Her er det væsentligt at huske på, at de unge i interviewene ofte ikke stoler på de andre unge, og at de unge internt ikke er venner, men er sat tilfældigt sammen (jf. afsnit 4.3.1).

De unge fortæller i tillæg hertil, at selvom de synes godt om de frivillige, så kender de dem grundlæggende ikke, og de har derfor ikke nødvendigvis lyst

til at indgå i et rum, hvor man på den måde skal sætte sig selv i spil. En ung forklarer eksempelvis, at hun "føler, det er sådan for seriøst, du ved. Sådan der, jeg kender dem jo ikke. Jeg har aldrig mødt dem før, og så skal jeg lige pludselig sidde og åbne op og sådan der, det føler jeg bliver sådan lidt for meget". Det er tydeligt på baggrund af observationerne, at selvom de frivillige under de forskellige snakke og øvelser forsøger at gå forrest med eksempler, så er det vanskeligt at komme i dybden med de temaer, som der er udgangspunktet for den enkelte workshops. Eksempelvis skriver en af VIVEs medarbejdere følgende i sine observationsnoter:

Selvom de frivillige holder det kort og forsøger at gå forrest med eksempler, så skinner det ret meget igennem, at de unge ikke har lyst til at dele ud. Det gør sig bl.a. gældende i forhold til snakken om gruppepres, hvor ingen af de unge kommer med eksempler på oplevelser med gruppepres. [...]. Det er tydeligt, at særligt den ene dreng er styrende for stemningen og energien i rummet.

Der er dog også enkelte unge, der giver udtryk for et positivt udbytte af Life Skills-workshops. Disse unge oplever, at der i forbindelse med workshops bliver faciliteret et rum, hvor man kan være ærlig og spejle sig i hinandens oplevelser, og hvor man desuden både kan give og få ros fra de andre unge. Lea har en sådan oplevelse fra en workshop:

“

Altså, jeg synes i hvert fald, at det var fedt, at vi skulle sidde og sige gode ting om hinanden og sådan noget, for det tror jeg, at alle, eller ikke alle, men sådan de fleste godt kan lide at høre. Sådan: "Du er faktisk god til det dér", og så sådan: "Tak, og du er god til det dér". At man er ærlige over for hinanden. Vi har sådan meget respekt og sådan, da vi sad der. Vi lavede sådan nogle regler, sådan: "Vi griner med hinanden og ikke af hinanden". Det var sådan meget sådan stille og roligt og respektfuldt.

Ung, 2. dataindsamlingsrunde

Lea oplever dog ikke, at workshoppen som sådan har påvirket hendes eget selvbillede i en positiv retning, hvilket hun forklarer med, at der skal mere til end det, der var muligt inden for rammerne af en workshop. Det mest positive for hende var at se, at den anden unge blev glad for at få ros samt samværet med de frivillige.

6.2.2 Det siger medarbejderne om workshoppen

Medarbejderne er generelt positivt indstillede over for både workshops og de frivillige, der faciliterer dem. De mener entydigt, at de emner, de frivillige har med, er relevante for målgruppen, og nogle medarbejdere oplever, at de snakke og strategier, som de unge bliver præsenteret for, har potentiale til på længere sigt at "plante et frø" i de unge. En medarbejder forklarer følgende om sine oplevelser af de unges udbytte:

Jamen, det er jo det her med, at de [unge] får faktisk sat ord på nogle ting, der kan være svært for dem. Og får fortalt om noget tidligere i deres liv. Og det, jeg kunne høre dem mange gange sige, det var den der med, at fordi de så havde talt med andre mennesker, der ikke var inden for systemet, ligesom jeg arbejder, så får de sat nogle andre ord på. Og i min verden, når de får sat nogle andre ord på, så lærer de også noget om sig selv.

Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde

Der er generelt enighed blandt medarbejderne om, at det er positivt, at workshops bliver faciliteret af andre end personalet. De peger på, at frivillige formår at undervise mere i øjenhøjde med de unge, og at det har en afgørende betydning, at de frivillige ikke skal notere, hvad de unge fortæller, i journaler eller lignende. På den måde er det medarbejdernes oplevelse, at det er mindre "farligt" for de unge at byde ind til en workshop end til fx undervisning i ART eller PAV, som institutionerne tilbyder – også selvom det læringsmæssige indhold kan ligne hinanden. Medarbejderne er derfor opmærksomme på, at de ikke skal deltage i workshoppen. De påpeger dog, at de altid har et øje på workshoppen eller er i nærheden – dels af hensyn til sikkerheden, dels for at sikre, at de unge ikke får fortalt om personlige oplysninger, som ikke er hensigtsmæssige, og som de frivillige ikke har de faglige forudsætninger for at håndtere eller følge op på (jf. afsnit 6.1.2). Flere af medarbejderne påpeger deraf vigtigheden i, at de debriefer med de frivillige efterfølgende, så de er opmærksomme på, hvorvidt de unge har fortalt noget, som der skal følges op på – og for at sikre, at de frivillige har haft en god oplevelse.

Enkelte medarbejdere hilser det desuden velkomment, at URK's aktiviteter ikke udelukkende centrerer sig om hygge, men også har et læringsmæssigt sigte. Medarbejderne mener dog også generelt, at det er begrænset, hvad de

unge tager med sig videre fra en workshop. De bemærker, at de generelt prøver at snakke med de unge om workshopkens pointer efterfølgende for at understøtte og fastholde læringsstøtten, men at de unge ikke er interesserede eller ønsker at indgå i dialog om, hvad de har snakket om til workshoppen. Den overordnede oplevelse blandt medarbejderne er således, at de unge har glemt de strategier og refleksioner, som de frivillige har præsenteret dem for, så snart de frivillige er ude af døren igen. Det handler, påpeger medarbejderne, ikke om de frivilliges formåen i forhold til at undervise og facilitere en workshop, som de generelt anser som kompetent. Derimod handler det om, at de unges vaner og handlemåder er så indlejrede i dem, at et par workshops ikke vil gøre en forskel. En medarbejder uddyber dette synspunkt i nedenstående citat:

Jeg ved ikke, om de [unge] lærer noget nu og her. Altså, jeg har jo forsøgt at køre det videre, altså når de [URK] har været her [...] Det er jo en vane, så det slipper du jo ikke lige af med. De er født og opvokset med gangstersprog. Og hvordan vil du lave det om? Det kan du jo ikke gøre på få timer på en workshop. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Det positive udbytte, som medarbejderne fremhæver, er således ikke nødvendigvis, at de unge lærer konkrete strategier eller selvrefleksion, men snarere, at de unge tilegner sig sociale kompetencer, når de skal interagere med de frivillige i forbindelse med workshoppen, samt at de unge oplever, at der er nogen, der har lyst til at bruge tid sammen med dem. På den måde er udbyttet set fra medarbejdernes synspunkt ligesom med ungecaféerne umiddelbart mere kortsigtet. Medarbejderne er dog generelt ikke afvisende over for, at workshops potentielt også har et mere langsigtet udbytte.

6.2.3 Det siger de frivillige om workshoppen

De frivillige er generelt glade for at facilitere workshops og oplever, at de unge er engagerede og virker til at have lyst til at deltage. Særligt lægger de vægt på, at de unge virker optagede af at høre om andres synspunkter, og at emnerne interesserer dem. Det er vigtigt for de frivillige, at de unge bliver inviteret ind i samtaler, som ellers kan være svære, at deres oplevelser og synspunkter bliver valideret, samt at de får nye perspektiver på verdenen. To frivillige pointerer således i nedenstående citater, at det også er muligt i regi af ungecaféerne, men at Life Skills-workshops i højere grad formår at skabe et rum, hvor sådanne samtaler er mulige:

Jeg tror på, at de [unge] alle sammen føler lidt en anerkendelse på den måde, at vi viser dem i workshops, at det er noget, vi [de frivillige] synes er meningsfuldt at snakke med dem om. Så de føler, at der er nogen, der har lyst til dem og vil dem noget godt.

Der er jo forskellige grader af åbenhed over for det, men jeg synes, at der var mange af dem, der også rykkede sig undervejs, og nogle af dem, som bare hele vejen igennem var super klar på det og reflekterede virkelig meget.

Frivillige, 2. dataindsamlingsrunde

Det er dog en generel erfaring blandt de frivillige, at de unge til at starte med skal se både dem og workshoppen an, og derfor kan de unge være tilbageholdende. De frivillige peger ligeledes på, at de oplever en positiv forskel i de unges engagement, når de unge kender dem i forvejen, fx fra ungecaféer. Denne oplevelse går igen i de unges oplevelse af at deltage i workshops, jf. afsnit 6.2.1, og det understreger behovet for, at de frivillige – i det omfang, hvor det er muligt – har mødt de unge før.

De frivillige er samtidig meget opmærksomme på at tilpasse emnerne til målgruppen, og de kan være nervøse for, at de unge deler oplevelser eller emner, som de frivillige ikke har de faglige forudsætninger for at håndtere. Det er desuden et vilkår, at de frivillige ikke på forhånd ved, hvordan dynamikken i ungegrupperne er, hvordan de unge har det den pågældende dag, og hvorvidt de unge har lyst til at være med. For nogle frivillige betyder det, at de synes, det kan være svært at forberede sig, og det stiller krav til, at de frivillige er omstillingsparate og kan tilpasse indholdet af workshoppen på baggrund af de unges behov. De frivillige er ligeledes opmærksomme på, at de ikke skal fremstå som "voksne" eller irettesætte de unge i workshoppen. Nogle frivillige oplever dog, at hvor de mest bliver set som "unge" under ungecaféerne, så bliver de mere anset og omtalt som "voksne" under workshops. Dagmar forklarer:

Jeg tror heller ikke, at man kan forberede sig, vel, fordi det jo også sådan: "Hvordan har de [unge] det i dag? Gider de at være med? Har de lyst til det, for det er jo frivilligt?" [...] Selvfølgelig er der nogle tidspunkter, hvor det er sådan lidt, hvordan håndterer man det, når den ene lige får kørt på den anden, altså får sagt et eller

andet grimt eller sådan noget. Vi er der jo ikke for at irettesætte dem, men selvfølgelig skal vi lave en god energi og have nogle gode samtaler. (Frivillig, 2. dataindsamlingsrunde)

De frivillige oplever, i forlængelse heraf, at det er nødvendigt med et samarbejde med medarbejderne, og at de på forhånd orienteres om eventuelle konflikter eller lignende i ungegruppen, så de frivillige kan være opmærksomme herpå. De frivillige fortæller dog også entydigt, at de oplever, at det er mest gavnligt for de unges deltagelse og engagement, hvis medarbejderne som udgangspunkt ikke er til stede, men at medarbejderne kan gribe ind, hvis der skulle opstå konflikter mellem de unge, jf. afsnit 6.2.1.

7 Organisatoriske erfaringer og læringspunkter

Inddragelse af frivillige på institutionerne for frihedsberøvede unge er et særsyn, og så vidt vides er Ungdommens Røde Kors (URK) den eneste civilsamfundsorganisation, som laver sociale aktiviteter baseret på frivillige kræfter inden for disse rammer. Projektet er, som nævnt i rapportens indledning, et pilotprojekt, og det er derfor væsentligt, at erfaringsopsamlingen identificerer potentielle læringspunkter og påpeger et evt. udviklingspotentiale.

I dette kapitel vil vi sætte fokus på de organisatoriske erfaringer omkring inddragelsen af frivillige på de medvirkende institutioner. Kapitlet er struktureret i to overordnede afsnit, hvor det første fokuserer på opmærksomhedspunkter i forhold til screening og udvælgelse af frivillige og dernæst opmærksomhedspunkter i forhold til fastholdelse og kontinuitet. Andet afsnit omhandler opmærksomhedspunkter vedrørende samarbejdet mellem de frivillige og de medvirkende institutioner. Begge afsnit er primært baseret på interviews med frivillige og medarbejdere og sekundært på interviews med unge samt deltagerobservationerne.

Det er et generelt vilkår for frivilligt arbejde, at en del af de frivillige er i en organisation i en vis periode, og at der vil være løbende udskiftning. Kontinuitet og mødestabilitet bliver også fremhævet af medarbejderne som et væsentligt opmærksomhedspunkt, når det kommer til frihedsberøvede unge. URK har søgt at imødekomme dette ved at forpligte de frivillige til at være med i minimum 1 år samt opfordre de frivillige til at deltage i aktiviteter 2-3 gange om måneden hen over en længere periode. Det skyldes i særlig grad, at de unge befinder sig i en sårbar position som frihedsberøvede, samt at mange af de unge har erfaringer med svigt bl.a. grundet flygtige voksenkontakter. Det er vigtigt, at de frivillige sociale aktiviteter ikke bidrager yderligere til denne oplevelse af svigt. Af samme grund er det vigtigt, at der er fokus på at sikre overlevering mellem de frivillige og medarbejdere både før og efter aktiviteterne. Erfaringsopsamlingen viser i forbindelse hermed, at de frivillige generelt oplever, at de er afklarede omkring, hvilken rolle de har i forhold til de unge, samt at de oplever, at medarbejderne er gode til at følge op på, hvordan aktiviteterne er gået efter endt besøg. Flere medarbejdere udtrykker dog selv tvivl om deres egen rolle i forhold til de frivillige og beskriver, at de eksempelvis ikke har været opmærksomme på de-briefing, hvilket tyder på, at kendskabet til rammerne for samarbejdet mellem URK og institutionerne med fordel kan udbredes yderligere. I forhold til screening og udvælgelse af frivillige viser erfaringsopsamlingen, at det er væsentligste er, at de unge kan spejle sig i de

frivillige. Objektive kriterier som køn, alder og etnicitet synes således at være mindre vigtige.

7.1 Inddragelsen af frivillige på institutioner

De frivillige er omdrejningspunktet i URK's aktiviteter, og som vi har set i de foregående kapitler, er selve samværet med de frivillige et vigtigt udbytte for de unge, som deltager. Ud over det frivillige element i selve udførelsen af aktiviteterne og kontakten til de unge er de frivillige også dem, der har den kontinuerlige kontakt med de medvirkende institutioner. De frivillige bliver herved helt centrale i forhold til at skabe stabilitet i de sociale aktiviteter. Vi ved fra den eksisterende forskning vedrørende frivillige indsatser, at stabilitet i frivillige indsatser ofte er en udfordring grundet vanskeligheder ved rekruttering og fastholdelse af frivillige (se fx Sievers, 2016). Vigtigheden af kontinuitet og stabilitet i forhold til URK's arbejde understreges af, at aktiviteterne er målrettet udsatte unge, der befinder sig i en sårbar position (jf. kapitel 2), hvorfor et centralt aspekt i projektet derfor er spørgsmålet om, hvordan man finder og fastholder de *rigtige* frivillige.

7.1.1 Screening og udvælgelse af frivillige

De frivilliges evne til at etablere samvær og fællesskab inden for institutionernes rammer er i vid udstrækning grundlaget for URK's aktiviteter. Det sætter selvsagt nogle krav til, hvordan URK screener og udvælger de rette frivillige. URK har derfor som led i implementeringen af indsatsen udviklet en proces for screening og udvælgelse af de frivillige. Eksempelvis gennemgår alle frivillige et uddannelsesforløb forud for, at de kan begynde som frivillige i URK. De uddannes først til at være frivillige i ungecaféerne og kan herefter tage en overbygning, hvis de ønsker at facilitere Life Skills-workshops. De frivillige udtaler sig generelt positivt om dette uddannelsesforløb og oplever at være klædt tilstrækkeligt på i forhold til at træde ind på institutionerne. En opfattelse, der deles af de interviewede medarbejdere. De frivillige oplever endvidere at have støtte fra både URK og de medvirkende institutioner forud, under og efter et besøg. Erfaringsopsamlingen har ingen data på situationer eller episoder, hvor de frivillige har efterspurgt (og fået/ikke-fået) støtte eller supervision i forbindelse med en potentielt udfordrende situation. Det betyder imidlertid ikke, at efterspørgslen, behovet eller de udfordrende situationer ikke er til stede på institutionerne, og det er således vigtigt, at parterne (dvs. URK, institutionerne og de frivillige) også fremadrettet er opmærksomme på, hvordan de frivillige understøttes bedst muligt.

I tillæg til uddannelsesforløbet, som de frivillige gennemgår, har URK udarbejdet en række håndbøger og informationsmateriale til de frivillige om de forskellige aktiviteter, de skal facilitere på institutionerne. I nedenstående citat forklarer en erfaren frivillig, som selv har været med til at uddanne andre frivillige i Life Skills-workshops, om uddannelsesforløbet.

Life Skills, det er en 2-dages uddannelse [med] program fra morgen til eftermiddag, hvor den første dag er meget sådan, hvor de selv prøver øvelserne. De får ikke nogen manual på forhånd. Der skal de selv prøve alle øvelserne på egen krop [...] Og så har vi seks udvalgte temaer, der passer til de tre drejebøger, som vi har fastlagt for vores Life Skills-program. Dem bliver de frivillige trænet i, og de får prøvet alle øvelserne første dag. Og den anden dag bliver egentligt brugt på, at de frivillige prøver at facilitere øvelserne for hinanden. [...] Og begge dage [...] får de noget intro til URK og til faciliteringsteknikker og faciliteringstræning, og så laver vi noget målgruppeanalyse.

Frivillig, 2. dataindsamlingsrunde

VIVE har både i første og anden dataindsamlingsrunde talt med de unge og medarbejderne om, hvad de mener, at der skal til for at være en god frivillig på institutionerne. Medarbejderne fremhæver særligt modenhed og robusthed som vigtige karaktertræk hos de frivillige. Som én af medarbejderne siger:

De frivillige skal screenes, så det ikke bliver en svingdør. Vi skal ikke have folk på 18 år. Vi er meget sensationelle, og vi får mange henvendelser fra folk, der gerne vil herind. Man skal være her af de rigtige grunde og ikke for at skrive det på sit CV, eller fordi man bare synes, at det er vildt spændende. Man skal være her, hvis man har forståelse for, hvad det er for nogle mennesker, der sidder her, og hvis man ved, hvad man selv kan bidrage med. Altså: "Hvad kommer jeg med, som de unge kan have gavn af?" frem for "Hvad kan de unge eller stedet give mig?"

Medarbejder, 1. dataindsamlingsrunde

Af interviewene fremgår det, at de frivilliges personligheder tæller højere end deres objektive kriterier som køn, alder og etnicitet. Medarbejderne understreger nødvendigheden af at være robust, rolig og i stand til at sætte grænser for at kunne fungere godt som frivillig på institutionerne. De fortæller, at det skyldes, at de unge både kan og vil teste de frivillige. En medarbejder siger:

Man skal [som frivillig] have styr på sine meninger og værdier, inden man går ind, for man kan let ryge med på de unges tankegang og jargon, og man kan hurtigt komme til at gå lidt uhensigtsmæssigt ind i snakken. Det kan en 20-årig godt, men man skal have styr på, hvor man skal stoppe op. (Medarbejder, 1. dataindsamlingsrunde)

Flere medarbejdere påpeger i lighed med ovenstående, at det er vigtigt, at de frivillige kan stå fast samt er tydelige i deres kommunikation med de unge. De understreger dog også, at det er en fordel, hvis de frivillige er ekstroverte, humoristiske, initiativrige og omstillingsparate, da de unge responderer godt på voksne, der både er i stand til at sætte en klar og tydelig retning, men som samtidig kommer med positiv energi og initiativrighed.

Som nævnt er den generelle holdning blandt medarbejderne, at den frivilliges køn er underordnet. Der er dog enkelte medarbejdere, der påpeger, at hvis der er tale om en gruppe af frihedsberøvede unge, som udelukkende består af drenge, så kan den frivilliges køn potentielt have en betydning. En medarbejder, som oplever det som muligt udfordrende med kvindelige frivillige, henviser til, at de unge i så fald primært motiveres til at medvirke i URK's aktiviteter, fordi de frivillige er unge kvinder. Det mener medarbejderen, at de har enkelte eksempler på fra den pågældende institution. Medarbejderen ærgrer sig over, at det potentielt er seksuelt drive eller nysgerrighed, der driver de unge til at deltage i aktiviteterne. Medarbejderen tilføjer, at samværet mellem de unge og de frivillige – såfremt begge frivillige er kvinder – kan tendere til at være overgearet og uharmonisk. Enkelte medarbejdere ser endvidere en forhøjet risiko for grænseoverskridelser ved brug af kvindelige frivillige, da de unge "vil forsøge at komme ind under huden på de frivillige på en måde, hvor man ikke kan sige fra" (medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde). Det påpeges i den forbindelse, at problematikken kan imødekommes, hvis man sørger for, at eventuelle kvindelige frivillige opererer i par bestående af én kvinde og én mand.

Hovedparten af de interviewede medarbejdere på tværs af institutionerne mener dog ikke, at det er problematisk med kvindelige frivillige, da en god frivillig ifølge dem *ikke* er defineret ved sit køn, men snarere ved sin personlighed og sine kompetencer. En medarbejder siger:

Men jeg har også oplevet, hvor det var unge kvinder [som var frivillige], at én af dem var frisk nok til lige at lukke munden på dem, ikke

også? Så det er personlighed [det handler om]. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Centralt for en god frivillig er således, som det fremgår af citatet, at den frivillige kan sætte grænser over for de unge og generelt har en personlighed, der resonerer godt hos de unge. Spørger man de unge, hvilken personlighed de gerne ser, at de frivillige har, svarer flere af dem, at de frivillige blot skal være indlevende, åbne, rolige og respektfulde. Milas udtaler eksempelvis:

Det kommer an på, hvordan de er. [...] Hvis du kommer som ny, så er det godt at komme ind sådan her et sted med respekt, forstår du. [...] Når jeg siger respekt, så er det at opføre sig ordentligt og ikke komme og spille smart eller noget. (Ung, 1. dataindsamlingsrunde)

Det er endvidere vigtigt for de unge, at de frivillige er nogle, som de unge kan relatere sig til, og som har erfaringer, de unge kan spejle sig i. Det betyder ikke nødvendigvis, at de frivillige selv skal have erfaringer med frihedsberøvelse, men det er vigtigt, at de frivillige formår at finde en fællesnævner med de unge. For en af de unge, Nick, virker det eksempelvis motiverende at møde frivillige, som har formået at bryde med en problematisk adfærd. Han siger:

“

Jeg synes, det er meget fedt, når de [frivillige] er unge, fordi så kan de jo ligesom sige: "Da jeg var på din alder, så lavede jeg også noget lort og dit og dat, og så kom jeg ud af det på denne her måde." [...] Det giver lidt motivation. [...] Jeg kan godt lide, når de har været problembørn selv, lavet lidt lort i den, for så ved de, hvad de snakker om.

Ung, 2. dataindsamlingsrunde

7.1.2 Kontinuitet og mødestabilitet

Generelt er de unge og medarbejderne enige om, at der skal være en vis kontinuitet i de frivillige, der kommer på institutionerne, så de unge og medarbejderne kan opbygge et kendskab til de frivillige. De frivillige skal således udvise mødestabilitet og forpligtelse, når de træder ind i rollen som frivillige. Det skal bl.a. ses i lyset af, at mange af de unge på institutionerne har haft mange flygtige voksenkontakter i deres liv, som har bidraget til en oplevelse af svigt fra

personer, de måske havde tiltro til. Det er derfor vigtigt, at de frivillige ikke bidrager yderligere til denne oplevelse. En medarbejder siger:

Du skal tænke på, at de unge har haft mange mennesker igennem deres liv, og det skal derfor være de samme mennesker, der kommer. Vi skal være det samme hold, fordi ellers gider de unge ikke at lægge noget krudt i det. [...] De [unge] har jo haft barrierer oppe, siden de var babyer og er blevet omsorgssvigtede gang på gang – så det dér med, at der kommer nogen, som de ikke kender; det tror jeg ikke, at de kan se meningen med. [...] Og det er ikke noget, de unge kan forholde sig eller knytte sig til. (Medarbejder, 2. dataindsamlingsrunde)

Det er derfor en generel anbefaling, at det er de samme frivillige, der kommer på institutionerne, så vidt det er muligt. Betydningen heraf understøttes også af de erfaringer vedrørende de unges udbytte af aktiviteterne, som er beskrevet i kapitel 4 og 5. Særligt i forhold til samtaler omkring de svære temaer, som er en del Life Skills-workshops, virker det således væsentligt for de unge, at der allerede er etableret et kendskab til og en tryghed ved de frivillige. I til-læg hertil peger nogle medarbejdere på, at kontinuiteten også er vigtig for dem, da de bruger tid og ressourcer på at lære de frivillige at kende samt introducerer dem til institutionen og dens regler og rutiner. Dette skal også ses i lyset af, at der i perioder kan være pludselig udskiftning i ungegrupperne på institutionerne, hvorfor det er en vigtig pointe, at de frivillige har et godt kendskab til institutionernes rammer, således at de kan bruge energien på de unge (og på at lære potentielle nye unge at kende).

Det betyder imidlertid ikke, at der ikke må være et "rul" i frivilligegruppen, da der jo kan være forskelle på, hvem de forskellige unge på institutionerne responderer godt med, og derudover kan der også være forskelle i, hvilke aktiviteter de frivillige sætter i gang, fx under ungecaféerne. En af de unge påpeger, at det vil være medvirkende til at fastholde nyhedsværdien og sikre, at aktiviteterne ikke bliver for ensformige.

Jeg synes det er meget sjovt, at der kommer lidt forskellige [frivillige]. Hvis det var de samme hele tiden, så ville man nok også blive sådan lidt træt af dem ... eller ja, det er meget spændende at møde nye mennesker.

Ung, 2. dataindsamlingsrunde

Det implicerer således, at URK har en trup af frivillige, der på skift kan komme på institutionerne, og som er forpligtede og mødestabile i en sådan grad, så de unge kan regne med deres tilstedeværelse og ikke oplever eksempelvis gentagne aflysninger. Det er i forbindelse hermed vigtigt at understrege, at selvom det i projektets opstart var en udfordring at finde en stabil gruppe af frivillige til en af institutionerne, så er der ikke data i erfaringsopsamlingen, som påpeger, at manglende kontinuitet har været et problem, da aktiviteterne først kom i gang. Kontinuitet bør dog til stadighed være et væsentligt opmærksomhedspunkt grundet målgruppens udsatte position.

7.2 Samarbejde mellem frivillige, URK og institutioner

I vid udstrækning beror URK's indsats på et tæt samarbejde mellem de frivillige, medarbejderne og URK. Som nævnt i starten af kapitlet, er inddragelsen af frivillige på institutionerne et særsyn. Hertil kommer, at institutionerne fungerer ud fra meget faste strukturer, regler og foranstaltninger, samt at nogle af de unge ofte kæmper med komplekse sociale og psykiske problemstillinger. At træde ind på dette felt og i de unges liv er med andre ord en vanskelig – hvis ikke umulig – opgave for de frivillige uden hjælp og støtte fra de medarbejdere, der arbejder på institutionerne til daglig.

Hovedparten af de interviewede medarbejdere og frivillige er generelt tilfredse med deres interne samarbejde. Både de frivillige og medarbejderne oplever, at de frivillige er klædt tilstrækkeligt på fra URK's side i forhold til at træde ind på institutionerne. De frivillige oplever ligeledes at have god dialog, opbakning og supervision fra deres kontaktpersoner i URK, og at de har et fint samarbejde med medarbejderne på institutionerne. En af de frivillige fortæller:

Jeg synes, medarbejderne har taget mega godt imod os. Altså, de er alle sammen søde og smilende. Vi får altid sådan en opdatering på, hvordan [de unge] har det i dag, og hvordan deres energi er. De er meget imødekommende og klar til at snakke med os, når vi går ud. Når vi går ud, spørger de, hvordan det gik. [En medarbejder] er mega god, altså [medarbejderen] er klar på, at det skal være godt for drengene. [...] Og så føles det også som om, at personalet og [de unge] har en rigtig

god relation, og det gør jo også rigtig meget. Man føler sig tryk derinde, man glemmer helt, at man har overfaldsalarm på, og det er jo også sådan, det skal være.

Frivillig, 2. dataindsamlingsrunde

Som det fremgår af ovenstående citat, har den pågældende frivillig en god oplevelse af samarbejdet med institutionens medarbejdere og fremhæver i særlig grad, at det er positivt, at der på den pågældende institution er en medarbejder, som har den primære kontakt med de frivillige, og som generelt opleves at være rigtig god til at tage imod de frivillige samt de-briefe med dem efter endt besøg.

Interviewene med medarbejderne viser dog, at det ikke nødvendigvis er afklaret præcist, hvordan og i hvor høj grad medarbejderne og de frivillige skal interagere og samarbejde før, under og efter et besøg. Flere medarbejdere udtrykker således tvivl om, hvad der forventes af dem under et besøg – ud over at stå for sikkerheden. Det får flere af medarbejderne til at efterspørge større klarhed omkring deres roller og samarbejdet med de frivillige. I Boks 7.1 drøfter to medarbejdere, hvorvidt det forventes af dem, at de skal tage imod og de-briefe med de frivillige efter et besøg.

Interviewer: *Hvad med hele det her med, at I som medarbejdere tager imod de frivillige – eventuelt klæder dem på, inden de starter dagens café – og giver en status på, hvad der lige rører sig i dag. Eventuelt taler I også med de frivillige efter et besøg. Hvordan er kontakten mellem jer og de frivillige? Har I et behov for at samarbejde med dem?*

Medarbejder 1: *Det har jeg faktisk ikke tænkt over. Jeg plejer ikke at snakke med dem. Jo, vi siger "Hej og velkommen til".*

Medarbejder 2: *Vi laver ikke sådan noget, når de frivillige går.*

Medarbejder 1: *De frivillige kan jo godt have et behov for måske at læsse et eller andet af, så jeg tror mere, at man skal vende det den vej rundt.*

Medarbejder 2: *Jeg tror måske, at det er, fordi jeg tænker, at hvis der var et eller andet, så kom de frivillige nok. Det kan da godt være... /*

Medarbejder 1: */ Nej, det kan da godt være, de ikke gør det.*

Medarbejder 2: *Det har jeg ikke tænkt over. Det kan da godt være, at det ikke er en selvfølge. Hvis de frivillige nu har hørt et eller andet, hvor de tænker "det må I [som medarbejdere] hellere handle på", så tænker jeg, at så kommer de vel. Men det er da ikke sikkert. Det ved jeg faktisk ikke. [...]*

Medarbejder 2: *Men vi tænker jo over, at vi ikke lukker de frivillige ind i løvens hule. [...]*

Interviewer: *Så er det rigtigt forstået, at I egentlig foretrækker det på den måde, som det kører på nu, hvor I selvfølgelig har tænkt på, om de frivillige overhovedet skal komme, men når de så kommer, så glider de mere eller mindre ind i de aktiviteter – eksempelvis madlavning eller noget andet – som de unge har gang i, og så kører det ellers bare? Og så hopper de frivillige stille og roligt ud, når aftenen er slut, uden at der er sådan en formaliseret kontakt mellem jer og dem?*

Medarbejder 1: *Det ved jeg ikke. Nu har jeg ikke tænkt over det før, men man burde nok stikke en finger i jorden, når de frivillige tog herfra. Altså også bare for at sikre, at de ikke tager herfra med et eller andet i rygsækken, som måske kan ulme til noget, som ikke er nødvendigt – for deres skyld. [...]*

Medarbejder 2: *Det behøver jo ikke være lange foredrag. Det kan jo bare være /*

Medarbejder 1: */ "Har det været okay i dag?". Mere behøver det jo ikke være. Det skal selvfølgelig også være et behov for de frivillige, ikke.*

Interviewene med nogle af medarbejderne indikerer således, at parterne (dvs. de frivillige, URK og medarbejderne/institutionerne) med fordel kan afstemme samarbejdet yderligere, så bl.a. medarbejderne er bekendt med, hvad der forventes af dem i samarbejdet med de frivillige. Af interviewene med de frivillige fremgår det dog, at de både forventer, og oftest også oplever, at de-briefing er en fast del af samarbejdet med medarbejderne på institutionerne. En af de frivillige siger:

Det er normalt altid sådan, at når vi har lavet ungecafé [for eksempel], så er aftalen, at personalet følger os ud, og så er der 5 minutters de-brief, hvor vi snakker om, hvordan dagen har været. Det er en fast del af samarbejdsaftalen med [institutionen]. (Frivillig, 2. datainsamlingsrunde)

I forlængelse heraf fremgår det af medarbejderinterviewene, at der er forskellige holdninger og ønsker til, hvem (og hvor mange) fra institutionerne der skal varetage den primære kontakt til de frivillige. For begge institutioner, som medvirker i projektets anden runde (dvs. efter at indsatsen er etableret) gælder det, at én medarbejder eller leder har varetaget den primære kontakt til de frivillige og URK. Denne person har eksempelvis haft det primære ansvar for at introducere de frivillige til institutionen, taget sig af al kontakt mellem institutionen og URK, herunder de frivillige, samt kommunikeret med medarbejderne om de frivilliges tilstedeværelse på institutionen. Størstedelen af de interviewede medarbejdere udtrykker tilfredshed med, at det blot er én person, der varetager denne rolle, men enkelte ønsker dog at brede denne rolle ud på flere medarbejdere. En medarbejder, som gerne vil involveres mere i samarbejdet med URK og de frivillige, begrundet det med, at han tænker, at både medarbejdere og frivillige kan få noget ud af at have et tættere samarbejde, da de hver især kan bidrage med noget forskelligt vedrørende de unge.

8 Opsamling og opmærksomhedspunkter ved frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge

I dette kapitel sammenfatter vi erfaringsopsamlingens overordnede fund set i forhold til projektets formål, og derudover identificerer vi fire centrale opmærksomhedspunkter ved gennemførelse af frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge.

8.1 Forventninger og udbytte vs. formål

At blive frihedsberøvet er et alvorligt indgreb i et ungt menneskes liv og i den unges grundlæggende ret til personlig frihed. Både den eksisterende forskning og fundene i denne erfaringsopsamling viser, at det har store konsekvenser for unge at være spærret inde. Som vi har vist i kapitel 3, er hverdagen som frihedsberøvet ensformig og forbundet med stor usikkerhed og til tider ensomhed. Der er begrænset kontakt til venner og familie, og man kan ikke deltage i fritidsaktiviteter eller have fritidsjob på linje med andre unge. Det betyder også, at muligheden for at indgå i ungefællesskaber afgrænses til at være inden for institutionens vægge.

URK har med dette projekt forsøgt at imødekomme denne problemstilling ved at etablere fællesskaber mellem frivillige og frihedsberøvede unge med udgangspunkt i sociale aktiviteter. Ifølge URK's projektbeskrivelse har formålet med projektet konkret været at *"skabe et frirum for børn og unge på sikrede institutioner og øge deres selvværd og tro på sig selv [...]"* (URK, 2021: s. 5). Dette er blevet konkretiseret yderligere gennem konkrete formål for hver af de to afprøvede aktiviteter, hvor ungecaféer har haft til formål at *"skabe frirum, hvor de frihedsberøvede unge kan sætte bekymringer på pause [...]"* (URK, u.å.), mens Life Skills-workshops har haft til formål at *"udvikle og styrke deres [de unges] mestring af livet for bedre at kunne håndtere forandringer, udfordringer og potentialer i hverdagen og i samfundet"* (Ungdommens Røde Kors, 2023a).

Kapitlerne 5 og 6 viser, at URK's aktiviteter og ikke mindst samværet med de frivillige kan give tiltrængte afbræk i hverdagen, sådan som projektets formål

lægger op til. Generelt synes flere af de forventninger, som de unge og medarbejderne havde *forud* for indsatsen, at blive indfriet. Som det fremgik af afsnit 4.5, centrerede både de unge og medarbejdernes forventninger sig hovedsageligt om, at nye ansigter på institutionerne kunne bidrage med et afbræk fra den faste struktur. Forventningerne var ligeledes, at selve frivillighedsaspektet ville være betydningsfuldt for de unge, fordi de unge ville opleve at indgå i en kontakt, der ikke var baseret på et stykke lønnet arbejde.

På baggrund af anden dataindsamlingsrunde synes udbyttet af både ungecaféer og Life Skills netop at være positivt samvær med de frivillige. De unge og medarbejderne oplever, at de frivillige formår at skabe hygge og adspredelse gennem aktiviteterne, og at de netop opleves som et tiltrængt afbræk fra hverdagen. Enkelte unge oplever, at særligt ungecaféerne kan give inspiration til og refleksioner om fremtiden, men for størstedelen opleves aktiviteterne primært som positivt tidsforbrug. Herudover viste anden dataindsamlingsrunde, at de unge som forventet var meget positive over, at der var tale om fællesskaber baseret på frivillighed, og flere unge udtrykte forundring over, at URK's frivillige kom på institutionerne uden at modtage betaling for det. Formålet om at skabe et frirum baseret på positivt samvær mellem frivillige og de unge på institutionerne synes således at være opfyldt.

Ser vi konkret på de to aktiviteter, synes formålet med ungecaféer at stemme overens med de unges udbytte. Udbyttet af Life Skills-workshops synes dog at være det samme som udbyttet af ungecaféer, idet de unge også her særligt fremhæver samværet med de frivillige som det væsentligste udbytte. Formålet med Life Skills-workshops om at udvikle mestringsstrategier, som kan anvendes på længere sigt, synes omvendt ikke at ræsonnere i væsentlig grad med de unges udbytte. De unges udbytte af Life Skills-workshops udfordres af, at de unge generelt er tilbageholdende med at dele ud af personlige refleksioner. Flere unge udtrykker, at de ikke er trygge ved det. Det er i den forbindelse vigtigt at huske, at der på institutionerne er tale om en ungegruppe, som den enkelte unge er tvunget ind i, og at der dermed ikke nødvendigvis er den fortrolighed i gruppen, som Life Skills-workshops synes at forudsætte. Hertil kommer, at nogle af de unge på tidspunktet for dataindsamlingen ikke følte, at de havde det nødvendige kendskab til de frivillige til at åbne for egne oplevelser med eksempelvis gruppepres i regi af en workshop. Sidstnævnte kan muligvis imødekommes på længere sigt, i takt med at kendskabet mellem de frivillige og de unge vokser, særligt hvis de frivillige kan gå på tværs af ungecaféer og Life Skills-workshops. Det må dog forventes, at det fortsat vil være vanskeligt at skabe et rum, hvor de unge er trygge ved at åbne op om sårbare emner. Life Skills-workshops er som nævnt tilpasset til projektets målgruppe i forhold til den praktiske gennemførelse af workshops, men det overordnede formål er dog ikke tilpasset tilsvarende, og generelt synes det vanskeligt ud fra denne erfaringsopsamling at konkludere, at Life Skills-workshops kan bidrage til det ønskede langsigtede læringselement hos de unge.

Det er i den forbindelse vigtigt at påpege, at frihedsberøvede unge, som nævnt indledningsvist, befinder sig i en usikker position, og de unge påpeger i interviewene, at det, man reelt efterspørger som frihedsberøvet ung, er ens frihed og muligheden for at se familie og venner. Uvisheden om fremtiden og de bekymringer, som følger med, er en grundlæggende præmis ved at være frihedsberøvet, som fylder meget for de unge i deres hverdag. Denne problematik kan ikke adresseres gennem sociale aktiviteter, og det har de unge, som vist i kapitel 3, heller ikke en forventning om. Denne erfaringsopsamling indikerer dermed, at aktiviteterne på kort sigt kan give et tiltrængt og værdifuldt pusterum i en ofte usikker hverdag. Herudover giver de unge udtryk for, at det værdifulde i indsatsen er, at de frivillige netop er *frivillige og* kommer af egen lyst. Hvorvidt samværet mellem de unge og de frivillige samt oplevelsen af at blive valgt til på længere sigt kan føre til øget selvværd hos de unge – sådan som det er skitseret i projektets formål – er ikke muligt at vurdere på nuværende tidspunkt.

8.2 Centrale opmærksomhedspunkter

Baseret på erfaringsopsamlingens fund har vi identificeret fire centrale opmærksomhedspunkter relateret til de to afprøvede aktiviteter. Disse kan fungere som pejlemærker i en eventuel fremtidig udbredelse af etableringen af frivillige indsatser blandt frihedsberøvede unge på andre institutioner.

1. Hav fokus på at skabe frirum i frihedsberøvede unges ensformige hverdag

For frihedsberøvede unge er det værdiskabende i indsatsen samværet med de frivillige og oplevelsen af at få et pusterum fra hverdagen gennem aktiviteter sammen med de frivillige. Det er vigtigt, at URK fremadrettet fastholder at have fokus på at skabe frirum, hvilket på baggrund af de to afprøvede aktiviteter i særlig grad opnås gennem ungecaféerne.

2. Styrket opmærksomhed på målgruppens sårbarhed

Det er vigtigt, at der i forbindelse med etablering af frivillige sociale indsatser er et kontinuerligt fokus på, at målgruppen ofte er udsatte unge, samt at det at være frihedsberøvet generelt indebærer stor sårbarhed og usikkerhed. Især under Life Skills-workshops er det en udfordrende balancegang at facilitere fortrolige samtaler, der kan bidrage til opbygning af livsmestringsstrategier, uden samtidig at åbne for meget for sårbare emner, som de frivillige ikke kan adressere eller håndtere. Denne balance udgør ikke kun en udfordring, men er også et centralt etisk fokusområde i forbindelse med implementeringen af Life Skills-workshops som en frivillig social indsats for denne målgruppe. De unge befinder sig i en uvis position, og det er ikke altid givet, at de frivillige besidder de nødvendige sociale og pædagogiske færdigheder

til at håndtere situationer, hvor en ung åbner for sårbare emner. Dette rejser vigtige etiske spørgsmål om, hvordan man klæder frivillige på til at håndtere sådanne situationer, og hvordan man følger op, hvis en ung ønsker at diskutere et sårbart emne. Det kræver ikke kun, at frivillige er rustede til at støtte, men også en struktureret og faglig tilgang til at håndtere og gribe ind, uanset hvornår og hvor følsomt et emne, der opstår.

3. Fokus på kontinuerligt samarbejde mellem institutioners personale og de frivillige

Ovenstående opmærksomhedspunkt understreger vigtigheden af at etablere og opretholde en tæt forbindelse mellem institutionens personale og de frivillige. Institutionernes faste strukturer og regler, kombineret med de komplekse sociale og psykiske problemstillinger, som de unge står overfor, kan udgøre en udfordrende arena for frivillige. Derfor er det nødvendigt med en vedvarende dialog og samarbejde mellem personalet og de frivillige for at styrke de frivilliges kendskab til ungegruppen. Dette sikrer, at de frivillige kan håndtere kontakten til de unge på den mest hensigtsmæssige måde. Samarbejdet bør omfatte fastlagte procedurer for modtagelse og de-briefing af frivillige på institutionerne. Før opstarten af aktiviteter på institutionerne er det vigtigt, at personalet informerer de frivillige om eventuelle opmærksomhedspunkter, såsom dynamikken i ungegruppen, der kan påvirke gennemførelsen af aktiviteterne den pågældende dag. Tilsvarende er det væsentligt, at de frivillige efter afslutningen af aktiviteterne deler eventuelle observationer eller bekymringer med medarbejderne, især hvis de har bemærket, at en ung har det svært. Generelt er der en klar rollefordeling mellem URK's frivillige og institutionernes personale, og herudover arbejder URK med at sikre de frivilliges kendskab til de unge på institutionerne ved at sørge for, at de frivillige, som faciliterer Life Skills-workshops, først har været frivillige i ungecaféer. Dette opmærksomhedspunkt er derfor primært medtaget med tanke på eventuel fremtidig udbredelse af aktiviteterne til andre institutioner.

4. Kontinuitet i de frivillige er afgørende for at undgå oplevelser med svigtende voksne

Det er et generelt vilkår for frivilligt arbejde, at en del frivillige er i en organisation i en vis periode, og at der vil være løbende udskiftning. Kontinuitet og mødestabilitet bliver dog fremhævet som afgørende af såvel unge som medarbejdere, når det kommer til sociale indsatser for frihedsberøvede unge. De unge befinder sig i en sårbar position som frihedsberøvede, og mange af de unge har erfaringer med svigt grundet flygtige voksenkontakter. Det er vigtigt, at frivillige sociale aktiviteter ikke bidrager yderligere til denne oplevelse af svigt. URK sikrer bl.a. kontinuitet ved at screene efter frivillige, som forventes at kunne være med i minimum et år.

➤ Dokumentation

9 Data og metode

I dette kapitel præsenterer vi erfaringsopsamlingens datagrundlag og metode. Undersøgelsens datagrundlag er kvalitativt og består af række forskellige datakilder: **individuelle interviews** med unge, medarbejdere og frivillige fra Ungdommens Røde Kors (URK) samt **observationsstudier**. Det metodiske design er bygget op om to dataindsamlingsrunder gennemført som led i projektets første fase med fokus på afdækning af behovet for aktiviteter på de medvirkende institutioner og i projektets anden fase med fokus på aktiviteternes gennemførelse og de unges udbytte af deltagelse.

Kapitlet er struktureret i tre overordnede afsnit, hvor det første giver et overblik over den samlede mængde data samt indsigt i etableringen af kontakt til informanter. Det andet afsnit giver en detaljeret gennemgang af de to dataindsamlingsrunder, herunder de metodiske overvejelser i forbindelse med gennemførelsen af interview og observationer, og endelig beskriver vi databehandling i det sidste afsnit.

9.1 Datagrundlag og kontakt til informanter

Erfaringsopsamlingens samlede datagrundlag består af interviews med 60 informanter og 4 observationsdage.

Der er i alt gennemført 32 individuelle interviews med 31 forskellige unge på de tre institutioner i løbet af de to dataindsamlingsrunder. En af de unge har deltaget i interview i begge runder. De unge er i alderen 14-17 år på interviewtidspunktet, 19 er frihedsberøvet som led i en afsoning eller en varetægtsfængsling, mens 12 er frihedsberøvet grundet en social anbringelse evt. som led i et forbedringsforløb sat i gang af UKN. Vi har ikke spurgt de unge til deres biologiske eller oplevede køn, men det vurderes, at størstedelen (24) af de medvirkende unge er drenge. I tillæg hertil er der ligeledes lavet interview med 20 forskellige medarbejdere i løbet af de to dataindsamlingsrunder. Endelig er der i forbindelse med afprøvningsfasen gennemført observationsstudier på de to institutioner, som har igangsat hhv. ungecaféer hhv. Life Skills-workshops, og i den forbindelse er der ligeledes lavet interviews med 9 frivillige fra URK.

Tabel 9.1 giver et overblik over de indsamlede data i de to indsamlingsrunder.

Tabel 9.1 Datagrundlag

	Interview unge	Interview medarbejdere	Interview frivillige	Observationsdage
Dataindsamlingsrunde 1	24	15	-	-
Dataindsamlingsrunde 2	8	5	9	4
I alt	32	20	9	4

Anm.: Dataindsamlingsrunde 1 er gennemført på alle tre institutioner, mens runde 2 er gennemført på de to institutioner, hvor URK har lavet sociale aktiviteter i afprøvningsfasen.

Kilde: VIVE.

9.1.1 Kontakt til informanter

URK har faciliteret rekrutteringen af institutionerne, der indgår i undersøgelsen. VIVE har dernæst etableret kontakten til de enkelte institutioner med henblik på dataindsamling, og URK har således ikke været involveret i selve dataindsamlingen.

Dataindsamlingen samt rekrutteringen af undersøgelsens interviewpersoner – både medarbejdere og unge – er tilvejebragt i et samarbejde mellem ledende medarbejdere på institutionerne og VIVE. I den forbindelse er det væsentligt at påpege, at forskningslitteratur indikerer, at det kan være vanskeligt at rekruttere udsatte børn og unge til at deltage i forskningsundersøgelser, herunder interviews (Bengtsson & Mølholt, 2016). Forskningsdesignet er derfor så vidt muligt søgt tilpasset de unges hverdag på institutionerne samt de enkelte unges ønsker. Institutionerne har i den forbindelse været en vigtig faktor i at understøtte vores rekruttering af unge ved løbende at informere de unge om VIVEs tilstedeværelse på institutionerne, undersøgelsens formål samt give mulighed for, at vi kunne interviewe de unge i løbet af skoledagen. Det var dog også vores erfaring, at de unge i langt de fleste tilfælde gerne ville interviewes og have deres synspunkter repræsenteret.

Tilsvarende var institutionerne understøttende i forhold til at rekruttere medarbejdere til interviews. VIVE bad i den forbindelse institutionerne om at udpege medarbejdere fra hver institution, som havde god indsigt i eller erfaring med URK's aktiviteter. Herved interviewede vi i overvejende grad medarbejdere, som havde været i dialog og/eller samarbejdet med de frivillige. Tilrettelæggelsen af observationsstudierne gennemført i projektets anden dataindsamlingsrunde blev ligeledes planlagt i samarbejde med institutionerne. Til begge dataindsamlingsrunder blev der udarbejdet oplysningsbreve og infor-

mationsmateriale målrettet både unge, medarbejdere og frivillige. Brevene indeholdt bl.a. oplysninger om formålet med såvel erfaringsopsamlingen som interviewene samt information om behandling af personoplysninger.

9.1 Dataindsamling

I dette afsnit beskriver vi de to dataindsamlingsrunder, der danner grundlag for erfaringsopsamlingen. Vi beskriver dels formålet med hver af de to runder, og herudover gennemgår vi metodiske overvejelser relateret til indsamlingen af data.

9.1.1 Første dataindsamlingsrunde

Den første dataindsamlingsrunde fandt sted i efteråret 2022 og dannede grundlag for den indledende behovsanalyse. Formålet med behovsanalysen var tredelt. For det første skulle data bidrage til at klarlægge, hvordan URK's aktiviteter og frivillige kunne spille positivt ind i hverdagen på institutionerne. For det andet skulle data bidrage til at afdække de unges behov for og ønsker til aktiviteter, og for det tredje skulle data give et indblik i forhold i de unges baggrund eller hverdag, som kunne have betydning for aktiviteterne gennemførelse. Første dataindsamlingsrunde blev gennemført på alle tre institutioner, og den indsamlede data bestod af 39 interviews fordelt på 24 unge og 15 medarbejdere. Behovsanalysen blev leveret til URK i januar 2023 i form af en Power-Point-præsentation indeholdende de mest centrale konklusioner og erfaringer fra den første dataindsamlingsrunde (se Bilag 7). Nedenfor beskriver vi fremgangsmåden i forbindelse med første dataindsamlingsrunde. Afsnittet afsluttes med en samlet oversigt over data og temaer i interviewene (Tabel 9.4).

Interviews med unge

I alt gennemførte vi 24 interviews med unge fra de tre institutioner i første dataindsamlingsrunde. Interviewene blev gennemført i perioden 3. september til 2. november 2022. Vi havde på forhånd aftalt med institutionerne, at alle unge, som havde lyst til at tale med os, skulle have muligheden. Interviewene havde en varighed på mellem 30 og 75 minutter, men størstedelen varede ca. 1 time. Alle interviews fulgte en semistruktureret interviewguide (se guiden i Bilag 1). En semistruktureret interviewguide var til dette projekt fordelagtigt, fordi det tillod os at spørge den unge ind til en række forberedte temaer, bl.a. om URK's indsats og forslag til aktiviteter, men gav samtidig plads til en fleksibilitet, således at de unge fik mulighed for at fortælle om det, de anså for at være væsentligt (Kvale, 1997; Tanggard & Brinkmann, 2015). Interviewene gav således mulighed for en dybere indsigt i både de unges oplevelser af URK's

forventede indsats samt de unges livsfortællinger og forståelser af deres aktuelle frihedsberøvelse. De unge fik som tak for deres deltagelse i projektet et gavekort på 200 kroner.

Tabel 9.2 viser antallet af gennemførte ungeinterviews fordelt på de tre institutioner.

Tabel 9.2 Ungeinterview, 1. dataindsamlingsrunde

Antal interviewede unge fordelt på institution				
	Institution 1	Institution 2	Institution 3	I alt
Antal	5 unge	8 unge	11 unge	24 unge

Anm.: Det bemærkes, at der er stor forskel i antallet af unge på de forskellige institutioner.

Kilde: VIVE.

Vi gennemførte interviewene fysisk på de tre institutioner ved at besøge institutionerne én for én og lave interviews med de unge i skoletiden. Interviewene blev gennemført individuelt og foretaget i forskellige lokaler på institutionerne såsom i besøgsrum, undervisningslokaler, personalerum mv. De unge blev på forhånd informeret om formålet med interviewet, og at det var frivilligt at deltage.

Formålet med ungeinterviewene var bl.a. at få indsigt i de unges hverdag på institutionerne, samt deres ønsker til aktiviteter og forventninger til de frivillige (se i øvrigt Tabel 9.4). Herudover ville vi også gerne afdække eventuelle forhold, som kunne påvirke deres ønske om at deltage i URK's aktiviteter, herunder deres oplevelse af hverdagen på institutionerne. Ud over at spørge til de unges hverdag på institutionerne og konkrete ønsker til aktiviteter fokuserede vi i ligeledes på de unges tidligere erfaringer med det sociale system – herunder tidligere frihedsberøvelser, sigtelser, domme samt anbringelseshistorik – baggrunden for deres aktuelle frihedsberøvelse og deres syn på fremtiden. Disse forhold vurderede vi væsentligt at få afdækket, da de unges egne forståelser af deres frihedsberøvelse og erfaringer med systemkontakt kunne danne baggrund for deres behov for URK's indsats, herunder deres behov for og syn på frivillige. Det betød også, at interviewene centrerede sig om sårbare emner, hvor den unge potentielt satte sig i en stigmatiseret position – fx ved fortælle om erfaringer med kriminalitet, psykisk sårbarhed eller stoffer (Lee & Renzetti, 1993; Presser, 2010).

Med henblik på at skabe et trygt interviewrum anvendte vi en interviewstil, der hovedsagligt var lyttende med opfølgende spørgsmål. Dette med henblik på at

give de unge plads og selvbestemmelse til at fortælle om dét, de selv anså for at være væsentligt (Lohmeyer, 2020). Vi informerede desuden de unge om, at de kun skulle svare på det, de selv havde lyst til, og at de på ethvert tidspunkt kunne afslutte interviewet, hvis de ikke længere havde lyst til at deltage. De unge blev desuden gjort opmærksomme på, at de ikke ville kunne genkendes i denne rapport, og at vi ikke viderebragte personlige oplysninger om fx familieforhold, anbringelsesgrundlag, sigtelser eller domme, til myndigheder, institutionerne eller deres familier (Bengtsson, 2019; Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2014). Se desuden afsnit 9.2 for eksplicitering af, hvordan data er blevet anonymiseret.

Interviews med medarbejdere

I alt gennemførte vi 15 interviews med medarbejdere fra de tre institutioner i første dataindsamlingsrunde. Interviewene blev gennemført i perioden 3. september til 17. september 2022. Interviewene havde en gennemsnitlig varighed på ca. 1 time og fulgte en semistruktureret interviewguide (se guiden i Bilag 2).

Tabel 9.3 illustrerer antallet af gennemførte interviews med medarbejdere fordelt på de tre institutioner.

Tabel 9.3 Medarbejderinterview, 1. dataindsamlingsrunde

Antal interviewede medarbejdere fordelt på institution				
	Institution 1	Institution 2	Institution 3	
Antal	8 medarbejdere	4 medarbejdere	3 medarbejdere	15 medarbejdere

Kilde: VIVE.

Vi gennemførte interviewene fysisk på de tre institutioner i forbindelse med at vi gennemførte ungeinterviewene, og vi interviewede medarbejderne i deres arbejdstid. Hovedparten af interviewene blev gennemført individuelt, men to interviews blev gennemført som gruppeinterview, hvor mere end én medarbejder fra institutionen medvirkede. Dette ud fra hensyntagen til medarbejdernes arbejdstider og -opgaver. Interviewene blev foretaget i undervisningslokaler, personalerum eller lignende.

Formålet med medarbejderinterviewene var bl.a. at få viden om medarbejdernes vurdering af, hvordan URK's aktiviteter kunne implementeres hensigtsmæssigt på institutionerne samt medarbejdernes vurdering af de unges behov (se i øvrigt Tabel 9.4.) Medarbejderne blev forud for interviewet informeret om formålet med interviewet, og at de kun skulle svare på det, de havde lyst til. Vi

informerede desuden medarbejderne om, at de ikke ville kunne genkendes i undersøgelsen, og at deres interview ikke ville blive delt med andre, fx ledere. For en eksplicitering af, hvordan data er blevet anonymiseret, se afsnit 9.2.

Tabel 9.4 Overblik over data og tematikker, 1. dataindsamlingsrunde

Data	Formål/afdækkede tematikker
Interview med 24 unge på tre institutioner	At få viden om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ De unges hverdag på institutionerne ▪ Baggrunden for de unges frihedsberøvelse ▪ De unges tanker om at få besøg fra frivillige fra Ungdommens Røde Kors ▪ De unges ønsker og forslag til aktiviteter ▪ De unges tidligere erfaringer med det sociale system (inkl. evt. erfaringer med frivillige aktører) ▪ De unges ønsker til og håb for fremtiden.
Interview med 15 medarbejdere på de tre institutioner.	At få viden om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hverdagen og det pædagogiske arbejde på institutionerne ▪ Medarbejdernes vurdering af de unges behov ift. at få besøg af frivillige fra Ungdommens Røde Kors ▪ Medarbejdernes vurdering af, om indsatsen kan have en betydning for de unges hverdag på institutionerne ▪ Medarbejdernes vurdering af, hvordan indsatsen kan fungere i hverdagen på institutionerne og i forhold til det pædagogiske arbejde, der udføres.

Kilde: VIVE.

9.1.2 Anden dataindsamlingsrunde

Med afsæt i behovsanalysen blev der igangsat et arbejde med at etablere ungecaféer og Life Skills-workshop på to institutioner og såkaldt 1:1 støtte på én institution. Som nævnt indledningsvist i rapporten var det dog ikke praktisk muligt at etablere den ønskede 1:1 aktivitet, hvorfor anden dataindsamlingsrunde har været koncentreret om hhv. Life Skills-workshops og ungecaféer på de to institutioner, hvor de frivillige igangsatte disse aktiviteter.

Anden dataindsamlingsrunde blev gennemført i efteråret/vinteren 2023/2024. Formålet med anden dataindsamlingsrunde var ligeledes tredelt. For det første var det centralt at afdække de unges oplevelser med aktiviteterne og de frivillige samt de unges udbytte af at deltage i aktiviteterne. For det andet havde

dataindsamlingen i denne runde fokus på at afdække den praktiske gennemførelse af URK's aktiviteter og for det tredje skulle data afdække samspillet mellem aktiviteter og hverdagen på institutionerne. De indsamlede data i anden runde bestod af 22 interview (8 med unge, 5 med medarbejdere og 9 med frivillige). Hertil kom deltagelse i såvel ungecafé og Life Skills-workshops på begge de medvirkende institutioner. Nedenfor beskriver vi fremgangsmåden i forbindelse med anden dataindsamlingsrunde. Afsnittet afsluttes med en samlet oversigt over data og temaer i interviewene (Tabel 9.8).

Interviews med unge

I alt gennemførte vi 8 interviews med unge fra de to institutioner, der indgik i anden dataindsamlingsrunde. Det var et krav, at de interviewede unge mindst én gang skulle have deltaget i en eller begge af URK's aktiviteter. Interviewene blev gennemført i perioden 21. oktober 2023 til 18. januar 2024 og varede mellem 30 og 45 minutter med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide (se guiden i Bilag 3). De unge fik et gavekort på 200 kroner som tak for deres deltagelse i interviewet.

Tabel 9.5 viser fordelingen af gennemførte interviews med unge på de to institutioner.

Tabel 9.5 Ungeinterview, 2. dataindsamlingsrunde

Antal interviewede unge fordelt på institution			
	Institution 1	Institution 2	I alt
Antal	6 unge	2 unge	8 unge

Kilde: VIVE.

Fremgangsmåden for gennemførelsen af interviewene var tilsvarende fremgangsmåden brugt i første dataindsamlingsrunde. Vi gennemførte således interviewene fysisk på de to institutioner og lavede også denne gang interviews med de unge i skoletiden. Interviewene blev gennemført individuelt og foretaget i forskellige lokaler på institutionerne såsom i besøgsrum, undervisningslokaler, personalerum mv. Interviewene med de unge blev gennemført, efter at vi havde gennemført observationsstudier, hvilket gav os mulighed for at spørge de unge mere konkret ind til deres oplevelser af aktiviteterne samt få afklaret nogle af vores egne forståelser af det observerede.

Formålet med ungeinterviewene i denne runde var at få viden om de unges oplevelser med og udbytte af URK's aktiviteter samt at få viden om de unges

kontakt med/relation til de frivillige. Interviewene belyste således de unges subjektive erfaringer med aktiviteterne samt deres forståelse af udbytte af URK's indsats. Under interviewene blev de unge ligeledes – efter samme fremgangsmåde som i forbindelse med første dataindsamlingsrunde – på forhånd informeret om formålet med interviewet, og at det var frivilligt at deltage. Vi fortalte ligeledes, at vi ikke ville dele deres interview med andre, og at de ikke ville kunne genkendes i denne rapport. Endelig informerede vi de unge om, at de kun skulle svare på det, de selv havde lyst til, og at de på ethvert tidspunkt kunne afslutte interviewet, hvis de ikke længere havde lyst til at deltage.

Interviews med medarbejdere

I alt gennemførte vi 5 interviews med medarbejdere fra de to institutioner i forbindelse med anden dataindsamling. Interviewene blev gennemført i perioden 10. november 2023 til 18. januar 2024. Interviewene varede mellem 45 og 60 minutter og fulgte en semistruktureret interviewguide (se guiden i Bilag 4).

Vi gennemførte fysiske og telefoniske interviews med medarbejderne fra de to institutioner, der indgik i anden dataindsamlingsrunde. 2 ud af de i alt 5 medarbejderinterviews blev gennemført fysisk, i forbindelse med at vi lavede observationsstudier på institutionerne. De øvrige tre interviews blev gennemført telefonisk, da det ikke var muligt at interviewe medarbejderne i forbindelse med observationsstudierne, og derudover blev det sammen med den pågældende institution vurderet, at telefoninterview var mest hensigtsmæssigt i forhold til medarbejdernes øvrige arbejdsopgaver.

Tabel 9.6 viser fordelingen af gennemførte interviews på de to institutioner.

Tabel 9.6 Medarbejderinterview, 2. dataindsamlingsrunde

Antal interviewede unge fordelt på institution			
	Institution 1	Institution 2	I alt
Antal	2 medarbejdere	3 medarbejdere	5 medarbejdere

Kilde: VIVE.

Det var en forudsætning for interviewene, at medarbejderne mindst én gang havde overværet eller været på arbejde ved en eller begge af URK's aktiviteter. Formålet med medarbejderinterviewene var bl.a. at få viden om medarbejdernes oplevelse af de unges engagement i og udbytte af at deltage i URK's aktiviteter samt medarbejdernes oplevelse af samarbejdet med de frivillige og aktiviteterne tilpasning til hverdagen på institutionerne (se i øvrigt Tabel 9.8).

Medarbejderne blev før interviewet informeret om formålet med interviewet, og at de kun skulle svare på det, de havde lyst til. Vi informerede desuden medarbejderne om, at de ikke ville kunne genkendes i undersøgelsen, og at deres interview ikke ville blive delt med andre, fx ledere. For en eksplicitering af, hvordan data er blevet anonymiseret, se afsnit 9.2.

Interviews med frivillige

Vi gennemførte i alt 9 interviews med frivillige fra Ungdommens Røde Kors i forbindelse med anden dataindsamlingsrunde. Interviewene blev gennemført i perioden 8. oktober 2023 til 18. januar 2024. Interviewene varede mellem 25 og 70 minutter og fulgte en semistruktureret interviewguide (se guiden i Bilag 5). Tabel 9.7 viser antallet af gennemførte interviews med frivillige fordelt på institutioner.

Tabel 9.7 Frivilligeinterview, 2. dataindsamlingsrunde

Antal interviewede frivillige fordelt på institution			
	Institution 1	Institution 2	I alt
Antal	4 frivillige	5 frivillige	9 frivillige

Kilde: VIVE.

8 ud af de 9 interviews med frivillige blev gennemført fysisk, mens ét interview blev foretaget telefonisk. De fysiske interview blev gennemført i umiddelbar forlængelse af, at de frivillige afholdt ungecaféer og Life Skills-workshops på institutionerne.

Formålet med frivilligeinterviewene var bl.a. at få viden om de frivilliges oplevelse af de unges deltagelse og udbytte af aktiviteterne samt at få indblik i de frivilliges oplevelse af samværet med de unge. De frivillige blev på forhånd informeret om formålet med interviewene, og at de kun skulle svare på det, de selv havde lyst til. Af hensyn til anonymitet blev de desuden informeret om, at de ikke ville kunne genkendes i rapporten, og at vi ikke ville dele deres interview med andre, fx sekretariatet i URK eller institutionerne.

Observationsstudier

Vi gennemførte observationsstudier henover 4 dage fordelt på de to institutioner, der indgik i anden dataindsamlingsrunde. Observationerne fandt sted i perioden 8. oktober 2023 til 18. januar 2024 og tog udgangspunkt i en observationsguide (se guiden i Bilag 6). Hver institution besøgte vi over 2 dage, idet

vi den ene dag observerede en ungecafé og den anden dag observerede en Life Skills-workshop. Det vil sige, at vi har to observationer fra hver institution.

Formålet med observationerne var bl.a. at få indsigt i de unges deltagelse i aktiviteterne, de frivilliges facilitering af aktiviteterne og samværet mellem unge og frivillige. Vi gennemførte observationerne – efter aftale med URK – ved at være deltagende i dem (Czarniawska, 2007; Hastrup, 2010; Wästerfors, 2018). Dette ud fra hensyntagen til de unge, der deltog i aktiviteterne, da vi ville undgå at give dem en oplevelse af, at vi observerede (og evaluerede) dem. De unge var tilmed i mindretal i forhold til antallet af voksne, der var til stede under aktiviteterne (blandt voksne tæller medarbejdere, frivillige og os fra VIVE), hvorfor vi ønskede at skabe en balance i aktiviteterne og kontakten til de unge ved at deltage i aktiviteterne på linje med dem. Ved hver observation deltog en til to medarbejdere fra VIVE. Vi tilpassede antallet af medarbejdere ud fra en betragtning af, hvor mange unge der ønskede at medvirke i den pågældende aktivitet. Centralt var det at undgå eller minimere overtal af voksne under aktiviteten. Der blev ikke skrevet observationsnoter ned under afviklingen af aktiviteterne – dette for at styrke nærværet og kontakten til de unge under aktiviteterne. I stedet skrev de deltagende medarbejdere fra VIVE hver deres observationsnoter efter hver endt observationsdag (Emerson et al., 2011). Noterne blev efterfølgende delt internt i projektgruppen med henblik på at udlede analytiske pointer.

Tabel 9.8 Overblik over data og tematikker, 2. dataindsamlingsrunde

Data	Formål
Interview med 8 unge på to institutioner	At få viden om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ De unges oplevelser med og udbytte af deltagelse i de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop ▪ De unges kontakt til og syn på de frivillige ▪ Aktiviteternes betydning for de unges hverdag ▪ De unges ønsker til og håb for fremtiden.
Interview med 5 medarbejdere på to institutioner	At få viden om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Medarbejdernes oplevelse af de unges deltagelse og udbytte af de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop ▪ Medarbejdernes oplevelse af, om aktiviteterne har en betydning for de unges hverdag på institutionen ▪ Medarbejdernes samarbejde med og syn på de frivillige ▪ Samspelet mellem aktiviteter, den øvrige hverdag og det pædagogiske arbejde på institutionerne.
4 dage med observationsstudier på to institutioner	At få viden om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvordan de unge deltager i de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop

Data	Formål
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvordan de frivillige faciliterer de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop ▪ Hvordan relationen er mellem de unge og de frivillige ▪ Hvordan de frivillige og medarbejderne/institutionerne samarbejder.
Interview med 9 frivillige fra URK	<p>At få viden om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De frivilliges oplevelse af de unges deltagelse og udbytte af indsatsen, herunder de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop ▪ De frivilliges oplevelse af egen rolle, facilitering og indflydelse på indsatsen, herunder de to aktiviteter; ungecafé og Life Skills-workshop ▪ De frivilliges motivation for at indgå i frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge samt deres oplæring ▪ De frivilliges oplevelse af relationen/kontakten til de unge ▪ De frivilliges samarbejde med medarbejderne/institutionerne.

Kilde: VIVE.

9.2 Databehandling og analysetilgang

Alle interviews er blevet optaget på en diktafon og er blevet delvist transskriberet. Lydfiler, transskriptioner og observationsnoter er blevet opbevaret i overensstemmelse med gældende regler om beskyttelse af persondata (læs evt. mere om VIVEs privatlivspolitik på: <https://www.vive.dk/da/om-vive/vives-privatlivspolitik/>).

Der er anvendt en koderstrategi, hvor interviewmaterialet i nogen grad er defineret og kodet jf. temaerne i interviewguiden for at sikre, at interviewpersonernes erfaringer med temaerne blev beskrevet. I kodningen var der samtidig mulighed for og opmærksomhed på at identificere nye temaer, som måtte vise sig i materialet (Thagaard, 2007; Tanggaard & Brinkmann, 2010). Inden for det enkelte tema er der anvendt en induktiv analysestrategi for at sikre, at interviewpersonernes perspektiv blev styrende for beskrivelsen af temaet. Efter kodningen er der foretaget yderligere analyse og kondensering af interviewdataene i de temaer, som strukturerer rapportens analytiske kapitler (dvs. kapitel 3-7).

Alle interviewpersoner er som led i transskriberingen blevet anonymiseret. Det vil sige, at alle stednavne og navne er erstattet med andre. I udgangspunktet nævner vi ikke specifikke karakteristika som køn, alder, anbringelsesårsag (gælder specifikt for de unge), og uddannelsesmæssig baggrund (gælder spe-

cifikt for frivillige og medarbejdere). Sådanne karakteristika nævnes kun i generelle termer eller i nogle enkelte tilfælde, hvor det er vigtigt for forståelsen af en pointe eller et citat. Af hensyn til anonymiseringen nævner vi ligeledes ikke, hvilken institution informanterne er tilknyttet – heller ikke, selvom institutionerne optræder i anonymiseret form som institution 1, 2 og 3. Af hensyn til anonymitet og set i lyset af antallet af interview med hhv. medarbejdere og frivillige, er informanter fra disse to kategorier alene citeret med generelle betegnelser som fx 'en frivillig' eller 'en medarbejder' frem for at være citeret med et alias. Citater, der optræder i analysen, er så vidt muligt citeret ordret, men enkelte steder er citaterne blevet redigeret med henblik på læsbarhed.

Litteratur

- Ankestyrelsen (2016). *Udslusning af kriminelle unge fra sikrede afdelinger*. København: Ankestyrelsen.
- Arnett, J.J. (1998). Learning to stand-alone: The contemporary American transition to adulthood in cultural and historical context. *Human Development*, 41(5-6), 295-315.
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Balvig, F. (2017). *Fra barndommens gade til et liv i cyberspace. Om børne- og ungdomskriminaliteten - der forsvandt?* København: Det Kriminalpræventive Råd.
- Barnets Lov § 62-b (2024). *Retsinformation: LBK nr. 83 af 25/01/2024. Anbringelse på sikrede døgninstitutioner*. København: Social-, Bolig- og Ældreministeriet.
- Bengtsson, T.T. (2012). *Youth behind bars: An ethnographic study of youth confined in secure care institutions in Denmark*. København: Sociologisk Institut.
- Bengtsson, T.T. (2019). Informed Consent as a Situated Research Process in an Ethnography of Incarcerated Youth in Denmark. I: Billett, P., Hart, P., & Martin, D. (red.), *Complexities of Researching with Young People*, (130-142). Abingdon: Routledge.
- Bengtsson, T., & Mølholt, A. (2016). Keeping You Close at a Distance: Ethical Challenges When Following Young People in Vulnerable Life Situations. *Young*, 24(4), 359-375.
- Børnerådet (2015). *Jeg var faktisk en god dreng engang – unge fortæller om deres oplevelser med at være frihedsberøvede*. Billund: Børnerådet.
- Czarniawska, B. (2007). *Shadowing: and other techniques for doing fieldwork in modern societies*. København: Copenhagen Business School Press DK.
- Danske Regioner (2023). *Statistik for de sikrede institutioner 2022*. København: Danske Regioner.

- Emerson, R.M., Shaw, L.L., & Fretz, R.I. (2011). *Writing Ethnographic Field-notes*. (2. udg.). Chicago: The University Press.
- Enell, S., & Wilinska, M. (2022). "My Whole Family Is Not Really My Family": Secure Care Shadows on Family and Family Practices Among Young Adults and Their Family Members. *Journal of Family Issues*, 43(8), 2210-2233.
- Feldtmann, B. (2020). Children in Conflict with the Law. I: Schultz, T., Mørk, A., & Hartoft, H. (red.), *CHILDREN'S RIGHTS: The Convention on the Rights of the Child in Danish Law*, (113-152). København: Djøf Forlag.
- Folketingets Ombudsmand (2017). *Temarapport 2017. Unge i sikrede døgninstitutioner, arrester og fængsler*. København: Folketingets Ombudsmand.
- Folketingets Ombudsmand (2022). *Temarapport. Børn og unge i sikrede døgninstitutioner*. København: Folketingets Ombudsmand.
- Hastrup, K. (2010). Feltarbejde. I: Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (red.), *Kvalitative Metoder: En grundbog*, (55-80). København: Hans Reitzels Forlag.
- Heckman, J. (2008). Schools, skills and synapses. *Economic Inquiry*, 46(3), 289-334.
- Henriksen, A.-K.E. (2017). Confined to Care: Girls' Gendered Vulnerabilities in Secure Institutions. *Gender & Society*, 31(5), 677-698.
- Henriksen, A.-K.E. (2023). Locked up and safe – But for how long? Exploring how legitimising narratives shape decisions to sustain placement in secure institutions. *European Journal of Social Work*, 26(1), 148-159.
- Henriksen, A.-K.E. (2022). Sikret og delvis lukket anbringelse. I: Henriksen, A.-K.E., Nielsen, H.S., & Antczak, H.B. (red.), *Socialfagligt arbejde med anbringelser: En grundbog*, (419-438). København: Akademisk Forlag.
- Henriksen, A.-K.E. (2021). Unges veje til og fra sikret anbringelse. *Social Kritik*, 164(1), 79-85.
- Henriksen, A.-K.E., & Larsen, B.Ø. (2022). Børne- og ungdomskriminalitet – et nyt system til den hårde kerne. *Samfundsfagsnyt*, 2(226), 22-28.
- Henriksen, A.-K.E., Nolbeck, K., Enell, S., Vogel, M.A., & Andersson, P. (2023). Treatment in the context of confinement: Understanding the barriers and possibilities for facilitating change in at-risk youth. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(3), 312-331.

- Henriksen, A.-K.E., & Prieur, A. (2019). 'So, Why Am I Here?' Ambiguous Practices of Protection, Treatment and Punishment in Danish Secure Institutions for Youth. *The British Journal of Criminology*, 59(5), 1161-1177.
- Henriksen, A.-K.E., & Refsgaard, R.C.B. (2020). *Sidste udvej: Om at anbringe og blive anbragt på sikret institution*. København: Akademisk Forlag.
- Institut for Menneskerettigheder (2020). *Sociale anbringelser på sikrede institutioner – i et menneskeretligt perspektiv*. København: Institut for Menneskerettigheder.
- Jensen, P.H., & Prieur, A. (2015). Menneskesyn i social- og kriminalpolitik i USA og i Danmark. I: Harder, M., & Nissen, M.A. (red.), *Socialt arbejde i en foranderlig verden*, (145-161). København: Akademisk Forlag.
- Justitsministeriet (2017). *Alle handlinger har konsekvenser: En reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet*. København: Justitsministeriet.
- Jørgensen, K., Olesen, A., Lenz, L.W., & Feldtmann, B. (2023a). Børns møde med det danske straffesystem: På vej mod mere 'voksen- straf'? *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(3), 275-294.
- Jørgensen, K., Thage, E., & Olesen, A. (2023b). Når børn og unge pålægges sagsomkostninger i straffesager. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(3), 295-311.
- Kriminalforsorgen (2024). *Unge indsatte 2023*. København: Kriminalforsorgen.
- Kvale, S. (1997). *Interview: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lee, R.M., & Renzetti, C.M. (1993). The problems of researching sensitive topics. I: Renzetti, C.M., & Lee, R.M., (red.), *Researching sensitive topics*, (3-13). Thousand Oaks: Sage Publications Inc.
- Lohmeyer, B.A. (2020). 'Keen as fuck': Youth participation in qualitative research as 'parallel projects'. *Qualitative Research*, 20(1), 39-55.
- McAra, L., & McVie, S. (2007). Youth justice? The impact of system contact on patterns of desistance from offending. *European journal of criminology*, 4(3), 315-345.
- Petrosino, A., Turpin-Petrosino, C., & Guckenburg, S. (2010). Formal system processing of juveniles: Effects on delinquency. *Campbell Systematic Reviews*, 8(1), 1-88.

- Presser, L. (2010). Collecting and Analyzing the Stories of Offenders. *Journal of Criminal Justice Education*, 21(4), 431-46.
- Sievers, S.M.M. (2016). Fragile heterotopias: A case study of a Danish social enterprise. *Community Development Journal*, 51(1), 77-94.
- Statsrevisorerne (2024). *Overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien: Rigsrevisionens beretning afgivet til Folketinget med Statsrevisorerne bemærkninger*. København: Statsrevisorerne, Folketinget.
- Storgaard, A. (2022). Børn og unge imellem hjælp og straf. I: Robert, A., & Wahlgren, P. (red.), *A Life in Criminology: Festschrift to Jerzy Sarnecki*, (173-184). Uppsala: Lustus Förlag.
- Thagaard, T. (2007). Personcentrerede Metodiske Tilgange. I: Thagaard, T. (red.), *Systematik og indlevelse: En indføring i kvalitativ metode*, (135-153). København: Akademisk Forlag.
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2010). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode, I: Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (red.) *Kvalitative Metoder: En grundbog*, (29-54). København: Hans Reitzels Forlag.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet (2014). *Det Danske Kodeks for Integritet i Forskningen*. København: Uddannelses- og Forskningsministeriet.
- Ungdommens Røde Kors (2021). *Når børn kommer i fængsel*. København: Ungdommens Røde Kors.
- Ungdommens Røde Kors (2023). *Life Skills på sikre institutioner: En håndbog til facilitatoren*. København: Ungdommens Røde Kors.
- Ungdommens Røde Kors (u.å). *Sikre institutioner- og ungeafdelinger i fængsler*. København: Ungdommens Røde Kors.
- Vogel, M.A. (2012). *Särskilda ungdomshem och vårdkedjor: Om ungdomar, kön, klass och etnicitet* [Secure units and chains of care: Youth, gender, class and ethnicity]. Stockholm: Institutionen för socialt arbete – Socialhögskolan, Stockholms Universitet.
- Voksenansvarsloven kapitel 3 (2019). *Retsinformation: Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, LBK nr. 764 af 01/08/2019*. København: Social- og Indenrigsministeriet.

Walker, M., Barclay, A., Hunter, L., Kendrick, A., Malloch, M., Hill, M., & McIvor, G. (2005). *Secure Accommodation in Scotland: Its Role and Relationship with 'Alternative' Services*. Edinburgh: Scottish Executive.

Wästerfors, D. (2018). Observations. In: Flick, U. (red.), *The SAGE Handbook of Qualitative Data Collection*, (314-326). London: SAGE Publications Ltd.

Bilag 1 Interviewguide unge, 1. dataindsamling

Interviewguide kvalitative interview URK – ung

Intro

Tak for, at du vil tale med mig.

Jeg vil gerne interviewe dig om, hvordan det er at bo på X [navn på institution]. Hvad får du tiden til at gå med, og hvordan kan man lave nogle nye og spændende aktiviteter?

Jeg vil også gerne spørge om, hvorfor du er her, og om du har været i retten og Ungdomskriminalitetsnævnet.

Alt du siger er fortroligt og anonymt. Og hvis der er noget, som du ikke har lyst til at tale om, så siger du bare til.

Tema

Eksempel på spørgsmål

Baggrund

Jeg vil gerne starte med at spørge, om du kan fortælle lidt om dig selv, og hvad du lavede, inden du kom på X?

- *Hvor gammel er du? (OBS på, hvis 17 år; hvad skal der ske, når IP bliver 18 år?)*
- *Hvor er du fra?*
- *Hvad med din familie? Har du forældre og søskende, som du har kontakt med?*

Hvor længe har du boet på X? Hvor længe skal du være her endnu?
Hvor boede du, inden du kom til X?

Hvad lavede du før, du kom på X? *Fokus på skole, venner, familie og dagligdag.*

Hverdagen & aktiviteter

Hvordan er hverdagen på her på X?

- *Går du i skole? Har I bestemte ting, I skal i løbet af dagen?*
- *Kan du fx fortælle mig om din dag i går?*

Hvad får du tiden til at gå med?

- *Hvad kan du allerbedst lide at lave/hvad er din yndlingsaktivitet?*

Kan du lide at bo her? – *Hvorfor/hvorfor ikke?*

Hvad med det derhjemme fx forældre og venner? – *Ser du dem, hvordan?*

Er der nogle ting/aktiviteter, du gerne vil lave her på stedet? – *Noget I ikke allerede laver?*

- *Hvis du selv kunne vælge helt frit; hvad ville så være det aller fedeste at lave?*

Har I før prøvet, at der kom nogle andre (fx unge) udefra og lavede nogle ting/aktiviteter sammen med jer?

- *Var det sjovt? / Ville det være sjovt at få besøg?*
- *Hvis nu der kom nogle andre unge på besøg (som ikke er dine venner hjemmefra); ville du så have lyst til at være sammen med dem? Hvad ville du gerne lave med dem?*
- *Et eksempel på en aktivitet kunne være nogle unge, der kommer om aftenen og laver noget sammen med jer, fx dyrker sport, laver mad eller spiller spil? Hvad tænker du om det?*
- *Betydet det noget, at det er unge, der kommer? Hvorfor/hvorfor ikke.*

Erfaringer med retten, UKN og forbedringsforløb

OBS: Hvis den unge ikke har været i retten, så gå direkte til UKN spg. og sæt gerne ekstra fokus på forbedringsforløbet, forstå de, hvad forløbet går ud på, og hvad meningen er med fx den ungetilsynsførende.

Kan du fortælle mig lidt om, hvorfor du er her på X?
Inden du kom her på X, var du jo i retten. Det vil jeg også gerne høre lidt om. Det håber jeg er i orden med dig.

Kan du huske, hvornår du var i retten?

Kan du fortælle lidt om, hvorfor du var i retten?

- *Hvad handlede sagen om?*
- *Kan du huske, hvad dommen blev? Var du skyldig?*
- *Hvad tænker du om dommen?*
- *Var det første gang, du var i retten, eller havde du været i retten før? Har du lavet noget kriminelt før? (obs på at forsikre IP om, at vi ikke siger ting videre).*

Hvordan var det at være i retten?

- *Havde du nogen med ud over din forsvarer?*
- *Vidste du, hvad der skulle ske?*
- *Oplevede du, at du kunne fortælle din side af sagen? Lyttede dommeren til dig?*
- *Var det rigtigt, det anklageren sagde om sagen (hvorfor du var i retten)?*

Hvad tænker du om, at du nu er dømt for xxx? Hvordan reagerer din familie og venner på, at du nu er dømt for xx?

Har du prøvet at være i Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN)?

- *Hvorfor har du været i Nævnet (UKN)?*
- *Hvordan var det at være i Nævnet? (UKN)?*
- *Følte du, at du kunne sige det, du ville? – Blev der lyttet til dig?*
- *Tror du, at det du evt. sagde, havde betydning for afgørelsen?*
- *Kan du huske afgørelsen, der blev truffet på Nævnet? – Hvad synes du om den?*
- *Hvordan reagerer din familie og venner på, at du nu er her og i et forbedringsforløb?*

Har du prøvet at have en tilsynsførende ved Ungekriminalforsorgen? Hvordan var det?

- *Tror du, at forløbet kommer til at hjælpe dig?*

Overvejelser vedr. fremtiden

Holdes forholdsvis kort. Det er vigtigt med fokus på, hvorfor de er endt der og hverdagen.

Ved du, hvad der skal ske, når du ikke skal være her på X mere?

- *Hvor skal du bo?*
- *Hvad skal du lave? – Arbejde/skole/andet?*
- *Ved du, om du evt. skal i Nævnet igen, når du er færdig med at bo på X? – Fx hvis det skal beslattes, om du skal have et forbedringsforløb.*

Glæder du dig til, at du ikke længere skal bo på her på X? – Hvorfor/hvorfor ikke?

- *Hvad bliver det bedste ved ikke at bo her længere?*
- *Er der noget, du kommer til at savne?*

Hvis du forestiller dig din fremtid – hvor er du så henne om 1 år (hvad laver du)? Om 5 år?

- *Hvad er en god fremtid for dig?*

Er der noget, du her til sidst gerne vil sige til "de voksne" – fx dem på her på X, dem du har mødt i UKN og/eller retten, politikerne eller generelt de voksne ude i samfundet?

- *Hvis du skulle lære dem noget/give dem et godt råd?*

- *Er der noget, de kunne gøre bedre? – For at dit forløb blev/havde været bedre?*

Outro

Overvej, om det giver mening at spørge om, man må tage med i UKN eller retten. Tror ikke det er relevant her, medmindre de står til snarlig løsladelse og skal i UKN i den forbindelse.

Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der noget, som du gerne vil have, at jeg skal vide?

Tusind tak for, at du ville tale med mig. Må jeg evt. tale med dig igen på et senere tidspunkt?

Bilag 2 Interviewguide medarbejdere, 1. dataindsamling

Interviewguide kvalitative interview URK – medarbejdere

Intro Først og fremmest tak, fordi du har lyst til at medvirke i interviewet!

Vi – VIVE (som er et forskningscenter) – er i gang med at undersøge, hvordan det er for unge at bo på sikrede institutioner eller i fængsel. Herudover undersøger vi også, hvordan det er for unge at skulle i retten og at være til møde i Ungdomskriminalitetsnævnet.

En del af vores opdrag er – for Ungdommens Røde Kors (URK) – at undersøge frivillige tilbud til børn og unge på sikrede institutioner og/eller fængsler. URK vil gerne udvikle og implementere sådanne tilbud, og vores opgave er *for det første* at afdække børnene og de unges behov herfor og *dernæst* at indsamle erfaringer med de aktiviteter, som URK sætter i gang.

Vi interviewer både børn/unge og medarbejdere fra 3 institutioner i landet. Formålet med at tale med dig og dine kollegaer er at blive klogere på de unges behov (set fra jeres perspektiv) samt få jeres perspektiv på, hvilke frivillige indsatser der eventuelt kunne være behov for.

Indledningsvist skal jeg fortælle dig, at interviewet er fortroligt og anonymt. Og hvis der er noget, som du ikke har lyst til at tale om, så siger du bare til. Har du nogle spørgsmål, inden vi går i gang?

Tema

Eksempel på spørgsmål

Baggrund Vil du starte med at præsentere dig selv?

- *Alder?*
- *Uddannelse?*
- *Stilling?*
- *Hvor længe har du arbejdet her på stedet?*

Hvad består dit arbejde i?

- *Kerneopgave(r)?*
- *Hvad er det bedste ved dit arbejde?*
- *Hvad er det sværeste ved dit arbejde?*
- *Er du glad for dit arbejde? Hvad kunne evt. gøre dit arbejde bedre/mere tilfredsstillende?*

Hverdagen og det pædagogiske arbejde Vil du fortælle om hverdagen her på stedet?

- *Hvordan er dagene struktureret? – Er der nogle faste ting/aktiviteter, som de unge skal medvirke i? Fx skole?*
- *Hvad får de unge tiden til at gå med?*

Hvad oplever du optager de unge i forhold til deres dagligdag her på stedet? Taler I om, hvorfor de unge er her? Eller om deres baggrund?

Hvad er vigtigt for dig i dit arbejde med de unge?

Aktiviteter og de unges behov Du har måske været lidt inde på det, men kan du sige lidt mere om, hvilke typer aktiviteter, I laver med de unge her på stedet?

- *Hvilke aktiviteter/faciliteter har de unge mulighed for at benytte?*

Oplever du, at aktiviteterne, som I udbyder, matcher de unges behov? – Hvad er de unges behov?

Hører I de unge ytre ønsker om særlige aktiviteter, de gerne ville lave? Hvis ja, hvilke?

- *Hvad tænker du om deres ønsker?*

- *Har I lyst til og mulighed for at imødekomme dem? – Hvorfor/hvorfor ikke?*

Er der nogle aktiviteter, som du gerne så, at I ville kunne tilbyde de unge?
Hvis ja, hvilke og hvorfor kan I ikke det?

Har I nogle aktiviteter eller tiltag på tegnebrættet i stedet? *Hvis ja, hvilke og hvorfor lige dem?*

Vores opdrag er, som sagt, at se på mulighederne og behovet for frivillige indsatser/tilbud til børn og unge på sikrede institutioner og/eller fængsler. Konkret tænker URK at lave sociale caféaftener eller lignende og konflikt-håndteringsworkshops.

Lad os starte med caféaftener. Hvad tænker du om, hvis frivillige kommer og laver en caféaften for de unge her på stedet?

- *Ville det være en god idé? – Hvorfor/hvorfor ikke?*
- *Oplever du, at det er noget, de unge efterspørger?*
- *Ville det gøre en forskel i de unges dagligdag? Hvis ja, hvilken?*

Hvad med de her workshops i konflikt-håndtering. Hvad tænker du umiddelbart om dem?

- *Ville det gøre en forskel i dagligdagen?*
- *Er der mange konflikter her på afdelingen i dagligdagen?*
- *Oplever du, at det er noget, de unge efterspørger?*
- *Hvordan tror du, at de unge vil tage imod et sådant tilbud?*

URK baserer jo deres aktiviteter på frivillige. Hvad tænker du om at bruge frivillige (fx unge) her på stedet?

- *Ville de frivillige kunne varetage nogle andre aktiviteter/indfri nogle andre behov, end I kan som dagligt – og betalt – personale her på stedet?*
- *Hvilke styrker og svagheder er der ved at bruge frivillige et sted som her?*
- *Hvilke typer frivillige ville fungere et sted som her?*
- *Hvordan klæder man bedst muligt frivillige på til at være et sted som stedet? – Er der noget, de bør vide?*
- *Gør det en forskel for de unge, at det er frivillige, der kommer? Og at de er unge? Hvorfor/hvorfor ikke?*

Tror du fx at de unge ville synes om, at der kom unge frivillige på besøg og lavede nogle aktiviteter med dem?

Er der andre aktiviteter, som du tænker at frivillige vil kunne lave med de unge her på stedet?

Er der nogle aktiviteter, som du tænker er et no-go for frivillige at lave her på stedet?

Har I tidligere erfaringer med frivillige indsatser her på stedet? *Hvis ja, hvilke og hvorfor ophørte de evt.?*

Outro

Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der noget, som du gerne vil have, at jeg skal vide? Næste større skridt i det her projekt med URK er, at de og deres frivillige skal lave aktiviteter med de unge her på stedet, og vi skal indsamle erfaringerne med, hvordan det går.

Tusind tak for, at du ville tale med mig!

Bilag 3 Interviewguide unge, 2. dataindsamling

Interviewguide kvalitative interview URK – ung

Intro <i>Husk gavekort enten nu eller til sidst</i>	Tak for, at du vil tale med mig. Jeg vil gerne interviewe dig om, hvordan det er at bo på XX og spørge ind til dig, og hvad du tænker om de her aktiviteter, som Ungdommens Røde Kors laver med jer. Jeg er ikke fra Ungdommens Røde Kors, men jeg er en del af et forskningsteam, som er blevet bedt om at indsamle erfaringer om de ting, som Ungdommens Røde Kors laver. Alt du siger er fortroligt og anonymt [uddyb, hvad det betyder]. Og hvis der er noget, som du ikke har lyst til at tale om, så siger du bare til.
---	--

Tema	Eksempel på spørgsmål
------	-----------------------

Baggrund	<p>Jeg vil høre, om du til at starte med vil fortælle lidt om dig selv, og hvad du lavede, inden du kom på XX?</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Hvor gammel er du? (OBS på, hvis 17 år; hvad skal der ske, når IP bliver 18 år?)</i>• <i>Hvor er du fra?</i>• <i>Hvad med din familie? Har du forældre og søskende, som du har kontakt med?</i>• <i>Hvad med venner og fritidsinteresser udenfor? – Savner du dem?</i>• <i>Har du kontakt til venner og familie, mens du er her? – Fx i form af besøg?</i> <p>Hvor længe har du boet på XX? Hvor længe skal du være her endnu? [OBS: Hvis den unge nævner, at vedkommende snart skal udskrives, vær da obs på til sidst i interviewet at tale med den unge om eventuelle sagsomkostninger og den fremtid, der venter efter løsladelsen]. Hvor boede du, inden du kom til XX?</p> <p>Hvorfor bor du her lige nu?</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Kan du lide at bo her? – Hvorfor/hvorfor ikke?</i>
URKs aktiviteter <i>Fokus på kendskab og udbytte</i>	<p>Vi er jo blevet bedt om at tale med jer om de aktiviteter, som de unge fra Ungdommens Røde Kors kommer og laver med jer.</p> <p>Ved du, hvilke aktiviteter jeg mener?</p> <p>De laver jo to slags aktiviteter med jer:</p> <p>Den ene er den her ungecafé, som der er om søndagen/tirsdagen. Der skal jo være en senere i dag. Plejer du at deltage i dem?</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Har du nogle eksempler på, hvad I har lavet?</i>• <i>Hvad synes du om de ting, I har lavet?</i>• <i>Betyder det noget, hvad I laver, eller er det mest det med, at der sker noget andet, end der plejer? Hvorfor tror du, at Ungdommens Røde Kors laver de her ungecaféer med jer?</i>• <i>Har I unge været med til at bestemme, hvad I skal lave til ungecaféerne?</i> <p>De har også været her og lavet det, de kalder en workshop med jer, hvor de har talt med jer om et bestemt emne. Da jeg var her sidst, var</p>

det fx XX, og hvordan man håndterer det, som var emnet. Du var med/ikke med på den workshop, kan jeg huske.

Har du været med til nogle af de andre workshops?

- *Kan du huske, hvad de handlede om? [Fx venskab og gruppepres] Hvad lavede I?*
- *Hvis du helt selv måtte vælge, hvilke(t) tema(er) skulle workshoppen så handle om?*
- *Hvorfor tror du, at Ungdommens Røde Kors laver de her workshops med jer?*
- *Synes du, at du har lært noget fra de workshops, I har haft? Hvis ja, hvad?*
 - *Den workshop, som vi var med til, den handlede om hverdagsstress, og der kan jeg huske, at vi skulle komme med forslag til, hvordan vi kunne håndtere stressede situationer. Har du gjort brug af noget af det, vi talte om siden sidst?*
- *Har du oplevet, at du har sagt noget i workshoppen, hvor du bagefter har tænkt, at det ville du gerne have talt mere om, eller hvor du er blevet ked af det?*

Har I talt om det, I har lavet bagefter enten med de andre unge eller med de voksne her på stedet?

- *Har de voksne spurgt ind til, hvad I har lavet?*

Hvordan er det at være sammen med de andre unge om de her workshops og caféerne?

- *Er det en god oplevelse, at I er flere, der deltager sammen?*
- *Lærer I hinanden at kende på en ny måde?*
- *Føler du dig tryk eller tilpas med at dele nogle ting om dig selv fx under workshops? Fx om du føler dig stresset, og hvordan du håndterer stress? Eller er det ubehageligt for dig?*

Kan du lide de to aktiviteter – ungecafé og workshops – lige godt? – Hvorfor/hvorfor ikke?

- *Hvad er forskellen på dem? Og hvad kan du godt lide ved dem hver i sær?*
- *Hvad var det bedste ved workshoppen/ungecaféen, og er der noget, URK kunne gøre bedre til næste gang?*

Kontakten med de frivillige

Nu vil jeg gerne tale lidt med dig om de unge frivillige fra Ungdommens Røde Kors, som kommer og er med i aktiviteterne. Ved du, hvem jeg tænker på, når jeg siger de unge frivillige? [Fx var XX og XX der den dag, hvor vi var her, og i dag kommer XX og XX].

Hvad synes du om de frivillige?

Hvorfor tror du, at de er her? Er det rart, de kommer?

- *Hvad er forskellen på at være sammen med de frivillige i forhold til personalet her på XX?*

Gør det en forskel, at de er unge og frivillige (dvs. ikke får løn)?

Er der nogle af de frivillige, som du er særligt tryk ved?

- *Hvorfor/hvorfor ikke?*

Vil du gerne have, at det er de samme unge, som kommer fra gang til gang, eller vil du hellere møde en masse forskellige?

Får du noget ud af, at de er her?

- *Kan du lære noget af dem?*

**Overvejelser
vedr. fremtiden**

Ved du, hvad der skal ske, når du ikke skal være her på XX mere?

- *Hvor skal du bo?*
- *Hvad skal du lave? – Arbejde/skole/andet?*

Holdes forholdsvis kort

Glæder du dig til, at du ikke længere skal bo på her på XX? – *Hvorfor/hvorfor ikke?*

- *Hvad bliver det bedste ved ikke at bo her længere?*
- *Er der noget, du kommer til at savne?*

Vi ved fra interviews med andre unge, der har været i retten og fået en dom, at der venter dem nogle sagsomkostninger, som de skal betale af på. Er det noget, der også gælder for dig? Har du sagsomkostninger, du skal betale?

- *Hvor meget er dine sagsomkostninger på – er det noget, du har lyst til at dele med os?*
- *Fylder det med sagsomkostningerne meget for dig nu, hvor du skal løslades, eller har det generelt fyldt meget for dig siden retssagen? Hvordan har du det med dem?*
- *Har du fået oplysninger om, hvordan du kan afdrage på sagsomkostningerne?*
- *Har du en plan for, hvordan du vil afdrage på sagsomkostninger (fx få et arbejde?)*

Godt, det var lidt et sidespor. Nu vil jeg gerne runde interviewet af med at vende tilbage til det her med de frivillige, I har haft besøg af.

Tror du, at du vil kunne huske det her med, at der kom nogle frivillige [altså Ungdommens Røde Kors] og lavede ting med jer her på stedet, når du en gang er videre herfra? – *Hvorfor/Hvorfor ikke?*

Er der noget, du her til sidst gerne vil sige til de frivillige?

- *Hvis du skulle lære dem noget/give dem et godt råd, hvis de skulle lave aktiviteter andre steder?*
- *Er der noget, de kunne gøre bedre?*

Outro

Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der noget, som du gerne vil have, at jeg skal vide?

Tusind tak for, at du ville tale med mig.

Bilag 4 Interviewguide medarbejdere, 2. dataindsamling

Interviewguide kvalitative interviews med medarbejdere

Intro

Først og fremmest tak, fordi du vil tale med mig.

Vi – VIVE (som er et forskningscenter) – følger URK's frivillige indsatser på sikrede institutioner/ungdomsfængsler. Vores arbejde er todelt: Først lavede vi en forundersøgelse af behovet for frivillige indsatser på sikrede institutioner/ungdomsfængsler. Derefter – nu – følger vi indsatserne og samler op på dem.

I forbindelse med vores arbejde interviewer vi frivillige, unge og medarbejderne om, hvordan indsatserne fungerer. Formålet med at tale med dig er at blive klogere på, hvordan indsatserne fungerer i praksis (set fra dit perspektiv), og hvad de unge kan få ud af at deltage i aktiviteterne (igen set fra dit perspektiv).

Interviewet er fortroligt og anonymt, og du vil ikke kunne kendes i den rapport, vi skriver afslutningsvist. Har du nogen spørgsmål, inden vi går i gang?

Tema

Eksempel på spørgsmål

Baggrund (hold kort)	Vil du starte med at præsentere dig selv? Hvad består dit arbejde i?
Besøg fra URK	Hvordan oplever du overordnet, at de unge har det med at få besøg fra URK? <ul style="list-style-type: none">• Hvordan er de unges engagement?• Ser de frem til at få besøg?• Er besøgene noget, som I/de unge taler om i dagene op til besøget?
Aktiviteterne og de unges behov	Nu vil jeg gerne tale med dig om de forskellige aktiviteter – workshops og ungecaféer – som URK afholder. Hvis muligt, vil jeg gerne tale om aktiviteterne hver for sig, og herefter kan vi evt. sammenligne dem. Er det ok? Life Skills-workshops <ul style="list-style-type: none">• Har du overværet, deltaget eller hørt om disse workshops?• Hvordan synes du, at workshopene fungerer?<ul style="list-style-type: none">○ Mix mellem aktiviteter/lege og læring (fx om "Hverdagsstress")• Hvad er de unges udbytte af workshopene?<ul style="list-style-type: none">○ Får de nye kompetencer, erkendelser eller fremtidsovervejelser?○ Tilegner de sig sociale færdigheder?○ Oplever de positivt tidsfordriv?○ Oplever I, at de unge profiterer af workshopene? Fx at de rent faktisk anvender håndteringsstrategierne?

- Hvordan oplever du de unges engagement i workshoppe?
 - Evt. også i dagene op til – ser de frem til at få besøg?
- Hvad synes du om de temaer, som workshoppe adresserer/er opbygget omkring? Fx "Hverdagsstress"?
 - Er temaerne meningsfulde for de unge?
 - Har I indflydelse på de temaer, som URK afholder hos jer?
 - Er der nogle temaer, som I ved, særligt optager de unge?
- Har I oplevet, at de unge har haft behov for at samle op på nogle ting, samtaler, erkendelser eller (sårbare) emner efter en workshop?
 - Hvad siger de om workshoppen efterfølgende? Hvordan er stemningen i ungegruppen?

Caféaftener

- Har du overværet, deltaget eller hørt om disse caféaftener?
- Hvordan synes du, at caféaftenerne fungerer?
- Hvad er de unges udbytte af caféaftenerne?
- Hvordan oplever du de unges engagement i caféaftenerne?
 - Evt. også i dagene op til – ser de frem til at få besøg?

Sammenligning af de to aktiviteter

- Kan du sætte ord på, hvad styrkerne og svaghederne er ved de to aktiviteter? Evt. ved at sammenligne dem med hinanden.
- Hvilke tilbagemeldinger har I fået fra de unge ift. aktiviteterne? Har der været forskel på deres respons, alt efter om de har været til workshop eller ungecaféen?
- Hvad er det vigtigste for jer som personale, at de unge får ud af URK's indsatser?
- Fungerer begge aktiviteter herinde, eller er der en af dem, der er mere velegnet end den anden? – Hvorfor?
- Har du et indtryk af, om de unge foretrækker en af aktiviteterne frem for den anden?

De frivillige og relationen til de unge

Hvordan oplever du relationen mellem de unge og de frivillige?

- Oplever du, at de unge synes godt om de frivillige?
- Oplever du, at det er muligt for de unge og den frivillige at opbygge en relation, eller er det mere vigtigt, at det er hyggeligt samvær?

Er der forskel på de frivillige, og hvem der fungerer godt herinde?

- Er der nogle særlige typer frivillige, som er mere/mindre gode?
– Hvad gør udfaldet?
- Hvordan fungerer det, at de frivillige (i nogen grad) varierer fra gang til gang?

Kan de unge spejle sig i de frivillige?

Har det nogen betydning i hverdagen, at de frivillige er der?

**Medarbejder-
nes rolle og
pædagogiske
arbejde**

Hvordan er jeres samarbejde med de frivillige?

- Klæder I de frivillige på forud for et besøg?
- De-briefer I med de frivillige efter et besøg?

Hvad er vigtigt for jer som personale, at de frivillige skal kunne?

- Er det vigtigt, at de frivillige giver noget af sig selv? – Er det din oplevelse, at de frivillige er gode til at balancere mellem at give noget af sig selv, men samtidigt ikke for meget?
- Er der noget, de frivillige lykkes særligt godt med, som kan være udfordrende for jer som personale?

Hvilke tanker ligger der bag, at I deltager/ikke-deltager i aktiviteterne?

- Beskriv din rolle under et besøg fra URK – Hvordan forholder du dig?
- Kan du beskrive "arbejdsfordelingen" mellem jer og de frivillige?

Har I oplevet et behov for at samle op på nogle ting, samtaler eller erkendelser hos de unge efter et besøg fra URK?

Fremadrettet

Ser du gerne, at indsatserne fra URK kan fortsætte fremadrettet?

Ser du et potentiale i at udbrede indsatserne fra URK til andre institutioner?

- Hvis ja, hvad skal man så være opmærksom på? – Har du nogle gode råd eller erfaringer?
- Hvis nej, hvorfor ikke?

Outro

Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der noget, du synes, vi ikke har været omkring?

Det næste skridt for vores vedkommende er at sammenfatte vores observationer og interviews med jer, de unge og de frivillige og på baggrund heraf skrive en rapport. Rapporten vil være offentlig tilgængelig på vores hjemmeside og forventes at udkomme i marts 2024. Du vil være anonym i rapporten.

Tusind tak for, at du ville tale med mig!

Bilag 5 Interviewguide frivillige, 2. dataindsamling

Interviewguide kvalitative interviews med frivillige fra URK

Intro

Først og fremmest tak, fordi du vil tale med mig.

Vi – VIVE (som er et forskningscenter) – følger URK's frivillige indsatser på sikrede institutioner/ungdomsfængsler. Vores arbejde er todelt: Først lavede vi en forundersøgelse af behovet for frivillige indsatser på sikrede institutioner/ungdomsfængsler. Derefter – nu – følger vi indsatserne og samler op på dem.

I forbindelse med vores arbejde interviewer vi frivillige, unge og medarbejderne om, hvordan indsatserne fungerer. Formålet med at tale med dig er at blive klogere på, hvordan indsatserne fungerer i praksis (set fra dit perspektiv), og hvad de unge kan få ud af at deltage i aktiviteterne (igen set fra dit perspektiv).

Interviewet er fortroligt og anonymt, og du vil ikke kunne kendes i den rapport, vi skriver afslutningsvist. Har du nogen spørgsmål, inden vi går i gang?

Tema	Eksempel på spørgsmål
Dagens café	<p>Vil du indledningsvist fortælle, hvorfor du har valgt at være frivillig? Hvordan synes du, at dagens café er gået?</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvilke aktiviteter lavede I, og hvordan synes du, at de fungerede?<ul style="list-style-type: none">○ Hvem/hvordan har I besluttet jer for dagens aktiviteter? – Internt i URK, sammen med de unge eller personalet på XX?• Hvordan oplevede du opbakningen og engagementet fra de unge?• Var der tidspunkter, sekvenser eller aktiviteter der fungerede særligt godt? – Hvis ja, hvilke og hvorfor tror du det?• Var der – omvendt – tidspunkter, sekvenser eller aktiviteter, der fungerede mindre godt? Hvis ja, hvilke og hvorfor tror du det? <p>Følte du dig tilpas i løbet af dagens café? Hvad håber du overordnet, at de unge har fået ud af dagens café?</p>
Aktiviteterne <i>Spørg både ind mhp. Life Skills og Ungecaféer</i>	<p>Nu vil jeg gerne spørge dig mere generelt ind til de to typer aktiviteter – ungecafé og workshop – som I afholder.</p> <p>Vil du beskrive, hvad forskellen på de to typer aktiviteter er?</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan er aktiviteterne bygget op? – Hvad laver I?• Har aktiviteterne forskellige formål? Hvis ja, hvilke?• Hvad forestiller du dig, at de unge får ud af aktiviteterne?• Hvordan er de unge (fx deres engagement) under de forskellige typer aktiviteter?• Hvordan er jeres relation til og samspillet mellem de unge (evt. forskellig) i de to typer aktiviteter?

- Fungerer begge typer aktiviteter godt/mindre godt herinde? Og hvorfor/hvorfor ikke?

Hvor meget indflydelse har du, de unge og medarbejderne ift. hvilke aktiviteter eller temaer (ift. workshops), I laver?

Hvad er dine største udfordringer og/eller bekymringer ift. aktiviteterne (både ungecafé og workshops)?

Relationen til de unge

Spørg både ind mhp. Life Skills og Ungecaféer

Hvordan er dit forhold (evt. relation) til de unge?

- Kan man 'tillade' sig at kalde det en relation?
 - Har du nogle refleksioner omkring balancen mellem at være personlig og privat? – Hvordan skaber man fx en relation til en ung, hvis man ikke må dele for meget af sig selv?
- Har du fået oparbejdet et kendskab og/eller en relation til de unge? – Kan det lade sig gøre? Med alle?
 - Hvor mange gange har du været på XX?
- Har det en betydning for dig, de unge og udbyttet af workshoppen, at du har et kendskab og/eller en relation til de unge?

Hvad oplever du at kunne tilbyde de unge på XX?

- Har du oplevet *ikke* at kunne tilbyde de unge det, som de har efterspurgt/udvist interesse for, eller som du selv havde forestillet dig?

Tænk over, at du 'kun' er en del af den unges liv i en begrænset periode? Hvis ja, hvilke tanker har du om det?

Relationen til medarbejderne

Spørg både ind mhp. Life Skills og Ungecaféer

Hvordan er samarbejdet med medarbejderne?

- Har relationen til medarbejderne betydning for jer og jeres "arbejde" med de unge?
- Hvordan fungerer det, at medarbejderne er til stede/ikke er til stede under de aktiviteter, I laver med de unge?
- Blander eller (over)involverer medarbejderne sig i jeres "arbejde" med de unge? – Er der et behov for det?
- Oplever du at mangle noget i samarbejdet med medarbejderne på XX?
- Oplever du, at jeres "arbejde" med de unge adskiller sig fra medarbejdernes? – Kan I noget andet - i så fald, hvad?

Bilag 6 Observationsguide, 2. dataindsamling

Observationens overordnede formål er at få viden om:

- Hvordan de unge deltager i aktiviteterne
- Relationen mellem de unge og de frivillige

I alt observeres der på tre temaer:

- Aktiviteterne og de unges deltagelse i dem
- Relationen mellem de frivillige og de unge
- Relationen mellem de frivillige og medarbejderne

Hvert af temaerne er operationaliseret til observationspunkter (undertemaer) i skemaerne nedenfor.

Dette dokument indeholder:

- Information omkring den konkrete observation
- Overordnede observationer
- Observationer opdelt på temaer

Information om den konkrete observation	
Dato:	
Sted og tidsrum for observationen:	
Observatør(er):	
Antal URK-frivillige/medarbejdere:	
Antal medarbejdere:	
Antal unge:	
Sted/lokale:	
Dagens workshop-tema/UC-aktivitet og opbygning:	
Overordnede observationer af dagens workshop/UC	
Refleksioner forud for observationerne (særlige opmærksomhedspunkter eller lign.)	
Beskrivelse af aktivitetens forløb	
Refleksioner efter observationerne	

Information om den konkrete observation	
(særlige opmærksomhedspunkter eller lign.)	
Refleksioner opdelt på temaer	
Tema 1: Aktiviteterne og de unges deltagelse i dem	Observationspunkter (undertemaer)
De unges deltagelse i aktiviteterne	Hvordan er de unges engagement? Er der noget, der er styrende eller fordrende for de unges engagement? Hvordan er de unges non-verbale kommunikation? Hvordan er dynamikken mellem de unge?
Andet?	
Tema 2: Relationen mellem de frivillige og de unge	Observationspunkter (undertemaer)
Den indledende kontakt	Hvordan modtages de frivillige af de unge?
Facilitering	Hvordan faciliterer og formidler de frivillige aktiviteterne over for de unge? Hvordan virker relationen internt i URK og hvilken betydning har det for faciliteringen? Hvilken energi, udstråling eller aura har de frivillige fra URK og hvilken betydning har det for faciliteringen?
Relationen	Hvordan er dynamikken i rummet? Hvordan er forholdet mellem ung og frivillig? Synes de frivillige at være optagede af at adressere de unge som kollektiv eller individuelt?
Sårbare emner eller situationer	Er der sårbare eller svære situationer under workshoppen? Er de frivillige i stand til at håndtere eventuelle sårbare emner og respons fra de unge? Bliver der samlet tilstrækkeligt op på sårbare emner og ytringer fra de unge?
Andet?	
Tema 3: Relationen mellem de frivillige og medarbejderne	Observationspunkter (undertemaer)
Samarbejde	Understøtter medarbejderne de frivilliges 'arbejde' med de unge? Og i så fald hvordan? Er medarbejderne involveret i de frivilliges ageren med de unge? Hvordan er medarbejdernes verbale og non-verbale kommunikation hhv. med de frivillige og de unge?
Medarbejdernes deltagelse i aktiviteterne	Deltager medarbejderne i aktiviteterne? Hvordan fungerer det, at medarbejderne er til stede (og evt. deltager) i rummet?
Andet?	

Bilag 7 Oplæg workshop vedr. behovsanalyse

Om at være ung på sikret institution og i fængsel

Forsker VIVE – Theresa Dyrvig Henriksen
Analytiker VIVE – Josefine Frøslev-Thomsen
Praktikant VIVE – Rikke Klarskov Hermansen
Professor MSO VIVE – Tea Torbenfeldt Bengtsson
Torsdag d. 19. januar 2023

VIVE

Introduktion

Hvad har vi haft fokus på?

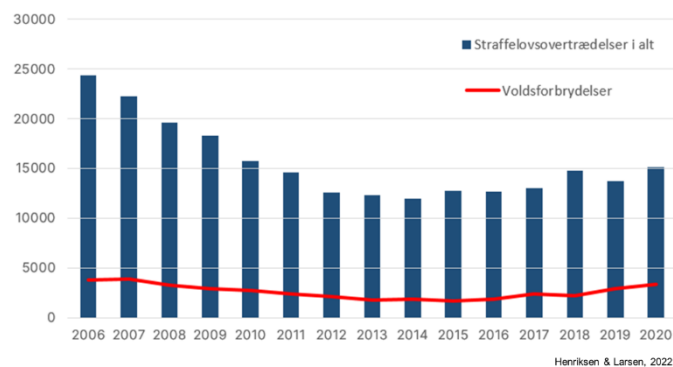
- > De unges hverdag og systemerfaringer
- > De unges ønsker til URK's aktiviteter og frivillige
- > Medarbejdernes oplevelse af de unges behov, og hvordan URK's aktiviteter og frivillige kan passe ind i hverdagen.

Datagrundlaget består af besøg på tre caseinstitutioner, interview med 24 unge og interview med 15 medarbejdere

VIVE

Kontekst

Straffelovsovertrædelser for 10-17-årige fra 2006-2020

VIvE

Tre temaer

De unge

– Livssituation og hverdag

Aktiviteter

– Ønsker og forventninger

De frivillige

– Roller og opmærksomhedspunkter

VIvE

Første tema: De unge

De unge

– Livssituation og hverdag

Aktiviteter

– Ønsker og forventninger

De frivillige

– Roller og opmærksomhedspunkter

VIvE

“

Det er ensomt [...]. På en eller anden måde, så er man jo alene herinde, selvom man er sammen med nogen, så er man jo alene, fordi man er ikke sammen med sin familie, man er ikke sammen med de venner, man har kendt lang tid, man er ikke hjemme, man er sådan [...] meget væk fra alt man kender.

Ung

Livssituation

- > Massive erfaringer med anbringelser
- > Høj grad af social udsathed
- > Kriminalitetserfaringer for nogle
- > Systemtræthed, men også "brandvarme sagsbehandlere"
- > Uvished – opgivende, men har stadig drømme

VIVE

“

Erfaringer med anbringelser

Jeg har aldrig rigtig boet hjemme. Jeg er opvokset på et børnehjem. Der var jeg, fra jeg var 5 til 10 [...] Og så kom jeg ud på et opholdssted, da jeg fyldte 10 og var der, til jeg var 14. Og så kom jeg på en kostskole, der var jeg en måned. Og så kom jeg på et andet opholdssted. Der var jeg i et halvt år. Så kom jeg på [sikret institution], der var jeg i et halvt år. Og så kom jeg på [døgninstitution]. Det her, det er mit 7. anbringelsessted.

Ung

VIVE

Om systemtræthed

Der er rigtig mange, der snakker om alt muligt, men der er ingen, der følger op på, om man får den hjælp, om man har det godt, eller om man føler sig mega utryk, eller man føler, at ens psyke faktisk bliver værre. Altså, det er lidt den der med, at man føler – især når man ryger på den sikrede – at det er sådan lidt, at du er placeret der, og hvad skal du så gøre? Du kan jo ikke engang ringe til nogen og sige, at de er mega unfair. Du kan ikke gøre noget som helst. Du sidder jo bare der med mundkurv på agtig. Det er i hvert fald min følelse.

Ung

"Brandvarme sagsbehandlere"

I går skrev jeg sammen med en af mine pædagoger [...] et brev til min sagsbehandler fra mig af. Det var for at sige tak for, at hun kæmper for mig og prøver for mig... at jeg skal føle mig vigtig i det her. [...] Og hun virkelig kæmper for, at det hele skal være godt. Hun er virkelig på toppen. Så skrev jeg til sidst: "Du er en brandvarm sagsbehandler", og så lavede jeg sådan en ild-emoji.

Ung

VIvE

Fremtiden

Jeg vil gerne have taget min 9. klasses eksamen, som jeg ikke har fået taget. Og så måske søge ind på en HF. [...] Fordi, så har jeg snakket lidt med [veninde] om, at vi kunne blive studenter på samme tid, hvis det var. Så vi kunne komme ud og rejse sammen og sådan noget. Så det er sådan lidt en plan eller et mål eller en drøm, eller hvad man skal kalde det.

Ung

VIvE

Hverdagen

- > Hverdagen bærer præg af ensformighed/ensartethed (positivt og negativt)
- > Mange oplever ensomhed og savn
- > Nogle oplever lydhørhed og inddragelse i hverdagen
- > Nogle oplever manglende fokus på individuelle behov
- > Mange kæmper med utryghed og uvished

VIvE

Fokus på individuelle behov

Når jeg er her, græder jeg meget, fordi jeg synes, at der er meget at græde over. Og du ved, så får man sådan, hvor de [medarbejderne] lige kigger på dig og siger, at du skal tage din medicin, og så er de sådan, "Vi ses", og så lukker de bare døren [...] Hvis man er udadreagerende, råber højt og slår på ting, så skal der nok være en masse voksne, der gerne ville snakke med dig, men hvis du er typen, der trækker dig lidt mere for dig selv, så er det bare [...] sådan lidt, at man er bare én mindre ung, der skal holdes øje med.

Ung

Utryghed og uvished

Det er jo hårdt at komme ind [på institutionen]. Man er jo vant til den rigtige verden. Men jeg synes, at de voksne har taget rigtig godt imod mig. Det har de andre unge også. De har ligesom taget mig ind under deres arm.

Ung

VIvE

Andet tema: Aktiviteterne

De unge

- Livssituation og hverdag

Aktiviteter

- Ønsker og forventninger

De frivillige

- Roller og opmærksomhedspunkter

VIvE

Du skal lige tænke på, at de første to uger, så tænker man, at det er et fedt sted i forhold til, at det er en sikret institution. Men når man så har siddet her lidt over en måned, og tiden bare går, så ved du ikke, hvad dag det er, og du ved ikke, hvad dato det er, du ved ikke, hvad klokken er. Det føles som om, at man slet ikke eksisterer.

Ung

Aktiviteter

- > Faste rammer, fx i form af skole eller aktiviteter, er positive for de unge
- > Opbakning til URK-projektet fra unge og medarbejdere
- > Stor variation i ønsker og forslag til aktiviteter
- > Svært at sætte ord på forventninger

VI_V**E**

“

Opbakning til URK-aktiviteter

Jeg synes, at det kunne være meget nice, hvis der nogle gange kunne komme nogen, der lavede aktiviteter. Altså det her med, at man ikke altid skulle være sammen med de samme pædagoger hver dag. Måske nogle unge mennesker, der havde lidt mere energi og ikke hele tiden havde brug for at glo TV i sofaen og er sådan, "Jeg gider ikke spille bordtennis med dig igen".

Ung

VI_V**E**

Aktiviteter

Ønsker og forslag til aktiviteter

- > Madlavning
- > Sport (fodbold, bordtennis etc.)
- > Gaming
- > Negle, ansigtsmasker
- > Filmaftener
- > Værksted
- > Oplæg/workshop (gerne om ungdomsliv fx køn, krop, seksualitet)

VI_V**E**

Ønsker og forslag til aktiviteter

Men nogle... man kunne bage en kage med eller [...] hvis der var nogle, der kom med sådan noget, hvor man kunne lægge en ansigtsmaske eller noget negle-halløj, eller hvad det kunne være. Tage et tæppe og sætte sig med picnic, selvom der lige er et hegn over det hele. Men du ved, sådan noget hvor man kunne komme lidt væk fra dagligdagen og de samme to aktiviteter, man laver hver dag.

Ung

Aktiviteter

Specifikt om caféaftener

- > Generel opbakning fra både unge og medarbejdere
- > Caféaftenernes indhold/form skal afstemmes med medarbejderne, idet ungegruppen skifter

VIVE

Specifikt om caféaftener

Nogen vil tænke: "Jeg er ikke et lille barn, jeg skal ikke til nogen caféaften", mens andre, måske de lidt yngre, vil synes, det er skidehyggeligt. Det kommer også an på den specifikke ungegruppe. Nogle af de unge ser sig selv som voksne og vil ikke kunne se brugbarheden af en caféaften.

Medarbejder, caseinstitution

VIVE

Aktiviteter

Specifikt om konfliktbehandlingsworkshops

- > Blandede erfaringer med/opbakning til konfliktbehandlingsworkshops
- > De unge kan føle det som en sur pligt
- > De unge kan have svært ved selvrefleksion

VIVE

“

Specifikt om konfliktbehandlingsworkshops

Konfliktbehandlingskursusforløbet er ikke umiddelbart optimalt [...] de unge kan ikke koncentrere sig i mere end 45 minutter ad gangen. De unge skal kunne relatere hurtigt til det, og det går ikke med tunge teorier eller lignende. Det må ikke være for skoleagtigt!

Medarbejder, caseinstitution

VIVE

Aktiviteter

Generelt for aktiviteter

- > De skal være sjove, inspirerende, anderledes, i øjenhøjde etc.
- > De skal ikke forudsætte for meget kognitivt
- > De skal afstemmes med medarbejderne
- > De skal holdes kort og være planlagte
- > De skal kunne justeres
- > De skal faciliteres med glæde

VIVE

“

Samvær og nærvær vægtes højest

Bare det der med at man er der for dem. De er sgu ikke så krævende. Bare man viser, at man gerne vil dem. Det behøver ikke være så forkromet, bare man viser, man gerne vil dem.

Medarbejder, caseinstitution

Tredje tema: De frivillige

De unge

– Livssituation og hverdag

Aktiviteter

– Ønsker og forventninger

De frivillige

– Roller og opmærksomhedspunkter

VIvE

“

Jeg sætter stor pris på at vide, at vi ikke er deres [de frivilliges] arbejde. At de kommer frivilligt for at være sammen med os og ikke for pengenes skyld. Altså, jeg har været vant til hele mit liv at være et stykke arbejde, der skal arbejdes på. Fordi alle dem, der har været omkring mig, det er dem, der får penge for at være sammen med mig. Så det gør mig meget glad at vide, at der er folk, der kommer frivilligt.

Ung

De frivillige

- > Forskellige forventninger til URK-projektet og de frivillige
- > Vigtigt med forberedelse af og samarbejde med de frivillige
- > Både potentialer og udfordringer ved frivillighed på sikrede institutioner/i fængsler

VIvE

“

Forventninger til URK-projektet

Ung: Så kunne man jo snakke om, hvordan de [frivillige] har det, og hvordan vi andre har det. Lave nogle aktiviteter sammen [...] Og så kunne man høre, hvor godt de har det udenfor. Og vi andre har det lort.

[...]

I: Hvad kunne det gøre for dig?

Ung: Det ved jeg ikke. Få noget inspiration. Motivation, noget at komme ud til.

Ung

VIvE

De frivillige

Vigtigt med forberedelse af og samarbejde med de frivillige

- > Et gensidigt samarbejde
- > Ønske om at klæde de frivillige på
- > Opfordring til at udstyre de frivillige med konkrete/visuelle planer for deres aktiviteter

VIvE

Forberedelse af og samarbejde med de frivillige

Vi skal sørge for at tage ordentligt imod dem og sende dem ordentligt afsted. Vi bliver nødt til at de-briefe dem og bruge tid på det.

Medarbejder, caseinstitution

Forberedelse af og samarbejde med de frivillige

Der skal være en plan på bordet. Ikke "Hvad har I lyst til at lave i dag?". Vær meget visuelt forberedt. Noget håndgribeligt, noget de kan tage fat i.

Medarbejder, caseinstitution

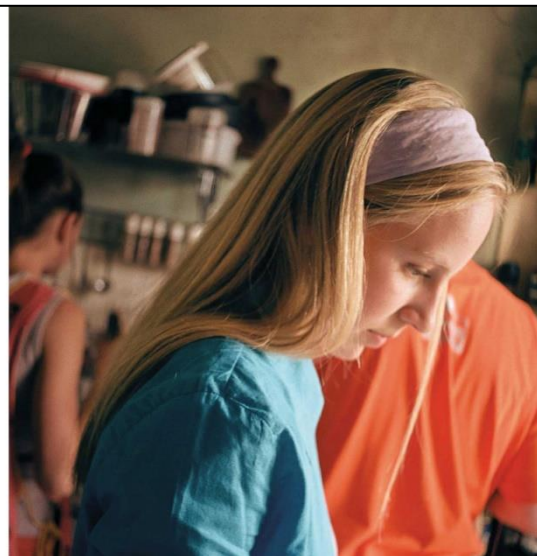
VIVE

De frivillige

Potentialer ved frivillighed på sikrede institutioner/i fængsler

- > Et ungeliv præget af professionelle relationer
- > Oplevelse af at blive valgt til
- > Frivillige kan gå på tværs

VIVE

Potentiale

Myndigheder stopper ved hinandens grænseflader, men en frivillig og civilsamfundet kan faktisk følge dem rundt i systemet og blive en stabil faktor i et liv, der bare er afbrudte relationer på afbrudte relationer.

Medarbejder, caseinstitution

Potentiale

Frivillige kan give afbræk i hverdagen og [...] være tidsfordriv, som også er gavnlige. Tidsfordriv kan være en lige så stor præmie som resocialisering.

Medarbejder, caseinstitution

VIVE

De frivillige

Udfordringer ved frivillighed på sikrede institutioner/i fængsler

- > At være frivillig forpligter
- > Fare for at reproducere svigt
- > Screening af de frivillige
- > Undgå for stor udskiftning
- > Ungegruppen skifter
- > Institutionerne er forskellige

VIVE

Screening af de frivillige

Vi [institutionen] er meget sensationelle, og vi får mange henvendelser fra folk, der gerne vil herind. Man skal være her af de rigtige grunde og ikke for at skrive det på CV'et [...] Altså være bevidst om, "hvad kommer jeg med, som de her unge kan have gavn af", fremfor "hvad kan de unge give mig, eller hvad kan stedet give mig".

Medarbejder, caseinstitution

Bilag 8 Informationsbrev unge 2. dataindsamling

Interview om at deltage i aktiviteter afholdt af Ungdommens Røde Kors

Til unge

Vi vil gerne interviewe dig om, hvordan det er at få besøg af frivillige fra Ungdommens Røde Kors. Hvordan er det at få besøg? Er de frivillige flinke og et godt afbræk fra hverdagen? Hvordan fungerer aktiviteterne, som de frivillige afholder?

Vi giver et gavekort på 200 kr. som tak for, at du vil tale med os.

Interviewet

Vi vil gerne tale med dig om, hvordan du oplever besøgene fra Ungdommens Røde Kors og de aktiviteter, som de frivillige laver med jer. Dit interview skal gøre os klogere på, hvad du får ud af besøgene, og hvad der eventuelt kunne gøres bedre.

Frivilligt

Det er helt frivilligt at være med i interviewet. Du kan altid slutte det eller bede om en pause. I alt hvad vi skriver og siger om interviewet, vil du være anonym og kan ikke genkendes. Alle oplysninger om dig bliver beskyttet i særlige systemer og af regler (GDPR).

Din deltagelse vil *ikke* have indflydelse på din hverdag. Vi videregiver ikke dine oplysninger til andre formål, såsom politiundersøgelser eller sagsbehandling. Din deltagelse vil derfor udelukkende blive brugt til videnskabelige undersøgelser.

Dato: 05-10-2023

Projektleder

Theresa Dyrvig Henriksen
tfd@vive.dk
33 48 08 48

Dataansvarlig

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Databeskyttelsesrådgiver

dpo@vive.dk
39 17 39 95

Sådan behandles dine personoplysninger

<https://www.vive.dk/da/om-vive/vives-privatlivspolitik/>

Retsgrundlaget

Formålet med behandlingen af personoplysninger er udarbejdelse af en videnskabelig og/eller statistisk undersøgelse i samfundets interesse. Personoplysninger vil blive behandlet med hjemmel i GDPR, artikel 6, stk. 1, litra e, artikel 9, stk. 2, litra j, Databeskyttelsesloven § 10, stk. 1, samt Lov om VIVE - LBK nr. 948 af 06/07/2017

Klagemulighed hos

Datatilsynet
www.datatilsynet.dk

Spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte projektleder for undersøgelsen, Theresa Dyrvig Henriksen, på telefon 33 48 08 48 eller e-mail tfd@vive.dk.

Med venlig hilsen
Projektteamet

**Theresa Dyrvig
Henriksen**
Forsker
tfd@vive.dk
33 48 08 48

**Josefine Frøslev-
Thomsen**
Analytiker
joft@vive.dk
33 48 09 44

**Anne Sofie
Perregaard Schmidt**
Universitetspraktikant
asps@vive.dk

**Rikke Klarskov
Hermansen**
Studentemedarbejder
rikh@vive.dk

Bilag 9 Informationsbrev institutioner 2. dataindsamling

Erfaringsopsamling vedr. frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge

Til institutioner

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd – er i gang med en erfaringsopsamling vedr. implementeringen af frivillige sociale indsatser til unge på sikrede institutioner. Projektet er igangsat af Ungdommens Røde Kors, som er ansvarlig for udvikling og implementering af indsatserne. Vi fra VIVE skal i forbindelse hermed indsamle erfaringer med de aktiviteter, som URK sætter i gang. Det gør vi konkret ved at deltage i aktiviteter og ved at interview unge, som har deltaget i aktiviteterne samt medarbejdere på de medvirkende institutioner.

Interview med medarbejdere

Vi vil gerne interviewe 3-4 medarbejdere for at få deres perspektiver på samspillet mellem URK's aktiviteter og den øvrige hverdag på institutionerne samt det pædagogiske arbejde. Desuden vil vi gerne høre deres overvejelser om de unges deltagelse i aktiviteterne samt samarbejdet mellem institutionen/medarbejderne og de frivillige fra URK.

Interview med unge

Vi vil gerne interviewe 4-5 unge, som har deltaget i URK's aktiviteter. Interviewene har bl.a. fokus på de unges oplevelser med og udbytte af at deltage i URK's aktiviteter samt deres kontakt med de frivillige.

Det er frivilligt for børnene og de unge at deltage, og de kan altid få en pause eller afslutte interviewet. Alle børn og unge, der deltager i et interview, får et gavekort på 200 kr. som tak.

Data behandles fortroligt

Interviewene behandles fortroligt, og interviewpersonerne anonymiseres. Der er således ikke andre end de forskere, der arbejder på projektet, der vil have adgang til interviewene. Når Røde Kors projektet afsluttes, samles erfaringerne med aktivi-

Dato: 05-10-2023

Projektleder

Theresa Dyrvig Henriksen
tfd@vive.dk
33 48 08 48

Dataansvarlig

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Databeskyttelsesrådgiver

dpo@vive.dk
39 17 39 95

Sådan behandles dine person- oplysninger

<https://www.vive.dk/da/om-vive/vives-privatlivspolitik/>

Retsgrundlaget

Formålet med behandlingen af personoplysninger er udarbejdelse af en videnskabelige og/eller statistisk undersøgelse i samfundets interesse. Personoplysninger vil blive behandlet med hjemmel i GDPR, artikel 6, stk. 1, litra e, artikel 9, stk. 2, litra j, Databeskyttelsesloven § 10, stk. 1, samt Lov om VIVE - LBK nr. 948 af 06/07/2017

Klagemulighed hos Datatilsynet

www.datatilsynet.dk

teterne i en vidensopsamling, hvor alle interviewpersoner anonymiseres og derfor ikke kan genkendes via navn. Vidensopsamlingen vil blive tilgængelig på www.vive.dk. Alle indsamlede oplysninger bliver beskyttet i særlige systemer og af regler (GDPR). De indsamlede oplysninger må vi *udelukkende* bruge til at udføre en videnskabelig undersøgelse, og de bliver ikke givet videre til andre formål såsom politiundersøgelser eller sagsbehandling.

Spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte projektleder og forsker Theresa Dyrvig Henriksen på telefon 33 48 08 48 eller e-mail tfd@vive.dk.

Med venlig hilsen
Projektteamet

**Theresa Dyrvig
Henriksen**
Forsker
tfd@vive.dk
33 48 08 48

**Josefine Frøslev-
Thomsen**
Analytiker
joft@vive.dk
33 48 09 44

**Anne Sofie
Perregaard Schmidt**
Universitetspraktikant
asps@vive.dk

**Rikke Klarskov
Hermansen**
Studertermedarbejder
rikh@vive.dk

Bilag 10 Oplysningsbrev frivillige 2. dataindsamling

Erfaringsopsamling vedr. frivillige sociale indsatser til frihedsberøvede unge

Kære frivillige hos Ungdommens Røde Kors (URK)

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd – er i gang med en erfaringsopsamling vedr. de frivillige sociale indsatser, som URK gennemfører på sikrede institutioner og i ungeafdelinger i et fængsel.

Målet med vores erfaringsopsamling er at afdække aktiviteter-nes betydning for de unges hverdag på institutionerne. Det gør vi bl.a. ved at afdække, hvordan indsatserne forløber i praksis, og vi vil derfor gerne deltage i nogle af de aktiviteter, I laver med de unge i den kommende måned. Umiddelbart efter aktiviteterne vil vi også gerne høre om jeres erfaringer som frivillige, herunder hvordan I oplever de unges deltagelse i aktiviteterne. Ud over at deltage i aktiviteter og tale med jer vil vi på et senere tidspunkt interviewe unge og medarbejdere fra de medvirkede institutioner. De unge vil vi bl.a. interviewe om, hvordan det er at få besøg af jer frivillige, og hvad de får ud af at deltage i URK's aktiviteter.

Data behandles fortroligt

Alle data indsamlet af VIVE behandles fortroligt, og alle informanter anonymiseres. Der er således ikke andre end de forskere, der arbejder på projektet, der vil have adgang til vores data. Alle informanter er anonymiseret i det, vi skriver om projekter, herunder i den endelige erfaringsopsamling, som udkommer ved projektets afslutning i 2021. Erfaringsopsamlingen vil blive tilgængelig på www.vive.dk. Alle indsamlede oplysninger bliver beskyttet i særlige systemer og af regler (GDPR). De indsamlede oplysninger må vi *udelukkende* bruge til at udføre en videnskabelig undersøgelse, og de bliver ikke givet videre til andre formål.

Dato: 05-10-2023

Projektleder

Theresa Dyrvig Henriksen
tfd@vive.dk
33 48 08 48

Dataansvarlig

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Databeskyttelsesrådgiver

dpo@vive.dk
39 17 39 95

Sådan behandles dine person- oplysninger

<https://www.vive.dk/da/om-vive/vives-privatlivspolitik/>

Retsgrundlaget

Formålet med behandlingen af personoplysninger er udarbejdelse af en videnskabelig og/eller statistisk undersøgelse i samfundets interesse. Personoplysninger vil blive behandlet med hjemmel i GDPR, artikel 6, stk. 1, litra e, artikel 9, stk. 2, litra j, Databeskyttelsesloven § 10, stk. 1, samt Lov om VIVE - LBK nr. 948 af 06/07/2017

Klagemulighed hos Datatilsynet

www.datatilsynet.dk

Spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte projektleder og forsker Theresa Dyrvig Henriksen på telefon 33 48 08 48 eller e-mail tfd@vive.dk.

Med venlig hilsen
Projektteamet

**Theresa Dyrvig
Henriksen**
Forsker
tfd@vive.dk
33 48 08 48

**Josefine Frøslev-
Thomsen**
Analytiker
joft@vive.dk
33 48 09 44

**Anne Sofie
Perregaard Schmidt**
Universitetspraktikant
asps@vive.dk

**Rikke Klarskov
Hermansen**
Studertermedarbejder
rikh@vive.dk

VIVÉ